
1
6
671

CONRADI SAMUELIS SCHURZFLEISCHII

Historia VETERIS REGNI POPULIQVE BURGUNDIONUM.

VVITTENBERGÆ SAXONUM,
Impensis Hæred. D. TOBIÆ MEVII, &
ELERTI SCHUMACHERI.

Prælo MATTHÆI HENCKELII, Acad. Typogr.
ANNO clↃ IↃC LXXIX.

ILLUSTRISSIMO ATQVE
EXCELLENTISSIMO
DOMINO,

DN. NICOLAO,

LIB. BAR. ET S.R.I. BANNE-
RO, A GERSDORFF,

DYNASTÆ IN BARUTH,
HENNERSDORF, BRETNIG, HAUSWALD,
RACKEL, ETC. ETC.

POTENTISSIMI PR. ELECTORIS
SAX. COMITI, ET CONSILIARIO SANCTIORI ET
HOC TEMPORE AD CONFICIENDUM PACIS
SEPTENTRIONALIS NEGOTIUM LEGATO
SPLENDIDISSIMO, HEROI
IN TOGA,

*DOMINO MEO GRATIO-
SISSIMO.*

ILLUSTRISSIME ATQVE EXCELLENTISSIME

BARO,

DOMINE GRATIOSISSIME.

CUm ſæpe animi pendeo, qvonam cultûs genere reducem Te excipiam, tùm metus fiduciâ & veneratione mixtus conatum hunc identidem retardat, atqve eò magis ancipitem incertumq; me tenet, qvòd nihil vel induſtria, vel fortuna offerre mihi potuit, qvin eſſet infra tuam expectationem. Eqvidem merita tua id ſummo jure poſtulant, ut qvoniam in omnibus vitæ munerisq; partibus maxima ſunt, ſuo ipſa ſe ſplendore ab injuria temporum vindicent, & in religione animi tacitaqve admiratione conqvieſcant. Siqvando enim id mihi ſumo, ut ſuſceptos abs te pro republica labores perpendam,

ver-

verbisq; exprimam, hæsito protinus, & in cogitatione defixus prope obstupesco, ac non modò non idoneâ dicendi ratione exæqvare, sed ne rectè qvidem æstimare, aut qvoqvomodo explicare possum. Summas aulæ molestias, qvas non deponis, sed renovas qvotidie, cumulatioresqve habes, & itinera diu multumq; confecta, qvæ patriæ causa nondum recusas, ac tot & tantas, tamq; arduas legationes, qvas freqventissimè obiisti, non attingam, propterea qvòd in omnium ore sunt, monumentisqve hodiernis passim celebrantur. Etsi verò tranqvillitati ac valetudini tuæ expediebat, ut ab his curis ad qvietem te qvodammodo revocares, tamen hoc tibi adeò non concedebas, ut qvoqve nuper ultrò susciperes legationem usu tractationeq; difficilimam, qvando rerum necessitas, fortunaqve proximorum temporum flagitabant, ut Regum, necessitudine pariter religioneq; conjunctorum, animi conciliarentur, & tot gentium nationumq; ruinæ sic tandem fulcirentur. Excusatio, fateor, in promtu erat, siqvidem tibi, jam plus triginta annis in luce reipublicæ versato, placuisset vacatio à negotiis, præsertim contentione partium impeditis, & externis insuper ac transmarinis, eventusq; expectatione etiam

proximo adhuc tempore vehementer implicatis. Sed longè alius tibi, & par tot rebus animus eſt, bonitasq́; tuæ indolis in omni genere apparet divina & ſingularis, nulloq́; tempore relangveſcit ac fatigatur, ſed contrà agendo alitur ille vigor, funditq́; ſe ampliùs, & operi ſuo tam latè patenti acriùs inſiſtit. Qvæ induſtria qvàm ſibi ſimilis, tam certè tibi propria eſt, DOMINE, magisq́; in vitæ conſvetudine & congresſibus explendeſcit, præſertim qvum in publicum egregiè conſulis, & futura diligenter provides, ac rectâ deinceps conſtantiq́; in rempublicam voluntate, qvid factu utile pulchrumq́; ſit, ſvades. Cumq́; hæc animi vis in omnibus rebus factisq́; tuis eluceat, tùm ejus documentum nunc qvidem præcipuè in illuſtri poſitum eſt, qvùm pacis inter Reges finitimos, Saxonisq́; neceſſarios, inſtaurandæ ratio tantum apud te valuit, ut ad eam auſpicatò conficiendam omnia laudis tuæ adjumenta afferres. Nil dabo auribus tuis, & tamen ingenuè dicam, puram & innocentem prorſus atqve omnino eſſe virtutem tuam, qvâ ita gloriæ utilitatiq́; PRINCIPIS ſervis, ut mentem nihilominus ſemper cum Deo conjungas. Qvam conſvetudinem, per ſe rectam & laudabilem, uno vitæ tenore ſervas, & religiosè æqvè ac prudenter omnia minima, maxi-

ma à cœleſtibus auſpicaris , noſtraq; memoriâ faciendo doces , qvale pondus habeat vera felicitas , & unde petendum ejus initium ſit , qvemadmodum deinceps progresſus expectari debeat , & ubi deniqve proſper fortunatusq; laborum exitus reperiatur. Secundum hæc gravitas tua jam diu apud exteras gentes nota eſt , qvam auguſtisſimo Cæſari Leopoldo, & regum Europæ maximo , Ludovico XIV. jam diu teſtatam feciſti , cum Vindobonæ & Pariſiis amplisſimis legationibus fungerére. Reliqva non exeqvor, ſive qvòd fulgore ſuo mentis aciē præſtringunt , ſive qvòd plura enumeraturo qvædam etiam multitudo ipſa mihi ſubducit, qvando nullus patriæ locus, nulla Germaniæ regio, nulla Principum aula eſt, qvin ornamentis tuis referta repletaq; ſit, præſertim hoc tempore, qvo ſæpe multumq; de curis, de ſedulitate, de laboribus , de ardua muneris tui perfunctione gratas conſentientesq; ſummorū hominum voces exaudimus. Hæc publicè in theatro vitæ orbisq; terrarum conſecuto, privatim qvoqve fortuna plurimum rependit , beneficiaq; ſua cumulavit, qvòd eam Conjugem, Conjugem dico, Henricam Catharinam Friſiam, in matrimonio habes, qvæ diligenter te obſervat & colit, gloriamq; pari exemplo transmittit ad poſteros , & animi ſanctitate

mo-

morisq; cultu Gentis suæ laudem supra sexꝰ conditionem effert, & in omni genere virtutum, artium lingvarumqve, matronis summo loco natis rarum & sempiternum gloriæ documentum præbet. Qvamobrem verè ac meritò Tibi, ac tuâ causâ etiam PRINCIPI PATRIÆq; gratulor, qvæ in te pariterq; Illustrissimis sanctioris Curiæ Senatoribus spem certè maximam præsidiumqve firmissimum collocavit. Extremò Deum immortalem precor venerorqve, uti te ex illa tua splendidissima legatione summa cum felicitate salvum sospitemq; unà cum Illustrissima Conjuge in Saxoniam reducat, mihiq; dudum in ære tuo recepto Clienti qvàm diutissimè servet, qvando non dubito, qvin hoc qvalecunqve obseqvii mei pignus, qvod ex priscis Burgundionum Francorumq; monumentis sumtum, demissè & humiliter adfero, perbenignè accipias, juxtaq; cum Illustrissimo Senatu Vestro gratiâ & auctoritate posthac qvoqve me tuearis. Perscripsi Wittenbergæ apud Saxones XIV. EID. Septembr. A. CIƆ IƆC LXXIX.

Illustrissimæ Excellentiæ Tuæ

Obseqventissimus religiosissimusq;
Cliens

CONRADUS SAMUEL SCHURZFLEISCHIUS.

Caput I.

De POPULO BURGUNDICO, Ejusqve Migrationibus.

I.

Burgundiones origine Germani, & gente Vandali [a], veteres primasq; sedes apud mare habuerunt, ac inde, & nominatim à sinu Codano profecti, regiones [b] prisci Romanorum imperii infestarunt, & plerasqve etiam in potestatem ditionemq; suam redegerunt.

2. Qvos veteres Oceani Germanici accolas Plinius *, gravis & perantiqvus scriptor, in primo Germanorum ordine collocavit, & unà Germaniæ, qvæ [c] magna & transrhenana dicitur, origines aptè eleganterq; explicavit.

* *Hist. N. IV. c. XIV. ex cod. Nicol. Vignierius in rerum Burgundionũ Chronico edit. Basil. 1575. & Guilielmus Paradinus Annal. de Bourgongne, edit. Lugdun. 1566. à principio.*

a *Vandalos ex Germania, Venedos ex Sarmatia egressos origo, migrationes, lingva & mores, tanqvam Aborigines & advenas distingvunt, Johannes Neuwaldus cap. 17. de antiqvis Westphaliæ colonis, & dissertatio nostra 1670. de rebus Slavicis instituta. Adamus Brem.*

Sue-

Suevorum confines nominat, H. E. lib.1. cap.3. Hinc corrigendus est Ammianus Marcellinus, qvi lib. XXIIX. seqventia scripsit: sobolem se esse Romanam Burgundii sciunt. Qvod qvomodo ex sententia Burgundionum scribere potuerit Marcellinus, cum ii non potuerint nescire, se ab Germanis esse oriundos, miratu dignum esset, nisi alienæ originis jactatione viam pariter ad Valentiniani amicitiam, atq; ad delendos suos hostes qvæsivissent. Consentit Johannes Tilius, & jactantiæ, non veritati tribuit, qvùm scribit: Burgundiones qvoqve, qvi veri fuerunt Vandali, se à Romanis jactabant provenisse, de reb. Gall. l. 1. Sed post Albertum Cranzium, Virum ceteroqvi de patria antiqvitate insigniter meritum, confundit præclarus annalium Burgundicorum scriptor Gvilielmus Paradinus, lib.1. pag.4. edit. Lugdun. Proinde qvùm usu curiæ titulus Regis Principisqve Vandalorum adscribitur, accurato civilis historiæ argumento denotantur regnum principatusq; Venedorum. Ac illum qvidem titulum primus ex Cimbro-Danicis regibus sumsit tertio decimo seculo Waldemarus II. qvi Friderici II. imp. concessu Regem Slavorum se scripsit: qvò spectat diploma Metense Waldemaro II. datum, apud Vetfeldium Chron. p.180. edit. fol. ubi refert, Waldemarum cum Canuto XXIIX. expeditiones contra Slavos suscepisse, p. 161. Obotritorum regis titulus qvoq; jam ante Waldemarum attributus est Canuto, Helmold. l.1. Chr. Slav. c.49. ex eoq; Crantius, & ex utroq; Pontanus hist. rer. Dan. lib. V. p.207. Inter Reges Sueo-Gothicos primus à Venedorum gente titulum sumsit Gustavus I. qvod alibi confectum est. Id verò per se intelligitur, per Vandalos laxa minusq; propria interpretatione interdum designatos esse Normannos; cujus rei indicio sunt tabulæ Brugenses, ab Arnulfo Comite Flandriæ, cum parto nondum Cæsareo titulo, rerum potiretur Otto I. anno 961. datæ, apud A. Miræum, in cod. donat. cap. 34. in qvibus commemoratur vastitas Flandriæ per Wandalos, id est, per Normannos, illata: qvoniam ista ipsa tot monumentis celebrata deprædatio tempore, & rerum gestarum momentis irruptioni Normannorum sine dubitatione respondet. Nec obscurè id evinci potest ex diplomate Ebonis, Archiepiscopi Rhemensis, ubi eadem Wandalorum significatio occurrit, apud eundem notit. Eccles. Belg. cap.31. Deinceps id liqvet ex annal. Francicis Fuldensibus, qvorum fidem nullo jure nuper labefactare aggressus est Ludovicus Cel-

lotius

lotius in apparatu ad historiam Gotteschalci sect. 8. & historiæ ejusdem lib. 1. cap. 1. ac jam ante eum Christ. Browerus in annal. Trevirens. lib. 8. p. 418. Prædictis annalibus * *assentiuntur Regino, ad an. 810. 853. 867. 881. 886. Frodoardus Reginone posterior, ad A. 923. seq. Sigebertus Gemblacensis ad an. 837. seq. Wilhelmus Heda in historia Episcop. Ultrajectin. p. 51. Lambertus Hortensius rer. Ultrajectin. l. 1. p. 4. Atq; hic cursim addo, nomen Slavorum esse qvidem recentius, omninò autem ante tempora Francorum II. stirpis, qvos Carolingos dicimus, in usu fuisse, sed ante Franco-Merovingos nusqvam legi. Unde interpretandus est Buchelius Not. ad Bek. p. 6.*

* ad Annum DCCCXXXV.

b *Vetus Romanorum, & Græco-Romanorum imperium, à seqviori Franco-Gallorum, & Germanorum Imperio Romano distinctas rationes habet, qvorum illud A 801. hoc A. 962. cœptum, & æterno jure in Germanis continuandum, ex transactionis formula judicari oportet. Qvare vim imperii juribus fecit Blondellus, qvùm jus titulumq; imperatorium contra antiqvitatis fidem, contra tabularum veritatem, contraq; pactorum religionem imminuit & sugillat, nec alio, qvàm* patrimonii S. Petri *nomine appellandum, & ob exiguos fines ducatui æqvandum, audacter pronunciat, ac ira studioq; impeditus, ultra Carolovingos certè non porrigendum, falsò affirmat, Genealog. Franc. tom. 1. præfat. apologet. contra Chiffletium, & Geneal. Franc. tom. 2. p. 272. Pariterq; fraudi est summæ potestati Impp. Romanorum, qvod Cæsar Baronius contra transactionis inter Carolum M. atq; Adrianum I. Pont. initæ formulam, contra testimonia Veterum, contraq; publica actorum documenta prudens sciensq; scripsit, neq; supremum jus potestatemq; in Pontificem Romanum, neq; electiones inaugurationesq; sacras, qvas* investituras Episcoporum *nominant, Carolo M. datas attributasq; esse, annal. eccles. tom. 9. ad an. 774. Haudqvaqvam enim id confinxit Sigebertus Gemblacensis, in Chronograph. ad an. 773. ubi error in nota temporis, non in rei veritate inest. Qvod ipsi aliàs accidit, exempli gratia ad an. 807. ubi ex diplomate Carolino verba refert, epocham collectionis pericoparum sacrarum, qvæ per Paulum Diaconum facta est, innuens. Nec servit causæ Baronii, qvòd Sigebertus* electiones Episcoporum *enarrans,* investituræ *nomine Karoli M. ævo nondum in curia tabulisq; recepto utatur, qvandoqvidem facti veritatem recentiori vocabulo tantum explicat &*

describit. Qvem præter meritum fraudis postulat Baronius, sed sine dubio in antiqvissimis tabulis hoc tale invenit, adeò ut Theodericus de Niem, vir in his rebus eruendis diligens & cordatus, ex libro antiqvissimo Florentino tabulas proferat, qvibus Ottoni I. ad exemplum beati Hadriani (qvi suo & SPQR. nomine cum Carolo M. transegerat) jus electionum sacri Ordinis Antistitum summaq; potestas concessa fuerint.* Qvod ejusmodi est, ut dubitari non debeat, initas fuisse super hoc jure transactiones, qvarum altera ut posterior ad alteram ut priorem referatur: unde profectò seqvitur, transactionem inter Ottonem I. & SPQR. reverà esse factam, qvoniam ea respicit superiorem transactionem, ex qva perinde Ottoni M. ac olim Carolo M. tale summum jus fuerit acqvisitum. Etiamnum hoc jus denotat prorsusq; firmat nomen dignitasq; Imperatoris Romanorum. 2. honorarius comitivæ palatii Lateranensis titulus, Reines. in l. de hoc argumento p. 31. 3. Confirmatio Cæsarea privilegiorum sedi Rom. attributorum ad hoc usq; tempus, 4. reservatio Cæsareæ superioritatis in omnibus donationibus concessionibusve. Assentitur Monachus Reichersbergensis, Pontificibus Romanis alioqvi satis æqvus, qvi illud ipsum disertè & significanter confirmat, in Chron. ad an. 774. Qvare falsum est, qvod de translat. imperii scribit Radulphus de Columna, Carolum M. hac potestate non fuisse usum: propterea qvod à Leone III. post Adrianum electo, pariter claves confessionis atq; vexillum urbis, summi ejusq; civilis imperii argumento accepit, & de ejus Adrianiq; Nepotum causa omnino jure Principis cognovit: qvin etiam Leo inauguratum coronatumq; Carolum adoravit, id est, tanqvam imperatori Augusto & domino suo obedientem se subjectumq; testatus est, annal. Franc. Pithœani, Fuldenses & Reuberiani ad an. 801. Monachus Egolismensis edit. Pithœan. p. 233. & 257. Qvod post Karolinæ stirpis vicissitudines, factionesq; Longobardicas, eò magis de Ottone M. dicendum est, qvoniam is primus inter Germaniæ reges imperium Romanorum ad Germanos detulit, æternoq; fœdere cum Germaniæ regno conjunxit, prout docet SCti formula an. 964. in eam sententiam promulgata, qvùm Otto M. devicto Berengario, belli jure nixus, pactione insuper pragmatica jus potestatemq; Cæsaream corroboravit. Qvamobrem Liutprandus Episcopus Cremonensis, idemq; Impp. Ottonum ad Nicepho-

*conf. Schard. Syll. pag. 248. 249. Goldast. constit. imper. tom. 1. ad an. 774. collat. 964

rum

rum Phocam Imp. Græco-Romanum legatus Johannem XII. perfidè egisse, populumq; Romanum jurisjurandi oblitum tradit: tradit autem ab eo tempore, qvo Rom. jus in Urbem & Pontif. acqvisiverat, id est, anno 962. qvo Imperator Augustus est renunciatus. Frodoardus Chron. ad an. 962. Regino ad eundem: Liutprandus histor. lib. 6. cap. 6. De cæteris juribus, terrarumvè tractibus, privilegiis locisq; ab Leone Pont. Ottoni M. tributis, atq; in Cæsareum patrimonium denuò addictis, vid. Theodericus à Niem, qvi qvincto decimo seculo floruit, & Johanni XXIII. Pont. à commentariis fuit, postq; eum seculo eodem Nicolaus Cusanus Cardinalis, vir doctrinâ & usu insignis, qvi an. 1440. maximè claruit: Ille in libro de privilegiis & juribus imperii, hic lib. 3. cap. 2. de concord. cath. Tantùm dictis subjungo, reservationes, qvas nominant, supremæ Cæsarum potestatis expresſis verbis in tabb. impp. Saxonicorum esse denotatas, Ottonis I. Imp. Aug. & Ottonis II.* tunc adhuc regis, ad an. 962.** ex eaq; Henrici II. Imp. ad an. 1014. Qvo fundamento rectè constituto, Otto I. super electione Pont. disposuit, remq; publicam Romanam tanqvam supremus Princeps administrivit, apud Frodoardum ad an. 965. Regino testatur, Johannem, à qvo tanqvam primo & præcipuo Urbis Antistite, Otto I. renunciatus Imperator Romæ est, promisisse, ab eo non defecturum, qvi tamen non multò post defecit, ut est apud Liutprandum, & Reginonem ad an. 963. Populus urbis inter obseqvium & turbas anceps, eaq; de causa à Liutprando notatus, tandem imperatori paruit, mortuoq; Leone Pontifice, qvem imperatoris auctoritas contra Benedictum firmaverat, ad eum tanqvam supremum Urbis Principem nuncios in Saxoniam dimisit, qvi percontarentur, qvem vellet juberetq; esse Pontificem Romanum, Regino ad an. 963. 964. & inprimis 965. Utiq; ergo habuit jus eligendi & ordinandi Pontifices, & è contrario, si jus fidemq; pactorum non servarent, à sede submovendi, qvod qvibus qvalibusvè argumentis impugnet Cæsar Baronius, alibi videbo copioseq; examinabo.

* Otto II. non suscepit ante A. 968. Imper. Augusti titulum.

** vid. Baronius tom. X. ad h. A. Goldast. t. I. const. imp.

c Imitantur Græco-Romani, Franciam magnam appellantes, qvæ Germaniam Belgiumq; Gallicum continebat: qvo pacto Constantinus Porphyrogennetus μεγάλην Φραγγίαν dixit, cap. XXV. libr. de administrat. imperii. Germania autem magna, Ptolomæo est Γερμανία μεγάλη, nominari cœpit, qvæ longisſimo trans Rhenum* spatio por-

* Stylo usuq; Dionis Germani transrhenani appellantur κελταὶ, Cisrhenani autē per Γερμανὺς ab eodem denotantur.

*porrigitur, atq; nomine hoc & situ pariter à Cisrhenana, qvæ minor & recentior ** est, distingvitur & disterminatur.*

3. Vix autem à frigida Septentrionis ora recesserant, cum usqve à mari Codano progressi, in Germaniam interiorem pervenerunt, ac deinceps in Marcomannorum, qvi diu insederant Bohemiam, regiones commigrarunt [d], nomineq; vicis & domiciliis indito, passim memoriam suam reliqverunt: hinc flexo versus occasum itinere, finitimam Albis oram cum tractu Rheni commutarunt, postea spe cupiditateq; invadendæ Galliæ illecti, ad rumpendum Romanorum limitem aggressi sunt, primiq; inter Germanos in Romanæ ditionis provinciis regnum condiderunt, auctaq; erga Romanos invidia, potentiam amplificarunt, eaq; summæ fortunæ magnitudine vicinis maximè se formidabiles reddiderunt.

*** vid. Dio lib. LIII. de cœpto Cisrhenanæ Germaniæ nomine, ordinatisq; ibi rebus. Hinc regnum Franciæ Orientalis comprehendit Franciam cis- & trans-rhenanam, qvarum hæc est antiqvior, atq; hujus jam ævo suo meminit Hieronymus. Utriqve Franciæ Teutonicæ opponitur, Francia Gallica, sive Cisrhenana Occidentalis.*

4. Qvare Plinius, à qvo scribendi initium duxi, cum de nationibus Germaniæ perscriberet, tùm vetustatem Burgundionum non neglexit, multò minùs datâ operâ obliteravit,

qvan-

qvando inito gentium Germanicarum numero, paucis verbis testâtus est, qvem locum, qvemvé honorem Burgundionibus asſignaret. *Germanorum*, inqvit, *genera Vindili, ſeu Vandali, qvorum pars Burgundiones.* Qvi auctor ut induſtriâ & fide præſtans, ita rerum Germanicarum perqvam peritus fuit, ſed ii libri, qvibus bella Germanica perſecutus eſt,* magno cum antiqvitatis damno interciderunt.

** Tacito A.I. 69. laudatus.*

d *Argumento eſt locus apud Dionem lib. LV.*† *ubi Albim ex Vandalicis montibus profluere affirmat. Vandalici autem montes à Vandalis, qvorum pars Burgundiones erant, ſine dubio appellati ſunt, qvippe qvi Dionis ævo Bohemiam Marcomannicam tenuerunt, & gentis nominisq́; ſui veſtigia ibi poſuerunt. Atq; hinc dici cœperunt montes Vandalici, migrationis pariter Vandalorum, & Bohemiæ à Vandalis inſeſſæ teſtes.* Eò vid. Ægid. Bucherius in Belg. Romano l. 7. c. 4. n. 7. Poſt Vandalos penetrarunt in Bohemiam Venedi, iidem qvi aliàs Slavi, qvos ab duce ſuo Czechios vocamus. Qvod primum Bohemiæ Vendicæ initium fuit, atq; ab eo tempore Vandalica nominari deſiit. Conf. Goldaſt. de regn. Bohem. l. 1. cap. 9. Procopius ſuâ ætate Burgundiones proximè Thuringos collocavit,** qvod eò interpretatur Philippus Cluverius, ut confirmet, tunc temporis in Cattorum, qvos Heſſos exponit, agris fuiſſe commoratos. Qvoniam verò ampliores qvondam Thuringiæ fines fuerunt, atq; ii nunc ſunt, difficile probatu eſt, qvod Cluverius affirmat.*** Qvin potiùs ab eo tempore, qvo ex montibus Bohemicis diſceſſerunt, Francorum Saliqvorum finitimi fuerunt. Illud inſuper ineptum eſt, qvòd aliqvi indicio nominis* burgi *continuò colligunt, vel ibi habitaſſe Burgundiones, vel ad minimum aliqvandiu conſtitiſſe, domosq́; & caſtella ædificaſſe, ubi nomen* burgi *inveniatur. Eqvidem non diffiteor, eam imponendi hujus nominis fuiſſe*

† ῥεῖ (Ἀλβίας) ἐκ τῶν Οὐανδαλικῶν ὀρῶν.

** Anteà etiam Gothos illuc perveniſſe, argumento* Elff *eruditi conjecturâ ducunt, ſpecioſè tamen magis, qvàm verè.*

** τῶν Θοριγγίων Βουργουζίωνες οὐ πολλῷ ἄποθεν.

**** Germ. antiq. lib. 3. c. 36.*

fuisse occasionem, neq; inficior, multos ejusmodi vicos atq; oppida, qvæ burgi *nomine terminantur, Burgundiones exstruxisse. Id qvod satis apertè indicavit Orosius, qvùm de ea gente lib. 7. hist. cap. 32. seqventia commemoravit:* Hos qvondam subacta interiore Germania, à Druso & Tiberio adoptivis filiis Cæsaris, per castra dispositos: ajunt in magnam coaluisse gentem: atqve ita etiam nomen ex opere præsumpsisse, qvia crebra per limitem habitacula constituta, Burgos vulgò vocant. *Orosium secutus est Guil. Paradinus, qvi tamen ipse secum pugnat, dum ab Augusti & Tiberii ævo præscriptos Burgundionibus habitandi fines arcessit, & qvos augusta historia Sicambros designat, eos perperam Burgundiones interpretatur. Eò vid. Tranqvillus in Augusto cap. XXI. & in Tiberio cap. IX. Tacitus A. II. 26. XII. 39. conf. Horat. IV. Carm. od. 14. Ad hæc ultrò largior, burgis, sive castris, in qvibus Burgundiones, & pleriq; alii qvondam habitarunt, structa esse oppida, eaq; de causa cives oppidanos cœpisse appellari* Burgenses, *ut documento inprimis sunt instrumenta publica, in qvibus Burgenses nominantur, sigilla cum effigie burgi, qvorum plena est Germanica antiqvitas. Formam sigilli civitatis Trajectensis expressit Arnoldus Buchelius ad Johannem de Beka p. 89. conf. idem ad Wilh. Hedam. p. 209. Qvo argumento simul intelligitur obligatio burgensium, qvam vel cum vitæ fortunarumq; omnium jactura burgis sive castris, in qvæ coiverant, præstabant: unde seqvitur, postqvam ex burgis oppida facta sunt, cives oppidanos pari jure ac fide ad communem defensionem teneri, & conjunctis animis viribusq; ad suscipienda onera propugnandamvé salutem publicam lege consociationis tanqvam arctissimo vinculo colligari. Qvod ex instituto perspicacissimi Vir judicii Hugo Grotius persecutus est in libr. de jure belli & pacis, ubi vim imperii, vinculum religionemvé pactorum, nexum deniq; societatis, in qva necessitas finis, ut in rebus civilibus aliis, lex est, aptè accurateq; descripsit. Qvo factum est, ut reges ipsi se* burgenses *appellarent: exempli gratia, Wilhelmus Rex Romanorum se nominavit burgensem Trajectinæ civitatis ad Rhenum. Verba concepta apud Bekam extant.* Civitatem hanc (*Trajectum*) sub nostram protectionem benignè suscepimus, cujus jamdudum, promissa fidelitate, Burgensis effecti sumus. *Longè aliud diversumq; est jus civis honorarii, qvod solâ dignitatis ratione continetur, atq;* adeò

** Hinc Burgimagistri, qvos vulgò Consules imitatione Latinitatis priscæ & emendatæ vocant, post decessum Franco-Carolingicæ stirpis in republica Germanica instituti sunt, auspicio Ottonis M. qvem Franco-Salici & Suevi secuti sunt. Confer. Lehman. Chr. Spir. l. 2. c. 22. & l. 4. cap. 11.*

adeò sine tutela clientelavé, sine parendi & onerum civilium obligatione, sineq; tribu & domicilio, propter officium benevolentiamq; navatam tribui concediq; solet: qvod liberæ & sui juris respublicæ Veneta & Helvetica, & ultimis retrò seculis, Græca Romanaq; multas & graves ob causas usu probârunt, & reges principesq; exteros hoc tali honoris nomine tituloq; ornârunt, apud Jo. Bodinum de rep. l. 1. p. 87. & Herm. Kirchnerum in libro, qvi respublica inscribitur, p. 100. Verùm ad Orosii de burgis *sententiam revertor, qvam secutus pariter atq; interpretatus est Guil. Paradinus, nullis tamen idoneis argumentis, ut paulò ante de Orosio confectum est. Neq; melius est, qvod à burgis* sumit, ut probet, vocabula, qvæ tali modo finiuntur, rerum à Burgundionibus gestarum præ se ferre monumentum, annal. Burgund. lib. 1. p. 4. Johannes Jacobus Chiffletius appellationnem* Habsburgi ex Burgundinorum more *cæptam receptamq; tradit. Non absurdè, qvia à burgis** sanè Burgundiones nomen acceperunt, testibus Orosio, Paulo Diacono, Liutprando, Isidoro, scriptoribus originum haud imperitis. Id verò Davidi Blondello*** movet stomachum, qvasi non aliarum gentium Germanicarum iste mos fuerit: qvod ita concedi debet, ut nihilominus primordia hujus moris à Burgundionibus capiantur; cum alioqvi passim in Saxonia, Francia orientali & Hessia, totaq; ferè Germania urbes atq; oppida in burgus exeant, qvorum tamen neq; conditores, neq; instauratores unqvam fuerunt Burgundiones.† Qvod perinde de familiis genere illustribus manifestum est, qvæ in* burg *terminantur, nullo Burgundicæ originis documento: etsi haud nescio, plerasq; etiam, & inprimis Lutzelburgicam, à Burgundiæ finibus esse repetendam.*

* *Burgus primò qvemcunq; habitationis locum in formam castrorum denotabat. Seqviorum, id est, Franco-Carolingorum temporum usu significat oppidum, qvam notionem edisseruit Reinesius de Palat. Later. p. 38. seq. qvem libellum nuper eruit ediditq; Jenæ doctissimus Schubartus. Conf. Limn. tom. 3. l. 7. cap. 1. de civitat. imperial. Pighius Hercul. Prodic. p. 4.*

** *Burgus à πύργῳ ducitur, B. Rhenanus in Tacit. Germaniam.*

*** *Geneal. Fr. tom. 2. p. 40. 341.*

† *Exemplo sunt Merseburgum ad Ruram, ad Salam, Rotenburgum ad Tubarim, Marpurgum ad Lanum, qvin & Salisburgum in Norico ad Juvavam, in qvos tractus non penetrarunt, nedum occuparunt Burgundiones.*

5. Sive autem eos invitavit [e] soli bonitas, sive avaritia & regnandi cupido stimulavit, sive deniqve gloriæ ad ipsos commovendos tanta vis fuit, proferendæ certè potentiæ occasionem minimè neglexerunt, qvæ tunc peropportuna ipsis accidit, qvùm labentibus indies imperii Rom. rebus, bellandi materiam adipiscerentur. Qvod sic evenit. Postqvam Burgundiones ex Bohojemia egressi, de salis fontibus finibusq; controversias [f] cū Alemannis habuerunt, Valentinianus dissidia in utilitatem suam vertenda ratus, Burgundionum animos sibi conciliavit, ictoq; fœdere amicitiam & belli contra Alemannos gerendi societatem confirmavit. Disertè Ammianus Marcellinus, scriptor cordatus & gravis, idemq; expeditionis in Germaniam susceptæ socius & comes, tradit, Valentinianum, qvo imperante * floruit, *Burgundios in eorum* (Alemannorum) *perniciem excitasse*, nec multò post addit, *salinarum finiumq; causa* (cum) *Alemannis jurgasse.* **

** Valentinianus I. non III. ut absurdè nominatur in Bucherii indice ad Belgium ejus Romanum adjuncto.*

*** lib. XXIIX.*

e. *Socrates Scholasticus, qvi historiæ Eusebianæ telam qvasi pertexit, auctor est, Burgundiones vitam qvietis patientem, atq; à negotiis*

*tiis vacuam duxisse, lib. VII. H. E. c.37. Qvam pacifici animi laudem iis tribuit, qvùm in Rheni limite consisterent, qvo tempore tranqvillitate & operibus manu faciendis delectatos fuisse affirmat. Vitam autem qvietam Burgundionum aut ex ingenio finxit Socrates, aut profecto meâ opinione eò pertinet, ut existimet, non tam bella inferre, qvod Principes qvietis impatientes solent, qvàm defendere repellereq; voluisse, qvippe qvod ratione naturali licet, subjectaq; belli cum Hunnis gesti narratione facilè ostendi potest. Qvanqvam sæpe redierunt ad pristinos mores, qvos susceptâ meliori religione, cum mitiori cælo paulatim exuebant, nec tamen ita semper qvietam vitam agebant, ut nihil injustè posthac in alios molirentur, ut deinceps in historia veteris, & novi Burgundionum regni commentabor. Nam tractare arma, parare exercitus, inferre metum, facereq; vim, nil apud eos insolens fuit, præsertim qvum pulsi à Gothis, * nihilominus cum aliis, nominatimq; cum Alemannis, Gallis Romanisq; agebant. Novandi studium & avaritiam vitio & culpæ dat G. Paradinus in annal. Burgund. lib.1. p.5. Pontus Heuterus narrat fertilitate Galliæ, qvæ & Germania cultior, & cœli clementia gratior erat, fuisse incitatos, rer. Burgund. lib.1. p.2. Jornandes innuit, nimiam crescentis populi multitudinem armatis his migrationibus causam dedisse, præsertim qvum ob inopiam victus, atq; ob sterilitatem durâ fortunâ utebatur, in lib. de reb. Get. p.83. Nec abludit Andreas Severinus Vellejus, qvando putat, numerosam regum Septentrionalium sobolem ad novas sedes novaq; regna qværenda pro insitâ dominandi cupiditate excitam, unius regni finibus sese continere non potuisse, in not. ad Adamum Bremensem lib.2. Hist. Eccles. cap.24. Applaudit Arnoldus Vetfeldius, regni Daniæ qvondam Cancellarius, rerumq; Dano-Cimbricarum & Normannicarum scientissimus, qvi commemorat, Danis Normannisq; jam inde antiqvitus fuisse potestatem ducendi plures uxores, unde ex gentes præter modum creverint, ut egredi è regnis, ducereq; colonias, & commutare sedes necesse habuerint, t.1. p.111. edit. 1652. Sed ut tunc istæ gentes barbaræ, jurisq; Dei auspiciis promulgati prorsus ignaræ erant, à regibus ipsarum multa permissa sunt, qvæ haudqvaqvam recti fuere exempli, malosq; mores admixtos habuerunt. Minus sibi in ea re indulserunt Germani veteres, &* propè soli barbarorum singulis uxoribus contenti fuerunt, *apud Tacitum de mor. Germ. XVIII.1.*

* *A.C. 280. ut rationes communiter subducunt.*

Proinde melior connubii ratio * *apud nostrates Germanos valuit, sive ultimam connubii originem, sive simplicitatem prisci moris, sive concordiam conjugum, sive robur filiorum, sive firmamentum familiarum, sive utilitatem reipublicæ, sive auctoritatem ecclesiæ, sive leges Christianorum Principum, sive instituta moratiorum gentium, sive deniq; appetitus ex præscripto temperantiæ moderationem expendo. Quæ ejusmodi sunt, ut qvanqvam per se jus naturæ etiam facultatem dandæ pluribus uxoribus fidei largiatur; tamen lex constituto jure præscripta illi concessioni statim intervenit, prorsusq; impedivit, qvominus ista naturalis libertas, cui fræni ab externo prohibente injecti sunt, effectum sortiatur, qvùm nempe tale est prohibens, qvod & jus potestatemq; prohibendi habet, & voluntatem etiam prohibendi certò aperteq; declarat, & hanc constituti juris obligationem juri naturæ nihil qvidem hic per se prohibenti, nullumq; obligationis modum definienti, veluti obicem opponit; & demùm ejus aliunde inductæ obligationis observantiam pœnâ sancit ac firmat. Tale qvid autem ex jure constituto divino pariter humanoq;* ** *nunc probare, neq; hujus instituti est, & alii curæ servari debet.*

f. *Præclarum hoc testimonium facit, ut perqviram locum salis fontium, super qvibus Alemanni & Burgundiones olim disceptarunt. Qvem ego qvidem in Francia Orientali transrhenana colloco apud Salam amnem, qvi in Mœnum se exonerat, à qvo dicti sunt Salii, pars orientalium Francorum; qvorum mentio est apud Julianum in Epist. ad Atheniens. & apud Juliani expeditionis socium, Ammianum Marcellinum, lib. XVII. Dissentit Chiffletius, qvi in Austrasia, sive veteri Lotharingiæ regno, hos salis fontes qværendos existimavit, in Vind. Hispan. cap. V. A qvo discessionem faciunt Ægidius Bucherius in Belgio Romano lib. XI. cap. II. & Hermannus Conringius in erudito libro de origine jur. German. cap. VII. Ubi venit in mentem recordari certaminis, qvod multis abhinc seculis Hermunduri, qvando adhuc Misniam incolebant, cum Cattis, qvorum sedes ad Thuringiæ fines usq; pertinebant, eadem ex salis causa conseruerunt, apud Tacitum Annal. XIII. 57. Qvod accidit imperante Valentiniano I. perinde ac prius illud refertur ad tempora Neronis, unde conficitur intervallum annorum CCCXV. qvo ab se distant pugna inter Cattos Hermundurosq;, & pugna*

* *Ipse Tacitus Germanis adhuc barbaris multum rationis & solertiæ tribuit, M. G. XXX. 3. Vellejus Marobodui Marcomannorum regis, qvem* natione magis, qvàm ratione barbarum *vocavit, II. 108. 2. Desierunt autem Germani esse barbari suscepta diviniori religione, qvæ sola feroces animos mitigavit, ut ex Baronio eruditè disseruit* Barry *Franco-Gallus.*

** *Eleganter & appositè Synesius ep. CV.* ὁ τε Θεὸς, ὁ τε νόμος, ἥ τε ἱερὰ Θεοφίλου χεὶρ γυναῖκα ἐπιδέδωκε.

pugna inter Burgundiones atq; Alemannos, qvarum illam signat A. C. LIIX: hanc CCCLXXIII. juxta veriores rationes.

6. Qvod consilium prudenter repertum à Valentiniano I. est, qvùm iis rebus fieret, ut qvi antehac socii magisq; ad impetum validi erant, jam in seipsos arma verterent, viribusq; discordiâ consumtis, vix ipsi se servarent. Non ignari eqvidem superioris fortunæ, qvam temporibus Maximiani apud Treviros etiam conjuncti subierant [g], nec obliti fœderis, qvod ad invadendam Galliam conflârant: sed postqvam animi ab odio & ambitione occupati sunt, non difficile fuit Valentiniano, eos concitare acriùs, ad mutuamq; perniciem solicitare. Igitur Burgundiones, qvorum & virtus, & immensæ copiæ ante oculos erant, ad bellum Alemannis inferendum ex fœdere cohortatur [h]: Nec repugnant Burgundiones, nil ceteroqvi per se ausuri; qvoniam incertas belli vices, & robora laboresq; duræ & obstinatæ gentis facilè æstimabant: Vicit tamen obtestatio Valentiniani per nuncios repetita, præsertim qvùm ab eo diversa parte Alemannos oppugnaturos

 belli

belli ſocietas & ſubſidia offerrentur. His rationibus inducti, arma ſumunt, expeditasq; cohortes mittunt, dumq; hoc agunt, apud Rheni ripas Valentiniani auxilia expectant. At ubi die condicto nihil horum adventare ſenſerunt, Alemannos minimè laceſſendos rati, qvanta potuerunt cura, ad reditum ſe comparârunt, ſimul & à Valentiniano poſtularunt, juberet adeſſe ſibi milites, qvi abeuntium terga ab incurſante hoſte defenderent. At Valentinianus impeditus curâ firmandorum finium, caſtellorumq; contra hoſtes extruendorum moram trahebat: qvare ob non ſervatam fidem indignati, cædunt captivos, ſeq; recipiunt, animis tam commotis, tamq; exacerbatis, ut Valentiniani fœdus non aliter acciperent, qvàm ſi is hac fallendi arte exitium ſuum paciſci voluiſſet. Qvibus modis deluſi, pro amicitia inpoſterum odium adferunt, atqve ab eo tempore Romanorum hoſtes fiunt, armatiq; in illorum provincias irruunt, plerasqve etiam ſubigunt, & diu in poteſtate ſua tenent. [i]

g. *Maximianus Diocletiani Jovii Aug. collega, idemq́; cognomine Herculius, res Galliæ Belgicæ apud Treviros ordinabat, qvùm Alemanni & Burgundiones belli in eum limitem transferendi ſocietatem inierunt, inſtructaq́; acie cum eo congresſi, ultimo rerum ſuarum diſcrimine cedere ſunt coacti. Eam in ſententiam rhetorum more vetuſtus Panegyriſtes, unde aliqvid ad inſtitutum hoc pertinens excerpo.* Vix dum, *inqvit*, miſero illo furore* ſopito, cùm omnes barbaræ nationes excidium univerſæ Galliæ minarentur, neqve ſolùm Burgundiones & Alemanni,** ſed etiam Chaibones, Heruliq́;,*** viribus primi barbarorum, locis ultimi, præcipiti impetu in has provincias irruiſſent, qvis Deus tam inſperatam ſalutem nobis attuliſſet, niſi tu attuliſſes? *Hucusq́; Mamertinus. Alloqvitur autem Maximianum, qvi ob incurſiones horum populorum cepit conſilium illic commorandi, fuitq́; adeò hæc urbs domicilium & ſedes imperatorum, barbaris oppoſita objectaq́;, qvod non minus hiſtoriæ monumenta, qvàm numi notam TR. inciſam habentes declarant, qvorum pleriq́; ſuperſunt nomen & imaginem Maximiani præferentes, Ibidem Conſtantius Chlorus palatium collocavit, & exinde limitem Galliæ, qvem transrhenani ſubinde invadebant, propugnavit: poſtero tempore eam inſtauravit Conſtantinus M. Chlori filius, & victo deletoq́; Maximiani exercitu, metum transrhenanis auxit, irruptionemq́; facturos potentiùs inhibuit, qvùm antehac per occaſionem belli cum Maximiano geſti liberiùs tutiusq́; vagarentur: contra eo ſublato, magis ſe finibus ſuis continerent. Qvo factum eſt, ut Auguſta Trevirorum, Belgicæ I. caput, veluтq́; Roma transalpina auſpicio Conſtantini M. ex ruinis reſurgeret, firmiusq́; ſtaret. Qvam ob cauſam panegyriſtes Eumenius Conſtantinum tanqvam ejus urbis, & circi ibidem, ac baſilicarum inſuper & fori, operumq́; regiorum, & ſedis juſtitiæ maximum felicisſimumq́; inſtauratorem, graviter copioſeq́; laudavit.*

* *Bagaudas innuit, ruſticos in Gallia perduelles.*

** *tunc amici ſociiq́;.*

*** *à Septentrione, id eſt, à ſinu Codano, qvi maximus Oceani Germanici ſinus eſt, profecti.*

h. *Enarravit his conceptis verbis Ammianus Marcellinus lib. XXIIX.* Seditq́; conſilia alia poſt alia imperatori probanti, Burgundios in eorum *(Alemannorum)* excitari perniciem bellicoſos, & turbæ immenſæ viribus affluentes, ideoqve metuendos vicinis univerſis. Scribebatq́; freqventer *(argumento mora deliberationi de bello interpoſita, qva in ejusmodi deſtinatis juxta formidinem eſt)*

ad

ad eorum reges per taciturnos qvosdam & fidos, ut iisdem tempore præstituto supervenirent, pollicitus ipse qvoqve transito cum agminibus Romanis Rheno occurrere pavidis, pondus armorum vitantibus insperatum. Gratanter (*re deliberata, ad qvam hucusq; à Valentiniano I. per nuncios aliqvoties solicitati erant*) ratione gemina Principis acceptæ sunt literæ: prima, qvod jam inde temporibus priscis, sobolem se esse Romanam Burgundii sciunt (*utilitatem suam in eo vertere rati,* * *sentire ita se novi fœderis fiduciâ expectationeq; melioris contra populum, ex salis finiumq; causa æmulum, successus haud dubiè præ se ferebant, non, opinor, gentis suæ alioqvin tam ignari, ut nescirent, se se esse Germanos, parentesq; suos ex ultimo Germaniæ limite advenisse,*) dein, qvod salinarum finiumq; causa Alemannis sæpè jurgabant, catervas miserè lectissimas: qvæ anteqvam miles congregaretur in unum, adusqve ripas Rheni progressæ, imperatore ad extruenda munimenta districto, terrori nostris fuere vel maximo. ** Igitur paulisper morati, cùm neqve Valentinianus ut spoponderat, die prædicto venisset, nec promissorum aliqvid adverterent factum, ad comitatum misere legatos, poscentes adminicula sibi dari redituris ad sua, ne nuda hostibus exponerent terga. Qvod ubi negari per ambages sentirent, & moras necti, exinde discesserunt indignati. Hocq; comperto reges, ut ludibrio habiti, sævientes captivis omnibus interfectis, genitales repetunt terras. *Ex qvibus intelligitur, qvalis ea res fuerit, qvamobrem Valentinianus regum populorumve Burgundicorum odia sibi concitârit. Cujus facti culpam idem scriptor non in Valentinianum, sed in milites confert, cerniturq; hic ira Dei in rem Romanam, qvæ à gentibus à Septentrione egressis, corporeq; validis, & animo ferocibus afflicta est, cum Septentrio flore martiorum juvenum veluti gravidus, gentes in senescentis prisci imperii regiones immitteret, justaq; DEI providentia malos Romanorum mores ulcisceretur.* *** *Eam in sententiam graviter iterùm verax scriptor Ammianus Marcellinus lib. XXIX hæc seqventia tradit.* Hac Valentinus gloria defraudatus, nec sua culpa, nec ducum, sed intemperantiâ

mili-

* *Alienus hic est locus lectionis & argumenti ratione apud Trebell. Pollion. in* XXX. *Tyran. IV.* Affectatores Romani nominis.

** *Diffidentia inter fœderatos, qvi non tam charitatis, qvàm mutui metûs ratione paciscuntur, illustre satis documentum.*

*** *Duo enim erant imperii limites, Danubianus & Rhenanus, qvibus ruptis, nec idoneo præsidio firmatis, vulgatum est arcanum, Romanos etiam in Romani imperii visceribus posse vinci. Vid. Tacitus Annal. IV. 5. 2. 3. Hist. IV. 53. 3. conf. Herodianus VI. 7. & Sextus Rufus Festus in brev.*

militis, qvæ dispendiis gravibus sæpe rem Romanam afflixit, adusqve qvinqvagesimum lapidem terris hostilibus inflammatis, rediit Treveros mœstus. *Treviros nominat, unde ad profligandos Alemannos discesserat, sed re infecta reversus, tristi conturbatoq; ani-animo fuit.* * *Ibidem militiæ togatæ rationibus consuluit, & ad Probum prætorio præfectum ex eadem urbe rescripsit, ut apparet ex l.3. C. de abolitionibus: & l.7. C. de bonis proscriptorum. Exinde etiam ad Viventium, qvi præfecturam Galliæ deinceps administravit, literas mandat omq; perferri curavit, l.5. C. de fide & jure hastæ fiscal. Ex dictis perspicitur, præfectos prætorio Galliarum pro imperatore rexisse Galliæ provincias, qvod comprobat inscriptio ad Viventium l.7. dicti titul. Cod. Justinianei. Probum signat vetus inscriptio, ad qvem literas dedit Ausonius, sed de vita moribusq; ejus non tam ex Ausonio, qvi ei blanditus est, qvàm ex Ammiano Marcellino constat. Atqvi cum his prætorio præfectis non faciebant paria præfecti secundi, qvi reverà vicarii fuerunt.*

* *Similiter lib. XXX. mœrentem tristemq; eum describit, qvùm accepisset nuncium, Macrianum Alemannorum regem evasisse Burgundios.*

i. *Rhenanum limitem eqvidem munivit Valentinianus senior, hujusq; nominis primus, sed qvia transrhenani ab excessu Juliani Imp. universè commoti effusiq; sunt in provincias Romanas, & fœdus insuper cum Burgundis initum male cecidit, status imperii fuit difficilis & perturbatus. Hinc locus de Alemannia à Juliano domita, Galliaq; instaurata explicandus est ex Zosimo, vid. lib. IV. 3. Perinde ut ex eodem Eumenius aliàs qvoq; illustratur. Cæterùm Valentinianus senior nihil laboris in eadem parte remisit, novemq; annis irruptiones barbarorum, qvi trans rhenum incolebant, repressit, Zosimus libro eodem IV. 12. Ammianus Marcell. lib. 30. multas ejus laudes enumeravit, qvando jam mortui elogium adornat, atq; inter alia hæc scribit.* Valentinianus (*Senior*) meritò timebatur (*transrhenanis*) qvod & exercitus auxit valido supplemento, & utrobiqve rhenum celsioribus castris munivit, atqve castellis, ne latere usqvam hostis ad nostra se proripiens possit.

7. Postea autem ab excessu Valentiniani I. qvi non servatis pacti conditionibus Burgun-

diones graviter offenderat, res Romana, præcipuè in Occidente, magis inclinata eſt: cujus filii Gratianus, & Valentinianus hujus nominis II. cum ſeditioſis perditisq; hominibus conflictati, [k] alter à Maximo, alter ab Arbogaſte, ſunt occiſi. Qvo tempore Alemanni qvidem duobus præliis fracti qvieſcebant: ſed ne ſic qvidem Romana reſpublica felicior evaſit, qvin imò extremum periculum ſubiit, propeq; jam fatis ſuis admoveri cœpit: Burgundiones autem usqve ad hoc tempus ſedes ad Mœnum Rhenumq; porrectas habuerunt, & infeſta Romanorum atq; Alemannorum arma tranqvillo regni ſui ſtatu aſpexerunt. [l]

** Huc ſpectat convitiũ Vandalorũ, qvùm Gothos hoſtes ſuos appellarunt Trulos, qvòd famis tempore aliqvando vel unam tritici trulam pretio aureũ æqvante redimere neceſſe habuisſent: ibidem de fame Vandalica, Phot. p. 190. Andr. Schotti. edit. Rothomag.*

k. *Zoſimus lib. 4. Proſper ad an. 385. qvi eſt vel vulgaris, vel Pithœanus: uterq; autem conſentit cum auctore Miſcellæ, qvi crudelis in Gratianum odii cauſas reddunt: aſſentiuntur Socrates lib. 5. c. 11. Sozomenus l. 7. cap. 13. qvi in hiſtoriam Vandalorum, qvorum pars & progenies Burgundiones ſunt, multa & notatu digna ex Olympiodoro inſeruit, cujus fragmenta etiamnum ſuperſunt in Photii bibliotheca n. LXXX.* * *Marcellinus Comes in Chron. ad ann. 383. conf. Hiſtoria tripartita, qvam compoſuit Casſiodorus, Hieronymus ep. 3. Pacatus panegyriſtes, & perplures. Cæſus eſt Gratianus operâ manuq; Andagatii Comitis: Valentiniani junioris fortunæ per ſe miſerabili hoc etiam improbitas Arbogaſtis Comitis adjecit, ut ſtrangulatum de laqveo ſuſpenderet, eoq; modo in ſuſpicionem voluntariæ mortis adduceret, Oroſ. l. 7. cap. 35. auctor appendicis Eutropianæ Paulus Diaconus, aliiq;.*

l. *Nar-*

I. *Narrat Prosper, anno CCCLXXIII. immensam Burgundionum vim ad octoginta ferè millia versus Rhenum descendisse, & anno CDXIV. partem Rheno propinqvam obtinuisse, de qvo loco in altero capite disqviram. Nisi qvòd pauca qvadam hic de Burgundionum fortuna migrationibusq; velut in summa dicam, Burgundiones primò sub tempora Probi hostes Romanorum evasisse, qvod vulgò, & perpetuum ad avum Augusti refert Paradinus, qvem multi alii seqvuntur. Caterùm annus fermè CCLXXX. fuit, qvùm Probus Imp. versus Rhenum movit, & postqvam Francos * compescuit, in Burgundiones Vandalosq; duxit, eosq; apud Rhenum superavit, ut ex Zosimo colligo Histor. l. 67. & 69. jam ergo propter Rhenum, id est, in regione Germania transrhenana consistebant, finitimiq; Alemannorum erant. Qvare evenit, ut imperante Maximiano Herculio, qvem Zosimus interdum cum Maximiano Galerio, & Maximino confundit, ope & armis Alemannorum contra Gothos juvarentur: cumq; horum ex Dacia profectorum jugum depulissent, aliqvantò pòst ipsi cum Alemannis finium causa committebantur. Eò respiciunt Mamertinus Panegyristes in Maximiano, & Am. Marcellinus jam ante in hanc sententiam adductus. Inde rerum potiente Valentiniano Seniore, ac invitante eo, ad infestandos Alemannos excitati, cum ex pacto non submitterentur auxilia, viam sibi paulatim muniverunt in Germaniam cisrhenanam, ulteriusq; deinceps versus Ararim & Rhodanum progressi, redigenda in potestatem Galliæ Lugdunensis occasionem arripuerunt, qvin & his rebus Imperatores Romanos comiter habere, pacemq; demum conditionibus firmare cœperunt. Cum Ammiani loco, qvi eam in rem libro XXIIX. extat, supraq; à me explicatus est, omninò meretur conjungi Prosper in Chron. ad an. 373. qvi ab Ammiano accipit suam lucem.*

* *Franci jam ante Probum hostes facti, temporibus Gallieni partes Posthumi tuendas susceperunt, anno circiter CCLX. Vid. Trebellius Pollio in Gallienis duobus c. VII. Post hunc Vopiscus in Aureliano, Amm. Marcell. l. XVI. Saliis, lib. XVII. Procopius l. 1. de bello Goth. & l. 1. de bell. Vand. Narrat Trithenhemius, anno CCCXXVI. à Thuringis invitatos, ab ostiis Rheni exiisse, finesq; Thuringiæ meridionalis inter Salam Nicrumq; obtinuisse, de orig. gent. Francorum.*

CAPUT II.

De BURGUNDIONUM REGNO IN GERMANIA PRIMA, ATQVE HINC IN SEQVANOS PROMOTO.

I.

HOc tranqvillo rerum ſuarum ſtatu Burgundiones ſuis viribus Romanorumq; amicitiâ florebant, qvùm in Oriente Theodoſius junior, in Occidente Honorius ſummam rerum tenebat, qvorum alter ab uſu tractationeq; belli alienior, alter etiam difficultatibus temporum, maliſq; conatibus Stiliconis impeditus, Burgundionibus cis Rhenum [a] ſedes attribuit, pacemq; cum iis confirmavit. Id autem metu magis, qvàm amore faciebat, annuſq; tunc agebatur CDXIII. qvando populo vicino & præpotenti dedit conceſſitq; hoc, ut inpoſterum Germaniam primam poſſideret, req; publica more aliarum Germaniæ gentium in regni formam deſcripta tranqvillè perfrueretur.

a. Uſu

a. Usu veteri & Romano locum & res describo: locum, dum in Saxonia superiori scribens, cis Rhenum Germaniam primam colloco: res, dum partitionem Germaniæ in I. & II. ab Augusto factam expendo. Siqvando enim Romani veteres, sive idolorum, sive vero Dei cultui dediti Germanias appellant, semper cis-rhenanam superiorem & inferiorem, sive I. & II. intelligunt, * non transrhenanam, sive barbaricam, unde Burgundiones nostri advenerunt. Qvare Salvianus commodè explicandus est, qvùm tradit, gentem Vandalorum, qvorum nomine etiam Burgundiones continentur, primum de solo patrio effusam esse in Germaniam primam, nomine barbaram, ditione Romanam, de gubernatione Dei lib. VII. p. 265. edit. Rittershus. Ubi Massiliensis sacerdos Vandalorum profectionem sic describit, ut ad rationes historiam migrationum definientes accommodatè convenienterq; intelligatur. Nempe hoc sensu, ut intervalla rectè constituantur, & profectio in Germaniam primam de solo patrio post discessum à sinu Codano & Albis finibus, circa Mœnum qvæsito intelligatur: inde enim nuper emigraverant in Germaniam primam, in qva etiam Salviani ævo adhuc consistebant. Qvæ interpretandi ratio etiam adhibenda est, qvùm Procopius scribit, Vandalos circa Mæotidem consedisse, atq; hinc in Germanos, qvi Franci nominantur, irruisse, lib. 1. de bello Vandalico. Non qvia putet, primas suas sedes ibi habuisse, atq; hinc in Germaniam exiisse, qvandoqvidem non Germanorum, sed Sarmatarum Scytharumq; Europæorum antiqvissima hæc patria, primaq; sedes fuit: sed qvia pars Vandalorum, qvi ab sinu Codano ostiisq; Vistulæ profecti, ad paludem Mæotidem remanserant, tunc commovere se, egrediq; longis itineribus, & Francos post invadere cœperunt. Anile autem commentum est de Francis, qvod qvincto decimo seculo secutus est Petrus de Andlo, qvasi hi illinc exiissent, qvi paludes Geldro-Belgicas, unde Franci progressi sunt, cum Mæotidis paludibus confudit, lib. I. de Imp. Romano cap. 15. Iis autem in locis non constiterunt Burgundiones, altera pars Vandalorum, sed magis versus meridiem, atq; hinc magis versus Occidentem processerunt. Qvod autem Vandalos universè sumtos non intelligat Procopius, vel ex ejus libro 1. de bello Gothorum liqvet, ubi Burgundiones, Vandalicæ gentis populos, Thuringis finitimos ponit, situmq; locorum, prout qvidem eo tempore erat, describit. Qvid autem fuerit,

* Sic Franco-Tungria, cujus meminit Gregorius Turonensis, pertinet ad Germaniam cisrhenanam. Similiter Ripuaria Germaniæ II. pars fuit. Utramq; Germaniam administravit primus Vicarius præfecti prætorio Galliarum, ut neminem antiqvitatis peritum fugit.

qvod Salvianus nullam Burgundici nominis mentionem fecerit, causa in expedito est, qvòd toto illo tempore, qvo is in scribendos de gubernatione Dei libros incubuit, Burgundiones fracti conqviescebant. Omninò tamen ab ejus sententia non est alienum, *& migrationum argumentis congruit, si per Vandalos, qvorum ad superiora respiciens meminit, etiam Burgundiones denotentur. Nam confectæ rationes sunt de profectione Burgundionum in Germaniam I. V. Prosper Aqvitanus ad A. CCCCXIV. ex eoq; Cassiodorus in Chron. sub tempus Honorii & Theodosii II. atq; ex hoc iterum Hermannus Contractus in Chron. Nicolaus Vignierius in Chron. rer. Burg. ad an. Ch.* 413.

2. Verùm Burgundiones data cis Rhenum habitandi facultate, proximos Belgas lacessiverunt, finesq; eorum magnâ vi, nec sine contumelia Romani nominis, qvod propter pactionem cum Honorio initam comiter haberi oportuit, infestarunt: qvæ res ita commovit Ætium, Romanæ militiæ præfectum, ut Francos Hunnosq; in ipsorum perniciem excitaret, nec multò pòst ipse signa cum iis conferret. Per id tempus rex Burgundionum erat Gundicarius, mali auctor consilii, qvo tota ejus gentis fortuna commutata est, qvùm Ætius superatis, qvas hostis objecerat, difficultatibus, totum prope ejus exercitum delevit: rex eò redactus, cum pro rerum necessitate, aliter non posset,

pa-

pacem petiit atqve impetravit. Qvæ calamitas hanc utilitatem ipſis conciliavit, ut è Germania I. excedere juſſi,* in Sabaudiam habitandi cauſa deducerentur, ſiqvidem id ratio prudentiæ ſvadebat, ut procul Rheno collocatis, novandi occaſio præriperetur, ne, ſi in eo limite conſiſterent, cum Romanorum hoſtibus ſeſe opportuniùs conjungerent, bellumq; conflarent. Hac viâ ad Rhodanum Ararimq; progreſſi, conſilia præſenti fortunæ accommodârunt, atqve animos ad venerationem Imperatorum magis inclinârunt, præſertim qvùm nova transalpini imperii ſedes Arelati conſtituta erat,[b] unde ex propinqvo obſervari poterat, qvid agerent, qvidvé molirentur.

* *A. CDXL.*

b. *Arelatum nova regni transalpini ſedes pariter atq; metropolis ſeptem Galliæ Narbonenſis & Aqvitanicæ provinciarum facta eſt, crevitq; admodum, & augere amplitudinem, efferreq; ſuper omnes Galliæ diœceſes caput, primatumq; affectare ſummo ſtudio conatuq; cœpit. Qvod ſicut Eccleſiæ inutile fuit, ita docet, Honorium graviter erraſſe, qvippe qvi cum melioribus conſiliis imperium adminiſtrare potuiſſet, tùm ſede imperii Arelatum translata, partim irruptionibus barbarorum, partim æmulationibus epiſcoporum occaſionem dedit. Nec multò pòſt à Valentiniano III. reſpublica magis afflicta eſt, qvùm Vandalis Africa, Rom. imperii borreum permitteretur, totumq; adeò ejus robur pernicioſo exemplo, & majori periculo debilitaretur.*

V. Pro-

V. Prosper Aqvitanus in Chron. ad ann. 438. Procopius de bello Vandal. 3. Fl. Blondus de inclinat. imper. lib. 2. De Arelato videantur Hadrianus Valesius eximius rerum Gallicarum scriptor, Jacobus Sirmondus in Sidonium p. 244. Christophorus Browerus annal. Trevir. t. 1. p. 280 Æg. Bucherius Belg. Ro. l. XV. c. 1. Nihil verò certum definitumq; afferri potest, qvamobrem Lugdunenses V. à metropolitana Arelatensi liberæ immunesq; fuerint, adeò ut etiam fateatur Bucherius, ejus rei nullam ab se reddi posse rationem. Alioqvi Romani Pontifices maximè studebant dignitati ecclesiæ Arelatensis, ornatamq; patrocinio adjuvabant, ut se extolleret altiùs, nec obscurè etiam Lugdunensi sese anteferret. Prima inter utrasq; ecclesias æmulatio prorupit, cum Taurinense concilium haberetur, cujus acta comprobant, pro Arelatensi fuisse pronunciatum. Conf. Baronius annal. ecclesiast. ad an 397. M. L. Bail sum. Concil. prov. Sec. IV. p. 96. Eam ob causam Zosimus Ro. Pontifex constituit, ut Metropolitanus Arelatensis in præcipuo loco numeroq; esset. Jussimus, *inqvit*, præcipuam, sicuti semper habuit Metropolitanus Episcopus Arelatensium civitatis in ordinandis sacerdotibus teneat auctoritatem, Viennensem, Narbonensem Primam, & Narbonensem Secundam, Provincias ad Pontificium suum *(jurisdictionem metropolitanam)* revocet. *Qvæ Zosimi Epistola respicit superiora Concilii Taurinensis acta, & ecclesiam Narbonensem antehac Massiliensi attributam, Arelatensi nunc obnoxiam reddit, & qvantum ad hoc caput constituta anteriora rescindit, inprimisq; Arelatensis ecclesiæ rationem ducit. Eò legatur Baronius in prædictis Annal. eccles. ad an. 417. Qvo Zosimi, successorumq; ejus in Arelaten studio æmulationes Galliæ Antistitum non sedatæ, sed magis magisq; auctæ sunt, præsertim qvùm Leo magnus Ro. Pontificis dignitate fungebatur, causaq; Chelidonii Vesontini episcopi disceptabatur. Eo enim tempore Metropolitanus Arelatensis Hilarius titulum* Primatis *sibi asserebat, acerbiusq; in Chelidonium consulebat: sed eum ponderatis controversiæ argumentis absolvit Leo Rom. Pontifex, atq; Hilarium ob nimium rigorem palam aperteq; reprehendit. Fuit autem hoc ejusmodi, ut jam causam qvalicunq; conjecturâ assequi mihi videar, qvamobrem Hilario detractum fuerit jus in provinciam Viennensem, prout nonnullorum sententia est, qvam addu-*

adduxit, nec improbavit Bailius addit. ad ſummam Concil. Gall. p. 519.
Nec ego tam audax ſim, ut rerum non ſatis ad liqvidum perductarum rationes cauſasq; certas invenire, aut meâ qvidem opinione conſtituere nunc velim. Qvid verò fuerit, qvòd Belgicæ IV. non adjungerentur, diſqvirunt alii, & in conjectura acqvieſcunt, qvam eò minùs aſpernor, qvia in Auſtraſiæ finibus, qvibus ex inſtituto priſcorum Germaniæ regum comprehenditur Belgium, illud ſacrum IV. Belgicarum jus relictum, ac vel ad Mediomatrices, vel ad Sueſſiones tranſlatum veroſimiliter exiſtimari poteſt. Sive autem ab eo tempore, qvo tranſlatum eſt, hæſerit in Belgica I. apud Mediomatrices, ſive in Belgica II. apud Sueſſiones, tamen ultrò libenterq; confiteor, Eccleſiam Trevirenſem matrem fuiſſe omnium Galliæ eccleſiarum, ac antiqvitate præſtare eccleſiis Germaniæ I. & Germaniæ II. id eſt, Maguntiacenſi & Agrippinenſi, nec abſurdè dici, Trevirorum Archiepiſcopos velut Galliæ Patriarchas extitiſſe. Atq; eam ſanè ob cauſam Theodoretus Paulinum Archiepiſcopum Trevirenſem per qvandam loqvendi eminentiam appellavit, Metropolitanum Galliarum, *lib. II. Hiſt. Eccl. cap. 15. Sed redimus ad Arelaten, qvam* Gallulam Romam *dixit Auſonius, qvæ, exciſa à barbaris Trevirorum urbe, in majus evecta faſtigium, VII. provinciarum metropolis, & ſedes domiciliumq; Præfectorum prætorio evaſit. Age verò ea, qvæ ad hoc inſtitutum pertinent, ex ipſis Honorii Theodoſiiq; II. Tabulis, anno C. CCCCXIIX. confectis deſumta hic inſeram, ut cauſæ, qvæ Auguſtos ad transferendam ex urbe Trevirenſi ſedem adduxerunt, manifeſtiùs intelligantur.* Honorius & Theodoſius Auguſti V. I. * Agricolæ Præfecto Galliarum. Saluberrima magnificentiæ tuæ ſuggeſtione inter reliqvas Reipublicæ utilitates evidenter inſtructi, obſervanda Provincialibus noſtris,

D id

* *Viro Illuſtri. Nam Præfecti Prætorio dicti ſunt inluſtres, l. 6. C. Theodoſ. de annon. & trib. Dio* ἔπαρχον, *Eutropii metaphraſtes* ὕπαρχον *extulit Prætorio præfectum. Seqviori tamen ævo Francorum Reges hunc titulum ſumſerunt, ut Clotharius Franco-Merovingus A. DCLXII. Mir. not. Eccleſ. Belg. cap. 6. Anno poſt 724. Theodericus Francorum Rex Luitfridum Alemannorum Ducem* Illuſtrem *appellavit, apud Coccium in Dagob. pag. 56.*

id est, per septem Provincias, mansura in ævum prosperitate decernimus, qvod sperari planè ab ipsis Provincialibus debuisset. Nam cum propter privatas ac publicas necessitates, de singulis civitatibus, non solùm de provinciis singulis, ad examen magnificentiæ tuæ vel honoratos confluere, vel mitti legatos, aut possessorum utilitas, aut publicarum ratio exigit functionum: maximè opportunum & conducibile judicamus, ut servata posthac annis singulis consvetudine, constituto tempore in metropolitana, id est, Arelatensium urbe, incipiant septem Provinciæ habere concilium, in qvo planè tam singulis, qvàm omnibus in commune consulimus. Primùm, ut Optimatum conventu sub illustri præsentia Præfecturæ, si id tamen ratio publicæ dispositionis obtulerit, saluberrima de singulis rebus possint esse consilia. Tum qvicqvid tractatum fuerit, & discussis ratiociniis constitutum, nec latere provincias poterit, & parem necesse est inter absentes æqvitatis formam justitiæq; æqvitatis formam justitiæq; servari. Ac planè præter necessitates publicas, etiam humanæ ipsi conversationi non parum credimus commoditatis accedere, qvod in Constantina ** urbe jubemus annis singulis esse Concilium. Tanta enim loci opportunitas, tanta est copia commerciorum, tanta illic freqventia commeantium, ut qvicqvid usqvam nascitur, illic commodiùs distrahatur. Neqve enim ulla provincia ita peculiari fructus sui felicitate lætatur, ut non hæc propria Arelatensis soli credatur esse fœcunditas. Qvicqvid enim dives Oriens, qvicqvid odoratus Arabs, qvicqvid delicatus Assyrius, qvod Africa fer-

** *Ita à Constantino tyranno, qvem tempore Honorii Britannicæ legiones Imperatorem salutaverunt, appellatam fuisse, docet Josephus Scaliger in not. ad Ausonium. In eo tamen errat, nec meliùs docet, qvùm hanc Augg. constitutionem eidem tyranno adscribit, cujus copiam ei fecerat doctissimus Gallorum Fr. Roaldus. Nusqvam tamen in jure Romano hoc nomine dicta occurrit: Arelaten autem legere licet in C. Justinianeo l. 2. de cond. in publ. horr. & C. Theodosiano l. 2. de divers. offic. etsi eruditissimus Jacobus Gothofredi Arelapen, Norici civitatem, ibi legendam putat, in prosopographia codicis Theodos. p. 411.*

ca fertilis, qvod speciosa Hispania, qvod fortis Gallia potest habere præclarum, ita illic affatim exuberat, qvasi ibi nascantur omnia, qvæ ubiqve constat esse magnifica. Jam verò decursus Rhodani, & Tyrrheni recursus, necesse est, ut vicinum faciant ac penè conterminum, vel qvod iste præterfluit, vel ille, qvod circuit. Cum ergo serviat huic civitati, qvicqvid habet terra præcipuum, ad hanc remo, vehiculo, terra, mari, flumine deferatur, qvicqvid singulis nascitur: qvomodo non multum sibi Galliæ nostræ præstitum credant, cum in ea civitate præcipiamus esse conventum, in qva divino qvodammodo munere commoditatum & commerciorum opportunitas tanta præstatur? Siqvidem hoc rationabili planè probatoq; consilio jam & Vir Illustris Præfectus Petronius * observari debere præceperat. Qvod interpolatum, vel incuria temporum, vel desidia Tyrannorum, reparari solitâ auctoritate decernimus, Agricola Parens ** carissime atqve amantissime. Unde Illustris magnificentia tua & hanc præceptionem nostram, & priorem sedis suæ dispositionem secuta, id per septem Provincias in perpetuum faciet custodiri, ut ab Idibus Augusti, qvibuscumq; mediis diebus, in Idus Septembris, in Arelatensi urbe moverint honorati vel possessores, Judices singularum provinciarum, annis singulis Concilium esse servandum. Ita ut de Novempopulana & Secunda Aqvitania, qvæ provinciæ longiùs constitutæ sunt, si earum Judices certa occupatio tenuerit, sciant legatos juxta consvetudinem esse mittendos. Qvâ provisione plurimum & Provincialibus nostris gratiæ nos intelligimus

* *Hic Petronius A.CCCCVI. cum Arcadio, Honorii fratre, Cos. fuit. Dissentit Panvinius, & pro Petronio Anicium Probum adducit. Contra Calvisius uno nomine Sex. Anicium Petronium Probum appellat, rectè, an secus, nunc non disqviro, Chronol. an. Chr. 406.*

** *Cum ob auctoritatem, qva regis proxima erat, Herodian. II. tum ob curam & solicitudinem, qva parentum vices gerebant, pro Imperatore, apud Cassiodorum lib. II. & V. unde & Patres imperii dictos constat, neq; obscurum est, idem parentis carissimi amantissimiq; elogium Florentino PF. P. attributum fuisse.*

*** *Rectorem provinciæ, qvo munere perfuncti, honorati dicebantur. Curiales, minor Senatus, Cassiod. l. VI. formul. 3.*

**** *Respondet Annus Christi 418. non 328. ut putavit Salmasius.*

mus utilitatisq; præstare: & Arelatensi Urbi, cujus fidei, secundum testimonia atqve suffragia Parentis Patriciiq; nostri, multa debemus, non parum adjicere nos constat ornatui. Sciat autem Magnificentia tua, qvinis auri libris Judicem *** esse multandum, ternis honoratos vel Curiales, qvi ad constitutum locum intra definitum tempus venire distulerint. Data XV. Kal. Majas. Accepta Arelate X. Kal. Junias. DD. NN. Honorio duodecimùm & Theodosio octavùm Augg. COS. ****

3. Vix ad eam dignitatem pervenerat urbs Arelatensis, qvùm Gothi ejus dignitatem splendoremq;, detractis duabus provinciis, imminuerunt, & acceptis in fidem Aqvitania II. ac Novempopulana, [c] Arelatum usqve processerunt, urbem occupaturi, nisi eam liberasset Ætius, hostesq; ab incepto avertisset. Nondum verò tunc Burgundionum populus res novare ausus, in præsenti libertate acqviescebat, viribusq; suis & consiliis tamdiu innitebatur, donec humana industria nihil reliqvi faceret, calamitasq; alia post aliam emergeret, ut assiduis Hunnorum incursionibus fracti, ægrè hostibus resisterent, parumq; abesset, qvin omnes simul opprimerentur. Itaqve ad Deum versi, Christi sacra amplectuntur, [d] nec multò pòst meliori successu confirmati, felicius se tuentur:

entur: mox, repressa Hunnorum crudelitate, rursus aliena appetunt, bellumq; faciunt, ac more hominum, qvi nunqvam contra fortunam satis cauti sunt, reb9 prosperis insolescunt, culpaq; sua in novas atqve maximas difficultates incurrunt, finesq; Romanæ ditionis perturbant. Qvibus occurrit Ætius, vir usu belli peritus & prudens, causæq; susceptæ justitiâ nixus, signa infert, acieq; congressus, Gundicarium Burgundionum regem vincit, nec adversatur petenti pacem. Jamq; iterùm in tuto collocatus erat Gundicarius, nisi immanis Hunnorum audacia prorupisset, fortunamq; Burgundionum prorsus convertisset. [c] Ita enim fit sæpe, ut qvos primò accendit cupiditas, in majores deinde molestias incidant, pluribusq; periculis se objiciant, certaq; pacis bona incertis & infelicibus bellis permutent, perdantq; ea, qvæ novis accessionibus ampliora reddere cupiebant.

c. *Novempopulana dicitur etiam Aqvitania Tertia, sive Viennensis Octava, qvæ pariter atqve Aqvitania Secunda longiùs Arelato distabant, qvarum mentio fit in Notitia Imperii, qvæ post adductam modò Augg. constitutionem, aliqvot post annis certè facta promulgataq; est, illis nempe temporibus, qvibus*

 omnia

omnia Romanorum in pejus ibant, etsi annus tam exqvisitè definiri non potest.* Illud verò certioribus documentis confectum est, qvod jus metropolitanum urbis Arelatensis non sit ita recens, ut putavit Josephus Scaliger, in ep. CCCXLV. ad Carolum Labbaeum. Prorsus enim extra controversiam est, anno CCCC. XIIX. publica Augg. sanctione Arelaten dignitate metropolitanâ fuisse ornatam, multasq; lites cum ecclesia Viennensi habuisse. Qvare non est, cur Scaligero in re minimè dubia planeq; exploratæ assentiamur, qvando neminem fugit, jam qvincto à N. C. seculo fuisse metropolin, & priusqvam ab Honorio & Theodosio novâ honoris accessione amplior reddita est, titulo ecclesiæ metropolitanæ præditam fuisse, ut epistolæ Pontificum ante annum CCCCXIIX. emissæ testantur. Omnium primò autem constitutione imperatoriâ tam munificè auctam insignitamq;, attributis ei septem provinciis, majorem splendorem obtinuisse. Deceptus ergò Josephus Scaliger est, qvùm in prædicta epistola affirmat, sibi Aqvis Sextiis commoranti notitiam Episcopatuum Galliæ, qvæ ante CCC. annos scripta fuerit, ostensam, in qva adhuc Arelatensis Præsul non Archiepiscopus, sed Episcopus sub metropolita Viennensi censeretur. Sed in qvam notitiam inciderit vir doctissimus, haud eqvidem scio: Illud verò affirmare possum, in ecclesiæ antiqvitatibus eum non semel lapsum, præsertim hoc loco, ubi ex Taurinensis Concilii actis scire potuit, jam tum IV. seculo Arelatensem & Viennensem ecclesias de primatu contendisse. Aubertus Miræus in parte hujus antiqvitatis lectorem delegat ad epistolam Scaligeri allatam, atq; adeò in ejus sententia acqviescere mihi videtur, in notitia Episcopatuum lib. 5. p. 246. At satis superq; indicavi, qvamobrem à Scaligero, cujus meritis alioqvi multum tribuo, nunc omninò sit discedendum. Johannes Strauchius JCTUS, vir in hoc studiorum genere diligen-

* Ab Arcadio & Honorio digestam putat Frid. Spanhemius introd. ad Geogr. sacr. p. 180. Certè autem fatendum est, eam ab excessu Honorii in lucem exivisse. Verosimiliter judicare licet, annis minimùm XX. (multi enim XLII. computant) post constitutionem super metropolitana Urbis Arelatensis dignitate latam prodiisse, id est, vel anno CCCCXXXIIX. vel CCCCL. adjectis puta 20. aut juxta aliorum rationes 32. annis ad A. C. 418. Conf. Amelot examen de la liberté Originaire de Venise p. 6.

ligenter versatus, *existimat*, de re qvidem inter omnes constare, de tempore non item. Qvamvis igitur, *pergit*, certum terminum firmiter invenire non valeamus, longè tamen antiqvius metropolitanum jus Arelatensis Antistitis, qvam à Josepho Scaligero asseritur, *in Dissertatione de regno Arelatensi*, §. *XX. Sed uti rectè emendavit Scaligerum*, *ita sine causa de initio translatæ Arelaten metropolitanæ dignitatis dubitavit*, *qvando in Constitutione Augg. Honorii & Theodosii junioris adjumentum ad eruendam hujus temporis epocham invenire potuit, siqvidem de origine juris metropolitani sanctione legis imperatoriæ constituti qvæstio est*, *cujus annum argumento COSS. signavi*. *Simul hic cursim observo*, *in veteri qvodam ævi Karolini Codice*, *in qvo metropoles descriptæ sunt*, *Arelaten qvoq; cum suffraganeis*, *ut vocantur*, *ecclesiis nominari seqventibus verbis:*

Metropolis Civitas Aralas.
Civitas Massilia.
Civitas Avennicus. *
Civitas Cabellicus. **

Illud deniq; addo, *Constitutionem Augg. paulò ante memoratam Fl. Constantino Imp. perperam à Thoma Lansio adscribi*, *in Orat. pro Gallia pag. mih.* 162.

d. *De hoc capite jam supra qvædam annotavi*, *nisi qvòd Orosius*, *qvi A.C.* 417. *scripsit*,* *commemorat*, *Burgundiones Christo initiatos*, *Catholicam fidem suscepisse*, *atq; innocenter vixisse*, *lib.*7. *cap.*32. *Qvo*

* *Marcellinus Comes A.* 416. *ponit.*

* *Hodie Avenio*, *sed mutavit statum*, *atq; evasit civitas metropolitana*, *cui non est obnoxius Episcopus Arausionensis*, *ut qvidam tradunt*, *sed metropolitani Arelatensis suffraganeus est*, *cumq; eo episcopus Massiliensis*, *Tricastinensis & Tolonensis juri metropolitano Arelatensis sunt subjecti. V. A. Miræus Notit. episcopatum lib.*5. *p.*246. *& de statu relig. Christian. l.*1. *cap.*23.

** *Non Capillonensis*, *ut in antiqvo codice metropoleon scribitur*, *qvæ ad primam provinciam Lugdunensem*, *tanqvam matricem suam refertur*, *eandemq; hodierno die in hoc loco numeroq; habet. Cabellicus autem nunc ad metropolin Avenionensem pertinet.*

Qvo tempore Burgundiones nondum egressi in Sabaudiam, cis rhenum habitarunt, moresq; cum sincerâ doctrinâ mansvetudineq; Christiana conjunctos habuerunt, ut ex Orosio liqvet, qvos postea ita immutârunt, ut multa crudeliter gesta ipsis exprobrentur. Socrates, qvi post Orosium scripsit, atq; in A. C. 439. desiit, qvùm Burgundiones evasisse Christianos tradit, non sumit accuratam temporum notam, qvando initia susceptæ à Burgundionibus religionis cum consulatu Theodosii XIII. & Valentiniani tertii hujus nominis III. conjungit, lib. 7. hist. Eccl. cap. 30. Nam secundum rationes temporum respondet Augg. Consulatui annus Chr. 430. ante qvem diu Christianos se professi erant Burgundiones. Sethus Calvisius cum COSS. Fl. Tauro, & Fl. Felice connectit, unde annus 428. conficitur, in oper. Chronol. p. 546. Sed neq; ille annus qvadrat, propterea qvòd Orosius, qvi Burgundiones ad Christi sacra perductos refert, Socratem scribendo præcessit, annumq; religionis Christianæ Burgundionum 413. respexit, qvo posteriorem computavit Socrates, rationesq; sex & viginti annorum intervallo ab Orosiana computatione diversas inivit. Nec satisfacit Jacobus Masenius, qvùm allatum Socratis locum sine Chronologiæ subsidiis interpretatur: not. & additament. ad t. 1. Christ. Brower. annal. Trevir. p. 591. Neq; hanc difficultatem explicavit Johannes Stumphius, cùm, qvod nos paulò ante ex Socrate, is in eandem sententiam ex historia Tripartita adduxit, in Chron. Helvet. lib. 3. cap. 51. Multò rectiùs hac de re statuit Jo. Gabr. Bisciola epit. annal. ecclesiast. ad an. 413. unde corrigendi sunt, qvi neq; respiciunt Orosium, qvi imperante Honorio, neq; seqvuntur Socratem, qvi rerum potiente Valentiniano III. historiam consignavit, inter qvos juxta cum aliis est Jo. Henr. Alstedius in Chronol. convers. popul. ad an. Ch. 420. Convenit autem sibi narratio Orosiana, & notationi temporis, atq; designationi hujus eventus per vocabulum modo *factæ ex asse qvadrat. Rectè enim de Burgundionibus scripsit:* Providentia DEI omnes Christiani modo facti, *id est, proximis, aut proximè præteritis annis, & ut sigillatim exprimam, qvarto anno priùs, qvàm historiam condidit Orosius, qvi subductis rationibus provenit 413. qvoniam confectum est, anno 417. Orosium scripsisse. Id verò explicatu difficile non est, qvòd Orosius Burgundiones laude affecit, qvùm nempe eas vitæ rationes inibant, ut jure laudari possent. Posteà autem, qvàm cupiditate gloriæ profe-*

proferendiq; imperii mutati sunt, & reges pleriq; etiam impiam Arii doctrinam amplecti cœperunt, superiores illas laudes amiserunt, atq; in justam reprehensionem incurrerunt. Qvamobrem Sidonius Arvernorum episcopus eos truces appellavit, viros alioqvi vel solâ proceritate terribiles, eaq; de causa Septipedes ab eodem nominatos. Tum vel ipse Orosius diffiteri non potuit motum impulsorum à Stilicone Burgundionum, lib. 7. cap. 38. èx eoq; desumsit appendicis Eutropianæ auctor. Qvin & Hieronymus, qvi A. 420. decessit, deq; his Burgundionum motibus in Asia agens audivit, Burgundiones inter direptores vexatoresq; imperii Romani numeravit, in epist. ad Ageruchiam XI. cap. 6. Nec facilè qvenqvam fugit, qvàm crudeli ingenio eorum reges fuerint, qvi sæpe etiam in propinqvos sævierunt, multaq; indignè fecerunt. Salvianus cum multa de Burgundionum motibus tradit, & hæretici nominis, qvod ab Arianis acceperunt, Vandalos pariter Gothosq; reos agit, nihil tale qvidem de Burgundionibus speciatim pronunciavit, propterea qvòd eo tempore, qvo historiæ scribendæ vacabat, regnum Burgundionum miserum prostratumq; erat.

e. Nec tamen hoc eò spectat, ut omnes Burgundiones, Burgundionumq; reges Arianâ labe pollutos fuisse existimem. Nam multi eorum qvoq; rectè de Deo senserunt, & Gundebaudi Ariani Burgundionum regis filius vera emendataq; sacra amplexus est: sed ut duntaxat ostendam, eos in universum hujus labis non fuisse expertes: ex qvo seqvitur, Francorum, qvamlibet post Burgundiones ad Christi sacra adductorum, hanc eximiam fuisse prærogativam, qvòd sacra sibi tradita sine vitio sineq; noxa tuerentur, multaq; eorum in ecclesias extarent beneficia, & ampla insuper opulentaq; Galliæ monasteria ipsis possessiones luculentosq; reditus acceptos ferrent, v. Joachimus Vadianus de Colleg. & monasteriis Galliæ veteribus. Sed priusqvam Christi sacra susceperunt, multa sacerdotia & episcopatus Galliæ everterunt, & vi rapinisq; fœdarunt, Onuphr. Imp. Rom. p. 929. edit. 1558. Distingvenda ergo sunt intervalla A. 406. & 413. Acceperunt autem novos Christianosq; ritus, qvùm in Germania I. consisterent, operâ Severi, Trevirensium Antistitis, qvi ex proxima Belgica I. doctores Burgundionibus summisit, & ut Beda Anglo-Saxo tradit, gentibus primæ Germaniæ verbum Dei prædicavit. Unde Socratis locus

 suprà

suprà allatus aptè congruenterq́; explicatur, ut civitas Galliæ, qvam is nominat, in Gallia Belgica vicina qværatur, nec alia, qvàm Treviren. sis, intelligatur, cujus Episcopus qvoq́; innuitur Severus, certè omnium famâ tam celebratus, ut Germaniæ I. Apostolus diceretur. Cumq́; idem vastitatis Hunnorum per Attilam Galliis allatæ non meminerit, eruditi non vanum indicium capiunt, Salvianum octo fere annis ante hanc impressionem ab Hunnis factam literis suam historiam mandasse.

4. Postqvam enim Gundicarius Burgundionum rex, magnam adeptus potentiam, beneficia à Romanis accepta, qvæ pace amicitiaq́; servari oportuit, oblivione delevit, mox ambitione sublatus, bellum superioribus majus periculosiusq́; excitavit, & movere regni sui terminos, armorumq́; fortunam tentare iterum, egrediq́; è prima Germania, & penetrare in alienos fines, ac lacessere Belgas ausus, cum justitiæ æqvitatisq́; laudem, tùm felicitatem omnem amisit. Nam Ætius, qvâ erat prudentiâ magnitudineq́; animi, videbat indignam Imp. Rom. referri gratiam, armaq́; tempestivè arripiebat, & qvod ratio usus q́; attulit, gnaviter efficiebat, victoq́; ad ultimum Gundicario, Burgundionum reliqviis pacem petentibus assentiebatur [f]. Sine dubio enim Burgundionum

num iſte rex ad totam Galliam Romanis eripiendam ſpectabat, ſi muneri ſuo defuiſſet Ætius, Hunnorumq; invidia nihil impediviſſet. Nam & hos offendit adulta confirmataq; Burgundionum potentia, & Ætius ea barbarorum disſidia ad firmandam Romanorum ſecuritatem adhibens, alios per alios everti cupiebat, Hunnosq; ad bellum Burgundionibus inferendum impellebat, ut diſtrahendo ſingulos, par eſſet univerſis.

f. *Poſt deceſſum Honorii, cum qvo Burgundiones ſuper ſedibus Rheno adjacentibus tranſegerant, ſurgere magis, & creſcere indies, & augere gloriam, ac deinceps mutare ſedes, pactorumq; religionem ex utilitate æſtimare conati ſunt, regnanteq; poſt Honorium Valentiniano III. nihil non tentarunt, ut in Galliæ interiora penetrarent, & regnum nomenq; Burgundicum in Seqvanis ſtabilirent. Itaq; in rebellium numero habiti, qvòd pacta convellerent, & bonitate Imp. Rom. abuterentur, paciſq; conditionibus ad comiter habendum imperium latis non ſtarent, diſſolutoq; more violarent, ac ſuperioribus beneficiis ſeſe indignos redderent, majeſtatemq; imperii imminuerent ac labefactarent. Ingenuè Idacius, qvi non fuit Mediolanenſis, ùt catalogus ſcript. Græc. & Latin. anno 1674. emiſſus habet, ſed Lemicenſis in Gallæcia Epiſcopus, qviq; ab accuratæ diligentiæ viro Andrea Schotto caſtigatisſimè editus recognitusq; eſt, teſtatur,* * *motum à Burgundionibus fuiſſe ſuſcitatum. Verba hæc ſunt:* Anno X. regni Theodoſii Burgundiones, qvi rebellabant contra Romanos, à duce Ætio ſunt perdomiti. *Affert enim ſimul juſtam qverendi cauſam, & notat fœdum dignumq; rebellione eventum.* Rebellabant, *inqvit, hoc eſt, fidem pacemq; violabant, & aſſignatum ab Honorio limitem rumpebant,*

* *ap. Joſ. Scaligerum in theſauro temporum pag. 19. Chron. Idac.*

pebant, superiorumq; ejus beneficia, qvæ ad præstanda amicitiæ vicinitatisq; officia apud ipsos collocaverat, maleficiis compensabant, causamq; pòst acceptæ ab Ætio cladis ipsi sibi arcessebant. Prosper à Josepho Scaligero editus, non tam causam, ut Idacius, qvàm exitum describit, atq; ad an. CCCCXXXVI. seqventia tradit. Eodem tempore Gundicarium Burgundionum regem intra Gallias habitantem Ætius bello obtrivit, * pacemq; ei supplicanti dedit, qvâ non diu potitus est: siqvidem illum Hunni cum populo suo ac stirpe deleverunt. *Nec multò aliter Cassiodorus, qvi consulatu Augg. Theodosii junioris XV. & Valentiniani tertii hujus nominis IV. annum Christi 435. signavit.* Gundicarium, *inqvit,* Burgundionum regem Aëtius bello subegit, pacemq; ei reddidit supplicanti: qvem non multò pòst Hunni peremerunt. *Consentit in re, sed non in anno Prosper Pithœanus. Idacius qvoq; in Chronicon retulit hunc eventum, & conversum regni Burgundici statum annotavit.* Anno XIII. regni Theodosii ab Aetio duce & magistro militum Burgundionum cæsa XX. millia, Gothorum, qvi eis auxiliaverunt †, VIII. cæsa sunt. *Eqvidem Gothi, prout occasio & utilitas ferebant, amicitiæ & odii consilia inibant, Burgundionesq; tunc adversus communem hostem juvabant, nec temere suspicabantur, prosperos Romanorum successus regno suo esse periculosos, qvam rationem etiam tenebant, attritis Romanorum in occidente rebus, præsertim qvùm Franci invalescebant, ut indicant epistolæ, à Theoderico Ostrogothorum rege ad Gundobadum, & Hermenifridum reges scriptæ, apud Cassiodorum var. lib. 3. Neq; aliam sententiam, Theoderico mortuo, amplexi sunt, Francorumq; contra Græco-Romanos opem & amicitiam solicitarunt: Franci autem commodi sui memores, hac occasione Alemannos, subjectum hactenus Gothorum ditioni populum, in fidem suam acceperunt, regnoq; Alarici Westrogothorum regis occupato, pulsisq; ex tota Gallia Romanis, regnum stabile ac perpetuum retinuerunt, Agathias hist. lib. 1. Gregorii Turonens. excerpta historia apud Fredegarium Scholasticum c 25. & 28. Nempe Actio indignis modis sublato, non habuit Romana gens, qvem barbarorum incursioni velut obicem opponeret, prorsusq; adeò superior armorum felicitas desiit, Attilaq;, nullo jam resistente, totam fere Europam est populatus, Procopius de bello Vandal. lib. 1.*

** Prosper à Johanne Sichardo Basileæ emissus, mendosè legit, obtinuit, ad annum, ut is qvidem supputat, 438.*

† stylo ævi Franco-Merovingici. V. Fredegarius in epitome Gregorii Turonensis cap. 21.

Neq;

Neq; sit, qvi putet, fortunæ duntaxat benefitio res prosperas Aetio evenisse, qvando satis notum pervulgatumq; est, eum consilio, astuq; sæpius, qvàm armis fregisse hostes, & Hunos, Gothos, Vandalos, Burgundiones, Francos Gallosq; contra se invicem concitasse, atq; hac arte, qvam recondita prudentia usus q; illi suppeditavit, debilitasse ac represisse. Qvocirca nemo minùs auspicatò, minusq; prudenter imperavit, ac Valentinianus III. qvòd tam præcipiti consilio occidendum curavit Ætium, qvoniam eo auctore imperium Occidentis, ab effusis tot ex Scythia Germaniaq; populis, hucusq; firmarat. Qvo factum est demùm, ut caso A. 455. Valentiniano III. Francis nemo posthac resistere posset, Burgundisq; à Romanorum armis nihil postea metuendum esset, Occidentisq; imperium, qvod ab Augusto inde steterat, nunc planè convelleretur.

5. Dum hæc aguntur, Burgundiones, qvi regno, qvod permissu Honorii XXIII. annis in Germania I.[g] tenuerant, subverso, novas sedes in Gallia interiori, qva Seqvani & Ædui jacent, à Valentiniano III. impetrarunt:[h] nec obnitebatur Aetius, qvòd de populo nuper bis victo, & rege fortunisq; omnibus spoliato judicabat, non magnum ab eo fore periculum, si reliqviæ, qvæ post stragem ab Hunnis editam remanserant, servatæ aliò traducerentur, ut qvæ usui tunc futuræ essent, si afflictis imperii rebus, hostes alienâ calamitate elati inter se committerentur.

 g Com-

g. *Commodè exponendi sunt scriptores, qvi dum Galliam memorant, non interiorem illam, qvam Rhodanus Ararisq; irrigant, sed Rheno conjunctam intelligunt. Nicolaus Vignierius provincias Rheno propinqvas sic explicat, ut per eas Burgundiam minorem denotari velit, Chron. Burg. p. 8. Qvæ sententia multas ob causas mihi non probatur* 1. *qvia* pars Galliarum propinqva Rheno *usu Prosperi significat Germaniam superiorem & inferiorem citra Rhenum, atq; hac adjectione à Gallia interiori distingvitur.* 2. *Declaratur id argumento Galliæ Francis cessæ, posteaq; ab Ætio recuperatæ, qvæ cum Rheno propinqva fuerit, nulla alia intelligi potest, qvàm Cisrhenana inferior, ut è contrario ea, qvæ Burgundionibus data concessaq; est, Cisrhenana superior fuit. V. Prosper ad an. 429. collat. an. 414.* 3. *In eandem sententiam Prosperum explicat Cassiodorus in Chron. sub consulatum Augg. Honorii IX. & Theodosiii junioris V. ubi qvam Rheno propinqvam Prosper, eam Cassiodorus Rheno conjunctam, id est, Rhenanam vocat. Enimverò extra omnem dubitationem est, Burgundiones anno 413. vel ut alii numerant, anno 414. Germaniam primam, sive Cisrhenanam superiorem ab Honorio possidendam accepisse.* 4. *Sidonii illorum temporum scriptoris,* Burgundionem pressisse Belgam, *in Aviti Panegyrico affirmantis, interpretatio huic instituto est consentanea, propterea qvòd ex Germania I. proxima expeditissimaq; via est in Galliam Belgicam I.* 5. *Ratio ducenda est muneris Severi Germaniæ I. Apostoli, qvod non inter Seqvanos & Æduos, sed inter Germaniæ I. populos ad verum patefactumq; Deum revocandos suscepit & perfecit, ut ex Beda scriptore perantiqvo & probo doceri potest.* 6. *Nec adversatur locus Socratis, Burgundiones trans rhenum collocantis, non qvasi non sedes cis rhenum jam tum obtinuerint, sed qvia utcunq; aliqvid ex ora transrhenanæ Germaniæ adhuc tenuerunt, prioresq; sedes ibi habuerunt. Per se alioqvi manifestum est, Galliæ Seqvanicæ istum ipsum locum minimè convenire.* 7. *Absurdum, & regulis Romanorum prudentiæ, adversum est, qvòd populum Burgundicum tunc adhuc viribus & fortunâ florentem in penitiores Galliæ partes recipere, qvasiq; in sinu imperii transalpini fovere voluerit, qvippe qvod à ratione atq; usu Romanorum maximè semper alienum fuit. Summatim non video, qvemadmodum regiones apud Rhenum,*

de

de iis, qvæ apud Rhodanum Ararimq; jacent, vel veroſimili interpretationis hiſtoricæ argumento dici explicarive posſint.

h. Conceſſæ, non occupatæ: cujus ſuſcepti à Valentiniano conſilii hæc ratio fuit, qvod pertimeſcendum eſſet, ne, ſi prorſus deſtituerentur, fœdere ſe conjungerent transrhenanis, viribusq; poſtea refectis, inflammati magis exardeſcerent, parvaq; ex ſcintilla majus incendium excitarent. Qvod ne eveniret, ab his ſejungendos duxit, ut recepti in penitiores Galliæ partes, fidem amicitiamq; imp. arctiùs devincirent, & , ubi opus eſſet, contra externos hoſtes juvarent. Enimverò Ætius, qvi dividere populorum ſtudia, uſu pariter & rerum præteritarum eventu docebatur, ſine dubio hujus ſententiæ auctor fuit, ut qvia in univerſum excindi non poſſent, à reliqvis transrhenanis in perpetuum divellerentur. Cum enim Stilico, vafro ingenio Vandalus, perfidè eos ad invadendum imperium concitaſſet, non potuit aliter Honorius, qvin ad ſananda imperii vulnera pacem pariterq; novas ſedes cis rhenum eis concederet, ne horum motus cæteris reipublicæ hoſtibus novas vires alimentaq; daret. Meliùs contra Ætius ſenſit, rectiusq; ſvaſit, ut reſtincta ſopitaq; victricibus ſuis armis audacia, recenti nunc qvoq; victa beneficio inpoſterum conqvieſceret, populusq; is Romanorum fidei & amicitiæ ſe permitteret, totumq; daret. Hoc magis, qvòd aliqvoties magnum honeſtumq; ejus fructum cepiſſe ſe, animo tenebat. Sæpe nominatus Vignierius non multum abit, qvùm exiſtimat, Ætium, cur remitteret Burgundionibus injurias, ſpe auxilii contra Francos ferendi inductum fuiſſe, Chron. p. 11. Contra alii putant, majus ejus rei momentum fuiſſe in juſto metu, ne ad transrhenanos ſe adjungerent, collectisq; deinceps viribus, vehementiùs commoverentur. V. Bucherius p. 492. Præſertim cum eo tempore denuò inſurgerent Franci, Galliamq; peterent, & Treviros præcipuè vaſtarent. Vid. Stumphius Chron. Helvet. lib. 4. cap. 25. Qvæ eſt qvarta illa & fatalis Auguſtæ Trevirorum everſio, qvam prudens & religioſus Masſiliæ ſacerdos graviter annotavit. Non agitur, inqvit, Treverorum urbe excellentissima, ſed qvia qvadruplici eſt everſione proſtrata, de gubernatione Dei lib. 6. p. 211. Reſpicit morem ſcenicum tunc temporis in Gallia pasſim receptum freqventisſimumq;, adeò ut Chriſtiani homines à ſacris ſeſe abſtrahi ad ludos qvàm ſæpisſime paterentur. Nunc verò re-

rò rebus Francorum irruptione conversis, non id agi apud Treviros, eò qvòd excisa, nil nisi vastam solitudinem ostendat. Eodemq; libro notat Romanos, suâ culpâ in tantas difficultates delapsos, ut specie munerum tributa Francis penderent, qvòd cum obscuraret Rom. imperii gloriam, Ætius instauratis ductu suo rebus, omnes vires consiliaq; ad Francos depellendos convertit, & Burgundionibus etiam ad perficiendum inceptum uti voluit, si perseqvi belli viam, invidiamq; effugere, & vitam contra insidias & odia suorum firmam servare potuisset.

CAPUT III.

De BURGUNDIA SEQVANICA, SIVE REGNO BURGUNDIÆ VETERI.

1.

POst has fortunæ vicissitudines, Romani Burgundionibus benignè acceptis, opportunam commodamq; habitandi rationem commonstrârunt, & agros apud Ararim Rhodanumq; opimos atq; fertiles addixerunt, tamq; liberales utilitatis publicæ causa se præbuerunt, ut cùm intelligerent, qvod commodum qvive honor eis tribueretur, tùm æstimarent, hunc datum esse referendæ gratiæ locum, ut, si qva postularet occasio, utilem imperio operam navarent. Nihil recusabant Burgun-

gundiones, præsentiq; fortunæ se accommodabant, parati ad id genus beneficii accipiendum, qvòd inclinatis bello rebus nullum auspicatius præsidium afferri potuisset, & lætior, atqve sperassent, superiorum rerum exitus fuisset. Itaqve promtis paratisq; ad vertendum solum animis iter ad Seqvanos faciunt, remq; publicam condunt, & novis legibus institutisq; ornant, & priora damna cum novis emolumentis commutant, pristinasq; calamitates obliti, cum regno jam instituto nomen qvoqve Burgundiæ iis in oris auspicantur. [a]

a *Annorum rectè partienda sunt intervalla, in re præsertim obscura, multisq; difficultatibus impedita, cum sæpe scriptorū inopia, interdum & dissensio est, nec sine labore & tædio qvædam perqviruntur, nisi eorum rationes aptè congruenterq; colliguntur. Proinde ut à notis numerisq; temporum ordiar, Burgundiones post commotos anno CCCCVI.* * *Vandalos, qvorum fortunam propè perditam Alani, postea Burgundionibus conjuncti sustentarunt, anno CCCCXI. & CCCCXII. sine dubio adhuc trans rhenum consistebant, eorumq; rex erat Gundicarius, à Stilicone ad invadendos imperii fines incitatus, qvi Jovino tyrannidem occupanti studium operamq; attulit, occasionemq; labefactandi Occidentis imperii arripuit, causamq; hanc suæ qvoq; utilitatis gratia diligenter egit, cùm Honorius imp. tam perturbato rerum statu sive cessione provinciarum redimere pacem, sive earum derelictione omittere bellum cogeretur. Olympiodorus apud Photium scribit.* Ἰωβῖνος ἐν Μουνδιακῷ (Μογουντιακῷ *legendum*) τῆς ἑτέρας Γερμανίας κατὰ σπουδὴν Γώαρ τοῦ Ἀλανοῦ, καὶ Γυντιαρίου, ὃς φύλαρχος ἐχρημάτιζε

* *Argumento hujus epochæ est consulatus Arcadii VI. & Probi, sed Prosper, qvi apud Scaligerum in thesauro temporum est, annum 407. nominat. Marcellinus Comes an. 408.*

τῶν Βουργουντιόνων, τύραννος ἀνηγορεύθη. ** *Consentit Renatus Profuturus Frigeridus, cujus fragmentum superest, qvi seqventia posteritatis memoriæ servavit.* Vixdum, *inqvit*, qvartus obsidionis Constantini mensis agebatur, cum repente ex ulteriori Gallia nuncii veniunt, Jovinum assumpsisse ornatus regios, & cum Burgundionibus, *** Alamannis, Francis, Alanis, omniq; exercitu imminente obsidentibus, ita acceleratis moris, reserata urbe Constantinus deditur, *apud Gregorium Turonensem lib. 2. cap. 8. Conf. Sozomenus lib. 9. hist. eccl. c. 13. 14. 15. His turbidis imperii rebus exciti Burgundiones, Honorio imp. cui vis ac potentia hujus gentis certè fuit formidabilis, regiones rheno conjunctas in pignus concordiæ offerenti libenter consenserunt, ac deinde anno CCCCXIII.* **** *auspicio ductuq; Gundicarii regnum condiderunt in Germania cisrhenana, qvod consulatus Fl. Luciani, cujus collega destinatus fœdo supplicio periit, luculenter designat. Etsi autem tunc Burgundiones cisrhenanas Germaniæ oras incolebant, regemq; habebant, tamen Burgundiæ nomen Germaniæ primæ non indiderunt, neq; antehac Germaniæ transrhenanæ imposuerunt, etsi postea Franci Burgundionibus à Mœni limite in Germaniam cisrhenanam I. profectis successére, nomenq; reliqverunt, qvod ad omnem posteritatis memoriam transmissum hodie durat. Anno autem, ut colligo, CCCCXIII. egressis inde Burgundionibus, Franci ex Geldria sive ultima Batavia oriundi, & irruptionum successibus clari, trans rhenum habitârunt, & relictas ad Mœnum sedes, qvas ipsi Septentrionem versus proximè contingebant, in suam ditionem redegerunt, initiumq; hoc Franciæ in superiori transrhenana ora, qvæ corrupto post nomine Franconia dicta est, auspicatissimè fecerunt.*

*** *Tunc adhuc in Germania barbarica, sive transrhenana degebant.*

**** *Prosper apud Scaligerum notat A. 414.*

Pars

** *Jovinus in Moguntiaco* (apud Moguntiacum) *Germaniæ alterius* (Cisrhenanæ primæ) *urbe studio Goaris Alani, & Guntiarii, qvi Præfecti* (Principis) *Burgundionum munus tenebat, tyrannus renunciatus est. in excerptis apud Photium p. 183. Ubi nota usu Græco-Romanorum* τὰς ὑπὲρ τὸν Ῥῆνον *non denotari nomine* Γερμανίας. *Nec* ἑτέρας Γερμανίας *vocabulo* τὴν κάτω Γερμανίαν, *sed superiorem cis rhenum dicit.* Τὸ ὑπερέχον *vocat Guntiarium, qvia regis nomen propriè & per eminentiam ad* τὴν τῶν Ῥωμαίων βασιλείαν *pertinebat.*

Pars in inferiori trans rhenum limite consistebat, & Germaniæ Cis-rhenanæ II. incumbebat, cujus possessionem, consentiente Honorio Imp. A. CCCCXXIIX. * *COSS. Fl. Felice & Fl. Tauro adepta est, ac post varias deinceps rerum commutationes, rebus prosperè instauratis, penetravit in Galliam, sedeq; potentiæ ibi constituta, regnum Franco-Gallicum inchoavit.* ** *Cæterùm Burgundiones, ex qvo Germaniæ I. finibus excesserunt, ampliusq; regnum animo conceperunt, superatisq; anno CCCCXXXI. Hunnis,* *** *struere ad majora gradum, & oppugnare ditionis Romanæ provincias, pacemq; adeò cum Honorio factam violare cœperunt, jussu Valentiniani III. in eos movit Ætius, & anno* † *CCCCXXXV. (Prosper vulgaris CCCCXXXVI. nominat,) tractis in societatem Francorum stipendiariis, justo prælio vicit. Inde pacem supplices petunt, nec repudiat conditiones Ætius, postulatq;, ut Romani nominis auctoritatem seqvantur. Simul res statumq; salva eis fore promittit, & in Galliæ interiora, ubi Seqvani, Ædui & Allobroges habitant, traducit. Etsi verò alii fere alios annos supputant, tamen mea cum plerisq; & temporum scientiâ eximiis viris opinio est, Burgundiones septem annis pòst, qvàm ab Ætio victi erant, Sabaudiam finitimamq; oram obtinuisse, atq; hinc ulteriùs ad Ararim Galliamq; Lugdunensem processisse, sed anteqvam eæ sedes attributæ sunt vires superiores recenti hac clade attritas utcunq; refecisse: deinde ipsis fucatâ licet ex mente Romanorum pace compositis supervenisse Hunnos, belli superioris memoriâ offensos, acriusq; ab Ætio ad ultionem stimulatos: his igitur rebus prælio utrinq; conserto, majorem accepisse cladem, regemq; Gundicarium cum stirpe pariter & ingenti*

* *Prosper apud Scaligerum 429.*

*** *Pontus Heuterus rer. Burgund. lib. 1. ed. Lovan. Vignierius Chr. p. 11.*

† *Congruit Era Coss. qvam exhibuit Cassiodorus.*

** *De Francis vid. Procopius lib. 1. de bell. Goth. Eorum finitimos vocat Armorichos, qvos vulgò, sed perperam Arborichos legunt. Fuitq; primus Francorum rex Pharamundus, qvem regnasse A. 417. indubitato cœlestis characteris argumento probat doctissimus Gottofr. Wendelinus. Minimè verò negari debet, Francos etiam ante Pharamundum habuisse reges, sed primum cis rhenum fuisse Pharamundum. Nova autem & vera Franco-Galliæ epocha constituenda est in Childerico Merovæi, qvi totam prope Galliam Romanis eripuit, Filio, apud Fr. Hottoman. in Francogallia cap. 5.*

*suorum multitudine amisisse : dehinc cum hostes * Franci Hunniq; bellum facerent, in Sabaudiam proximumq; agrum, annuente Valentiniano III. transiisse, nec nisi reliqvias maximi & nuper florentis populi ex ea strage superfuisse, qvibus, morâ temporis forsan, ad ingenium redituris, conjungendi se occasio cum Francis præcisa est, tempestivo sanè consilio, & metu, qvùm futura providentur, non vano. Vix autem se collegerant, viresq; consumtas qvodammodò reparaverant, qvùm Attila in eos duxit, & vires ex superiori, qvam Ætius ipsis attulit, clade reliqvas porrò ita confecit, ut posthac pristinum robur, pristinumq; potentiæ splendorem recipere non possent. Vid. Prosper Vulgaris, Eusebii & Hieronymi Chronico subjunctus, in qvo legimus, Gundicarium Burgundionum regem, qvem intra Gallias ** obtriverat Aetius, pace ab eodem accepta* non diu *esse potitum*, siqvidem illum Hunni cum populo suo ac stirpe delevissent. *Scripsit*, non diu: *ut vel hæc verba indicio esse possint, Gundicarium regem non modo non interfuisse prælio Catalaunico, qvod multi recentiorum tra-*

* *A. CCCCXLII. qvo scribere desiit Salvianus. Patetq; id, si ad annos 435. qvi epocham cladis ab Ætio acceptæ denotant, 7. anni adjiciantur, unde epocha transitus in Sabaudiam Genevensemq; agrum conficitur 442. Sunt tamen, qvi A. 443. numerant, annumq; cladis I. Burgundionum 436. assumunt, septenniumq; addunt, ut epocham translati ulteriùs Burgundionum populi componant. Ego autem A. 436. clade Burgundionum ab Hunnis accepta accepta insignitum puto, alioqvi sanè liqvet, scripsisse Salvianum ante illatam ab Attila Hunnorum rege vastitatem.*

** *Innuit, Gundicarium sedibus suis non contentum ex Germania I. movisse, Romanosq; infestasse, atq; adeò intra Gallias, id est, in conatu eas occupandi, sedesq; propagandi ab Aetio victum, nec diu pòst, nempe anno inter cladem ab Aetio & Attila acceptam elapso, deletum. Qvo tempore Burgundiones nihildum in Sabaudia, nihilq; inter Araris Rhodaniq; limites vel occupatum, vel à Romanis concessum tenuerunt. Hinc sententiæ nostræ non officit, si* intra Gallias *de Galliis non Rheno conjunctis, sed ulterioribus exponatur.*

tendunt, sed ne posteriori qvidem cladi, qvam Aetio reconciliatus, ab Attila, tunc Romanorum amico, acceperat, superfuisse ac supervixisse. Certè ergò A. CCCCXXXVI. cæsus erat Gundicarius, atq; adeò in Sabaudiam, & interioris Galliæ regiones minimè traductus fuit. Cassiodorus, qvùm in eandem sententiam scribit, testis est, *Hunnos* non multò post *Gundicarium, de qvo ibi loqvitur,* peremisse. Non multò pòst, *inqvit, ut comprobet, non magnum spatium inter Aetii Attilæq; reportatam de Burgundionibus victoriam intercessisse, id est, non plus anno, ut aptus congruensq; temporum ordo servetur. Idacius, ut plerumq; in eo non satis explicata sunt, de cæde Gundicarii nil prodit, & in temporum rationibus sæpe est confusus. Prosper Pithœanus magnum affert Prospero vulgari pondus, & pronunciat,* universam pene gentem Burgundionum cum rege per Aetium deletam. *Qvod ita accipi debet, ut rex per Aetium deletus dicatur, qvem per alios delevit, qvando Hunnos concitavit, qvi inqvietum hunc regem tandem deleverunt, populumq; Burgundicum tantùm non exciderunt. Hermannus Contractus Comes Veringensis, qvi anno* 1013. *natus, anno* 1054. *mortuus est, cum Cassiodorum secutus memorat, victum ab Aetio Gundicarium, tum statim hæc subjungit:* qvem Huni post peremerunt, *in Chronico ad an.* 435. *Ita verò habent Codices Ursisianus & Pistorianus: multùm verò discrepat codex Canisianus, & Prosperi, cujus potissima hic auctoritas est,* * *verba in notatione temporis retinet, & pace ab Aetio concessa* non diu potitum *testatur. Floruit autem Hermannus noster, imperante Henrico III. Saliqvo, qvi in serie Imperatorum Roman. fuit secundus, atq; adeò hunc denotavit Henricus Canisius, qvùm Hermannum ad tempora Henrici imperatoris secundi refert, antiq. lect. tom.* 1. *p.* 431.

* *Perperam autem pro* obtrivit, *ibi legitur* obtinuit, *uti hoc legere etiam licet in Prospero Sichardi. Vid. annot. suprà.*

2. Dum hæc fortuna est Burgundionum, oppresso rege non modò nihil in Romanos moliri, sed ne suis qvidem viribus commoda dignitatemq; pristinam instaurare, remq; publicam à vi & externo imperio defendere potuerunt.

Qvare eorum reliqviæ ſine rege, ſineq; præſidio erant, & incertæ futuri ſortem ſuam expectabant, facilè perituræ omnes, niſi Romanis aliunde periculum extitiſſet, qvod certè Burgundionibus ſaluti fuit. Jamq; duo terribiles & validi hoſtes in armis erant, Romanosq; infeſtabant, qvùm Burgundiones, qvibus ſive excidium, ſive ſervitus impendebat, fœdus externarum gentium circumſpicere ſuſpecti, à Romanis in ſocietatem admittuntur, atqve in ulteriores Galliæ regiones transferuntur. Qvibus verò conditionibus id factum ſit, à nemine perſcriptum eſt: id verò dubitatione vacat, resq; ipſa & eventus locuples actorum teſtis declarant, certis ſervandæ fidei ferendiq; auxilii conditionibus rectè qvidem & prudenter fuiſſe receptos, qvia non erat committendum, ut eo tempore, qvo omnia motibus plena erant, populus iſte, data occaſione nihil non auſurus, ad deſperationem adigeretur. Itaqve poſt deceſſum Gundicarii [b] obliteratam prope ſuperioris regni dignitatem inſtaurant, Romanisq; veteri

ami-

amicitià & fœdere juncti, fortunæ temporum-
qve difficultates emendant, & æqvam commu-
nemq; libertatem honestissimis institutis tuen-
tur. Atqve hæc regni Burgundici, qvod in-
ter Germanica primùm religione cultum est,
qvodq; ob nobilitatem gentis nomen semper
insigne habuit, læta auspicataq; initia fuerunt.

b *E republica fuit consilium, qvod propter periculum à vicino
metuendum in tempore susceptum est, qvod cum res ipsa, tùm factorum
eventorumq; consensus declarat, ut qvum Burgundiones intelligerent,
regnum se velut precarium à Romanis accepisse, his rebus de amici-
tia & præstandis officiis commonerentur, ut perturbato temporum
statu ne paterentur à vicinis solicitari se ad res novas, & nil con-
tra imperii dignitatem facerent, de cætero jure legibusq; suis uteren-
tur. Pontus Heuterus, qvi scribendis rerum Burgundicarum commen-
tariis multam sibi laudem comparavit, excepto qvòd ultimorum, sed
obscuritate impeditorum temporum intervalla non rectè semper di-
stinxit, & regnum in cisrhenano limite collocatum cum regno in Ara-
ris Rhodaniq; fines traducto, haud idoneâ Prosperi, & scriptorum æta-
te proximorum interpretatione confudit, duo Romano Burgundicæ
transactionis capita enarravit,* I. ut Araris ac Rhodanus Burgun-
dici regni limites manerent. II. Ut * Gundecus Romanis omni-
bus in bellis Burgundionum auxilia mitteret, *rer. Burgund. lib.* I.
*Qva ratione seqvitur, ut Gundecus primus Burgundiæ rex dica-
tur, qvando id pro vero sumitur, qvod præter Heuterum perplures
alii*

* *Fredegarii epitome, cujus auctor non est Gregorius Turonensis,
siqvidem ex Gregorio Turonensi eam concinnavit Fredega-
rius Scholasticus, cap XI. Gundebandum nominat, qvem Gre-
gorius Turonensis lib II. hist. cap XXIIX. Gundeucbum no-
minavit. P. Diaconus Gundubadum, multi Gundicarium,
alii Gundiocbum appellant.*

alii de Gundeco affirmant. Guilelmus Paradinus cœpti in Burgundia regni initium à Gundeco, qvem Gondiochum nominat, arcessit, annumq́ ejus rei 414. supputat, annal. lib. 1. Chap. du premier Roy de Bourgogne, nommé Gondiochy. Sed præterqvam qvod ejus Chronologia sibi non constat, res ipsa qvoq; non patitur, ut eam sententiam amplectamur, qvando ex idoneis probisq́ monumentis constat, anno 414. Galliam rheno conjunctam Gundiochi fuisse sedem, inde postea egressum, in fines Ro. imp. incursiones fecisse, at his victum, in postrema pugna, qvam cum Hunnis commisit, cecidisse, atq; adeò insigni temporis intervallo ante assignatas Burgundionibus apud Ararim Rhodanumq́ sedes, atq; unà ante cœptum Burgundiæ nomen, regnumq́ ibi conditum, vivere desiisse, & qvod his conseqvens est, illic nunqvam regnasse. Et tamen Johannes Stumphius Chron. Helvet. Gundicarium inter primos Burgundiæ reges numeravit, lib. 4. Chron. Helvet. cap. 52. Nicolaus Vignierius non qvidem dissimulat incertum esse, qvo tempore Gundicarius vivere desierit, sed ideò non affirmat, regnum ex Germania cisrhenana in Seqvanos Æduosq́ protulisse. Nam si Prosperi Cassiodoriq; testimoniis standum est, Hunni Gundicarium prius peremerunt, qvàm Burgundiones regnum in interiori Gallia condiderunt. Diversus autem est Gundicarius à Gunderico Vandalorum rege, qvi anno CCCCXVI. è vita migravit, ùt auctoribus Idacio & Isidoro constat.*

3. Regum verò, qvi apud Araris Rhodaniq; confluentes potentiæ sedem statuerunt, series successioq; per est incerta, propterea qvòd de Gundicarii genere non idem omnes tradunt, qvùm alii id sublatum prorsus extin-

ctum-

* *Chron. p. 12. At p. 22. ibidem sumit pro vero, in Clodomaro familiæ Gundiochi finem fuisse. Qvo posito, Prosper & Cassiodorus laxè & παρεξβολικῶς contraq; simplex & proprium narrationis historicæ genus interpretandi erunt, nisi Gundicarius à Gundeucho diversus, atq; adeò ex alia familia oriundus statuatur.*

ctumq; affirmant: alii contra qvaterna sobole auctum referunt, siqvidem Prosperi Gundicarius nomine Gundeuchi à Turonense appellatur. Verùm qvia Prosper centum annis Gregorio Turonense antiqvior, planè satis & apertè commemoravit, Gundicarii stirpem ab Hunnis excisam esse penitusq; eversam, omninò causa est, cur existimare liceat, reges Burgundiæ, ùt nunc primùm dicti sunt, ex alia, qvàm ex Gundicarii stirpe fuisse oriundos. Utcunqve sit, omnes tandem hujus nationis reges nec modum potentiæ tenuerunt, & inter se commissi, Francorumq; æmulationi impares fœdissimè corruerunt. [c]

[c] *Paulus Æmilius regum Burgundiæ mores cum infaustis fatalibusq; dissidiis & crudelitate conjunctos descripsit de reb. gest. Franc. lib. 1. Sine dubio huc respexit Bonifacius, qvi ex Anglia in Fresonum Francorumq; oras venit, * Moguntiæq; & Trajecti ad Rhenum Antistes evasit, Germaniæq; Apostolus dictus est, qvùm Athelbaldum Angliæ regem sumto à Burgundionibus exemplo, à corrupta licentioriq; vita dehortatur, & talem insuper fortunam ipsi prædicit, qvalis*

* *A. DCCXLV. Zacharias Ro. Pont. qvi Carolovingis regnum Franciæ, qvod tunc Childericus Merovingus tenebat, prensantibus operam navavit, A. Franc. ad an. 752. Bonifacium creavit Archiepiscopum Moguntinum. Vid. Mersæus in Arch. Mog.*

qvalis Hispaniæ, & Provinciæ, & Burgundiorum populis contigit, qvæ sic à Deo recedentes fornicatæ sunt, † donec judex omnipotens talium criminum ultrices pœnas per ignorantiam legis Dei, & per Saracenos †† venire & sævire permisit, *ad an. 745. Vid. Abr. Bzovius hist. eccles. lib. VIII. Ut verò Gundeuchi Burgundionum regis liberi cædibus & exilio in seipsos sævierint, prorsusq; à majoribus degeneraverint, legere licet apud compilatorem gest. Francorum cap. 11. Gregorium Turonensem l. 2. hist. cap. 28. De Gundebaldi impietate etiam communi consensu scriptores tradunt, qvem non obscurè designavit Agobardus lib. de duello ad Ludovicum Pium. Unde non poterat non ruere in deterius regnum, qvod neq; pietate, neq; concordiâ firmabatur, excitatis mox in æmulationem Francis, de qvibus tunc dici consvevit.* Τὸν Φραγκὸν φίλον ἔχοις, γείτονα οὐκ ἔχοις. ††† *Ad intelligendam verò priscorum Burgundiæ regum familiam facit subjecta genealogia.*

Gun-

† *Innuit Arianam impietatem, qva Gothi, Vandali Burgundionesq; se fœdarunt. Vid. Fredegarius Gregorii Turonensis epitomator cap. 9. & ipse Gregorius Turonensis hist. lib. 2. cap. 9. ubi hæc scribit.* Burgundiones qvoqve Arrianorum sectam seqventes habitabant trans Rhodanum. *Conf. lib. ejusdem c. 32 & 34. Add. Paradinus, qvi Gundiochum labe Ariana infectum tradit, annal. Burg. pag. 26. Qvod tamen de universa Burgundionum gente non affirmat, & contrarium qvoq; ex Adone Viennense constat, qvi Sigismundum Christianâ pietate imbutum fuisse testatur p. 168.*

†† *Hispaniam Saraceni A. 712. invaserunt, ac deinceps Hispalim, Cordubam, Carthaginem novam occuparunt, nec nisi ab An. 900. Westrogothi rem gerere feliciùs, seq; in libertatem vindicare cœperunt. Vid. Hisp. Scriptores.*

††† *Francum amicum habeas, vicinum ne habeas, apud Eginhartum de vita Caroli M. cap. 16. & apud Conradum Urspergensem ad A. 768. Nisi qvòd ille* ἔχῃς, *hic* ἔχοις *in optandi modo, & sine dubio rectiùs scripsit.*

Gundeuchus, * *al. Gundecus, vulgò primus Burgundiæ Rex.*

- *Gundebaldus.* **
  - *Sigismundus.*
    - *Sigericus.*
  - *Godemarus, al. Gondimarus.*
- *Chilpericus.*
  - *Chrona, al. Chorona, Turonensi Mucorona sacra Vestalis.*
  - *Chrotildis, Clodovæi M. Uxor.*
    - *Clotharius.*
    - *Childebertus.*
    - *Clodomirus.*
- *Godomarus.*
- *Godegisilus. al. Godesillus.*

4. Sub id tempus Alani Burgundionum ſocii, unaq; religionis ſententia & voluntate conjuncti, eâdem qvietis fiduciâ in novas ſedes profecti ſunt, ac tamdiu res ſuas tutas habuerunt, donec ii pacem retinebant, qvorum fortunam ſeqvebantur. [d]

* *Adoni Viennenſi Gundoveus dicitur, Chr. pagin. 168. Vulgò cum Gundicario idem ſtatuitur, eo qvidem modo, ut Filius Gundeſili, Athanarici Nepos dicatur. Alii Athanarici Pronepotem faciunt. Unde explicari poſſunt loca apud Fredegarium cap. 11. & Turon. lib. 2. cap. 28.*

** *al. Gundebaudus, item Gundebadus, al. Gundobadus: hinc lex Gundebada, ſive Gundobada, pro lege Burgundionum, in LL. Langobard. atq; apud Hincmarum & Agobardum, conf. geſt. Franc. epit. c. 17. ſeqq.*

d. *Alani Valentini, sive Sambidenses cum Burgundionibus in Germania I. constiterunt, eademq; sacra amplexi sunt, & itineris expeditionisq; comites fuerunt, unamq; cum iis fortunam subierunt, & verosimiliter in unam gentem ditionemq; cum ipsis coaluerunt, vel hoc argumento, qvòd, postqvam in ulteriorem Galliam translati sunt, Burgundionibusq; ut aliàs in Germania Cisrhenana, ita & in Rhodani finibus permixti arctiusq; conjuncti habitârunt, nulla eorum deinceps mentio occurrit. Tum verò Prosper Pithœanus confirmat, iis* deserta Valentinæ urbis rura, *qvæ in Delphinatu apud Rhodanum qværenda sunt*, tradita fuisse. *Nam per se patet, Alanos, qvi cum Vandalis in Hispaniam effusi, Emeritanam & Gallaciam provincias aliqvandiu incoluerunt, hoc loco esse alienos. Jornandes indicat, post decessum Valentiniani III. Gallias infestasse, de rebus Geticis p.127. Qvo tempore etsi Burgundiones, jam tum sedes in Seqvanis Æduisq; tenuerunt, Alaniq; illi, de qvibus diximus, unâ regni paciisq; societate conjuncti fuerunt, tamen sibi constat Jornandes, alios, qvàm Valentinos nostros innuens, ac fortè eos, qvi post Vandalorum in Hispanias migrationem relicti erant. Procopius à Vandalis in societatem adscitos, Gothicum genus vocat, lib.1. Vandal. Qvos Salvianus à Gothis strictè & ut qvatuor insignioribus illius ævo nominibus appellati sunt, distingvit lib. 7. pag. 273. Ubi tamen alii legunt,* Alemanni, *mea opinione rectius. Contra qvàm apud Turonensem lib.2. hist. cap. 9. pro* Alamannorum *sine dubio legendum est* Alanorum, *qvandoqvidem Goar, cujus ex Renato Profuturo Frigerido meminit, rex fuit Alanorum, qvem secutus est Sambida, unde Alani hi Sambidenses, qvi perinde ac Vandali Burgundionesq; ritus Arianos amplexi sunt, nominantur.*

Caput IV.

De FINE VETERIS BURGUNDIONUM REGNI, AC PRIMORDIO IBIDEM SUPREMI DOMINII FRANCORUM.

1. Cum

I.

CUm hoc loco res Burgundionum essent, poterant qvidem beneficio fortunæ uti, pacemq; servare, & florentem regni statum, nuper à cæde Ætii auctum concordiâ firmare, Francorumq; animos necessitudine & amicitiâ majorem in modum conciliare. Qvod dum sive alienati æmulatione potentiæ, qvæ inter necessarios maxima acerrimaq; est, sive impediti invidiâ, qvæ socios finitimosq; sæpissime in bella concitat, positoq; metu, libidini affectuum indulgent, ruuntq; in se invicem, & multa crudeliter faciunt, nec sangvini suo parcunt, causa occasioq; belli datur Clodovæo, qvippe non passuro opprimi Godegisilum, natu minimum Gundeuchi filium, ne, si ejus causam negligeret, à Gundebaldo fratre natu maximo opprimeretur. Qvod cur faceret, multas & graves cùm affinitatis & vicinitatis, tùm fœderis æqvitatisq; rationes habuit, atqve adeò honesto consilio Godegisilum tuendum suscepit, injustosq; Gun-

debaldi conatus prævenit, ac tempestivè impedivit, qvò minùs in eum acerbiùs consuleret, & sævum sangvinariumq; animum expleret. Omni jure enim cavendum duxit, ne idem Godegisilo, qvod ipsius fratribus Chilperico & Gundimaro indignè peremptis, eveniret, totaq; regni Burgundici hæreditas contra promissi fidem, contraq; pactionis jus ad Gundebaldum, crudelitate instrumenta potentiæ qværentem, devolveretur. Itaqve pro charitate in eam stirpem, proq; necessitudine nuper contracta, qverelæ interpellationesq; Godegisili apud Clodovæum valuerunt, ut eum fœdere sibi conjungeret, occasioneq; pariter recuperandi illius juris, & frangendæ Gundebaldi potentiæ uteretur. Præsertim qvum recogitabat, ambitionem Gundebaldi crudelitate firmari, jamq; ex ruinis Fratrum auctam vehementer sibi ipsi esse pertimescendam, qvando rerum usu didicerat, Burgundiones post interitum Ætii majora agitasse, promissa etiam utilitatis causa violasse, injurias præterea fratrem

fratri-

fratribus intulisse, & nomen munusq; regium polluisse. Hinc verò existimare posse, qvid sibi metuendum sit, si odii contentionumq; causæ inter finitimos existerent, qvæ eò freqventiores futuræ essent, qvò majore dominandi cupiditate inflammaretur Gundebaldus, qvi contra morem comitatemq; vicinorum regum invitus sibi Chrotildem elocasset, dotemq; petenti difficilem se præbuisset. Qvanqvam in contrariam sententiam dixit Gundebaldus, Clodovæum summo studio id operam dedisse, ut suspiciones ac discordiæ alerentur, litesq; nuper cœptæ bello Gundebaldi partibus exitioso disceptarentur. Eam ad rem perficiendam Clodovæus ab uxore Chrotilde [a] instigatus est, neqve ei post tot clades Romanis illatas, injucunda hæc occasio accidit, qvòd ab externo hoste sibi non timebat, qvùm mortem suorum, inter qvos etiam Chilpericus Chrotildis pater fuit, opportunè jam ulcisci poterat, crescereq; ex Gundebaldi ruinis, & majus capere incrementum.

a. Aimo-

a. *Aimoinus de gestis Francorum lib. 2. cap. 3. significanter indicat animum Chrotildis vindictæ cupidum, qvòd non modò maritum Clodovæum, ut ratione eventorum colligitur, sed filios qvoq; Clodomirum, Childebertum & Clotharium ad ulciscendos invadendosq; Sigismundum & Godemarum, Gundebaldi filios incendit, veteri pariter & novo odio, recenti Sigismundi scelere suscitato, Gregorius Turonensis lib. 3. hist. c. 5. 6. Gesta Francorum epitomata cap. 19. 34. Johannes de Bussieres hist. Franc. lib. 1. pag. 45. Altiùs verò belli hujus causa repetenda est ab æmulatione potentiæ, qvæ nusqvam magis se prodit, qvàm inter vicinos & fœderatos, ut hactenus fuerant Clodoræus & Gundobaldus. Vicinos fuisse, extra controversiam est: fœderatos fuisse, ex Isidoro Hispalense videtur posse colligi, qvùm tradit, Gundebaldum captâ Narbonâ, Gesalicum Gothici sangvinis principem Galliâ expulisse, in Chronico Gothorum Era DXLV. cui respondet A. Ch. DVII. Nihil autem causæ fuit, cur hoc faceret Gundebaldus, nisi ex fœderis cum Clodovæo icti formula id faciendum suscepisset, propterea qvòd Narbona, qvam Gundebaldus notho Alarici filio Gesalico eripuit, ditioni Clodovæi subjecta est, nec dubito, qvin prædæ spes Gundebaldum illexerit, atq; in belli contra Gothos Aqvitanos societatem facilè pertraxerit, qvando ea mens Gundebaldo fuit, ut habendi cupiditati nec modum faceret, nec finem. Dehinc fugato in Hispaniam Gesalico, convenit ei cum Theoderico notho Clodovæi M. filio, ut Arelaten, qvam Westrogothi in potestate tenebant, obsidione cingerent, adituq; Rhodani Ostrogothos, Westrogothorum jura defensuros, prohiberent. Jamq; Franci & Burgundiones Arelatensem urbem premebant, cum Theodericus Ostrogothorum rex, Ibbam Ducem laborantibus popularium rebus summisit, cæsisq; ad urbis pontem Francis, Arelaten periculo liberavit. Eam in sententiam graviter scripsit Cyprianus, qvi vitam S. Cæsarii Archiepiscopi Arelatensis edidit, liberationemq; hanc in parte divini beneficii posuit multumq; celebravit.* Nos qvidem, *inqvit*, credimus & confidimus in Domini misericordia, fide & precibus B. Cæsarii id effectum esse, ut ipsius temporibus ita obsessa sit ab hostibus civitas Arelatensis, ut tamen nec capi potuerit, nec prædæ patere. Atqve sic deinde à Wisigothis in Ostrogothorum ditionem pervenit, hodieq; in

Chri-

Christi nomine paret clarissimo regi Childeberto, ut possit de ea qvoqve dici: Transierunt de gente in gentem, & de regno ad populum alterum, & non permisit Deus sub illo hominem nocere Arelatensibus suis. *Hactenus scriptor vitæ Cæsarii Cyprianus, ex qvo plura ad hoc argumentum pertinentia describere non vacat. Etenim jam nemo non intelligit, rege Theoderico Arelaten* in Ostrogothorum ditionem pervenisse, *atq; ita nec Francos, nec Burgundiones Galliam Arelatensem proximamq; Massiliensem & Narbonensem occupasse, ditioniq; suæ subjecisse. Atq; huc respexerunt Cassiodorus in Chronico COSS. Venantio juniore & Celere, qvi signant A. C. 508. & Var. lib. 1. ep. 24. ubi Gothos ad expeditionem Gallicam excitat, l. 4. ep. 17. qvùm ad Ibam (alii Hibbam, alii Ibbam legunt) Narbonæ rectorem scripsit, lib. 8. ep. 16. ubi acre prælium Francos inter Gothosq; commissum memorat, & solutam Arelates obsidionem subindicat: conf. Jornandes* de reb. Get. p. 142. edit. Lindenbrog. Procopius** bell. Goth. lib. 1. edit. Hæschel. p. 185. 186. edit. Hervag. p. 31. Victor Tununensis nihil hac de re in COSS. Venantio & Celere memorat, exce-*

* *Jornandes rectè habet, sibiq; constat, dum superatos profligatosq; Francos scribit, sed cum de numero addit, XXXM. eorum cæsa, odii in Francos postulatur. præsertim qvùm Procopius nihil tale prodit. Jornandi verò assentitur Paulus Diaconus in app. Eutropiana. Contra non definit eum haud verosimilem numerum Cassiodorus in Anastasio. Era COSS. modò signata.*

** αὐτὸς (Θευδέριχος) Γαλλίας τὰ λοιπὰ ἀνεσώσατο. *Ipse* (Theodericus) *reliqvam Galliæ partem recuperavit. Qvod congruè explicandum est I. ut Galliæ mari mediterraneo & montibus Pyrenæis finitimæ intelligantur. II. Tales Galliæ sunt Arelatensis, Massiliensis, Narbonensis & Novempopulana Pyreneis montibus adjacens. III. Qvod de recuperatione additur, id eò spectat, ut innuatur jus postliminii propter dominium, qvod proximè illic habuerunt Westrogothi, qvi Ostrogothorum fuere propinqvi & populares, qviq; nuper sub rege Alarico, cujus socer fuit rex Ostrogothorum Theodericus, floruerunt, sed eo pòst in pugna, qvæ in campo Vocladensi conserta est, amisso, regno fortunisq; à Francis sunt eversi. Vid. gesta Franc. epitomata cap. 17.*

pto qvòd marginalia, ut vocant, Chronico ejus adscripta hanc prælii fatalis epocham, victiq; Alarici exitum, & regni Tolosani ruinas commonstrant. Sed qvæ postea initia causeq; fuerint belli, inter Francos Burgundionesq; gesti, paucis aperiam. Nam Francis fœdere fuisse junctos, & qvum res postulabat, auxilium tulisse jam dixi, & autore Cypriano confirmavi: sed verò etiam dissidia habuisse, & decertasse, vel solus comprobare potest Gothorum rex Atalaricus apud Cassiodorum var. lib. 8. ep 10. Priùs autem, qvàm cum Francis commissi sunt, cum Torismundo Westrogothorum rege bellum gesserunt: sed ab eo in ordinem redacti, auxiliares ipsiq; devoti fuerunt, *qvod affirmat Jornandes de reb. Get. p. 126. Devotos autem nominat iniqvo (qvod vulgò inæqvale dicunt.) fœdere conjunctos, certisq; conditionibus ad auxilia officiaq; præstanda obligatos, nempe ab eo tempore, qvo à Torismundo victi, tributum daturos se promiserant, vid. Pontus Heut. rer. Burg. lib. 1. Deinceps Euricus Westrogothorum rex Burgundiones subegisse traditur, apud Jornand. de reb. Get. p. 129. Qvoniam verò tunc Franci magnis viribus in Galliam irruebant, novis his motibus ea tributi confectio impedita est, nec qvidqvam eo nomine Burgundiones, regis Theoderici antehac socii, contulerunt, Heuterus d. loc. Qvin & Theoderico, cum ad condendum in Italia regnum animum adjiceret, bello Odovacris distracto, Gundebaldus Liguriam invasit ac diripuit, plurimosq; captivos in Galliam abduxit, v. Paulus Diaconus in appendice Eutropianâ. Oppresso autem pòst Alarico, ex cujus nomine Jornandes omen sumsit, Theodericus Westrogothorum causam contra Francos pariter & Burgundiones tuendam suscepit, Arelatumq; ab utrisq; circundatum à periculo exemit, ut testis est Cyprianus vitæ S. Cæsarii scriptor. His ita gestis, proferendi regni consilium agitat Clodovæus, pulsisq; Gallia Romanis, Burgundes vicinos opibus & potentiâ validos, & post Aetii necem majori accessione nuper auctos, suspectos habet, & belli causam qværit. Testatur Procopius, Germanos,* (Francos) *cum Burgundionibus conseruisse manus, atq; eos bello superiores, hos stipendiarios habuisse. bell. Goth. lib. 1. Enimverò regnum Burgundionum cùm multis aliis modis, tùm præcipuè hoc felicitatis genere infra regnum Francorum fuit, qvòd 1. Gundica-*

dicarius precarium acciperet à Valentiniano III. * *2. qvòd Westrogothis, cum regnaret Torismundus, posteaq; Francis vectigale, sive tributarium redderetur. Gregor. Turon. lib 2. cap.32. 3. qvod à Francis deniq; in ditionem redigeretur, Aimoinus lib. 2. cap. 7. Contra qvàm seves habuit cum regno Francorum, qvod nunqvam Romanis neq; tributarium, neq; subjectum fuit: Francorum dico, sive Francogallorum, ut à priscis Gallis, qvi omninò à Romanis in ditionem imperiumq; redacti sunt, distingvantur. Praterea Franci non perinde ut Gothi Vandaliq;, & in his sigillatim Burgundiones, plures certè potioresq;, contagione Arrii veram salutaremq; religionem contaminarunt, atq; adeò reges eorum* Christianissimi & primogeniti ecclesiæ *dici cœperunt.*

2. Ita verò Burgundiones partim fortunâ temporum, partim culpâ suâ miseri, regnum à parvis initiis in tantam amplitudinem evectum, contracta cum Francis affinitate, non diu liberum florensq; retinuerunt, nec Clodovæi ad magnum Galliæ imperium aspirantis conatûs infringere potuerunt. Nam præter odia & æmulationes, qvibus ipsi se confecerunt, parùm cauti fuerunt contra Francos, fœdera, donec svaderet utilitas, servaturos, & si ferret occasio, ab initâ belli societate discessuros.

* *Non congruit, qvod scripsit Jo. Micralius, renitente Aetio, Burgundos maximam Heduorum Seqvanorumq; partem occupasse, Syntagm. hist. pol. p. 676. Nam non invito Ætio, & annuente ex ratione civili Valentiniano III. sedes in campis Rhodano Araris q; circumjectis data assignataq; sunt.*

ros. Qvod poſtea uſuvenit, qvàm Burgundiones, ſpecioſâ amicitiâ decepti, vires ſuas debilitarunt, nec multo poſt verba ſibi fuiſſe data intellexerunt, præſertim qvùm Clodovæus ſe bello fratrum immiſceret, finitimosq; callidè adverſus ſe concitaret, atqve his modis ad eos opprimendos conſilium adhiberet. Erantq; tunc multa, qvæ Clodovæum propinqvæ potentiæ impatientem ſtimularent, qvando præter religionis cauſam, qvam exaggerabat Remigius, dotis qvoqve & opum, qvas longo tempore paraverant, rationem habuit, & Chrothildi Aurelianoq; * ad Gundebaldum infeſtandũ ſolicitantibus locum dedit, regnum ab eo tributarium pactus eſt, ** qvod poſtqvam LXXXIII. fere annis duravit ab eo tempore, qvo ad Rhodanum Ararimq; cœperat, ſuperiorem liberi regni gloriam mutavit, & poſt deceſſum qvoqve

* *Conſilium & prudentia Aureliani, qvo legato uſus Clodovæus eſt, paſſim laudantur. Epitome geſt. Fr. cap. 13. Hinc apud Aimoinum Milidunum cum ſubjecto tractu jure beneficii conceſſit Clodovæus, lib. 1. cap. 14.*

** *Igitur haud accuratè ſcripſit Philip. Cluverius, Clodovæum devicto Gundebaldo, regnum ejus ſuo imperio adjeciſſe, qvod tamen de regno Wiſegothico ibidem rectè ſcripſit, Introduct. in Geogr. l. 2. c. 13.*

qve Clodovæi cum Francorum ditione imperioq; conjunctum fuit. [b]

b. *Burgundiones moris Francorum non ignari, eos non cupiebant affinitate secum conjungi, qvorum arma timebant, fortitudinemq; explorârant. Aimoinus testatur, Gundebaldum planè invitum Chrotildis ex fratre neptis matrimonium approbasse, nec approbaturum fuisse, nisi existimasset, Clodovæum repulsam pro belli causa habiturum.* † *Annuit ergò, postqvàm de animo Clotbildis cognovit, qvæ vix ad fines Franciæ deducta erat, cum protinus jubet, ut ad ulciscendam patrui crudelitatem Franci, qvi in comitatu erant, villis Burgundicis ignem subjiciant, Qvod dum ii gnaviter faciunt, Chrotildis læta agit Deo gratias, & vindictæ necis paternæ pariter & belli mox secuturi initium facit, lib. 1. de gest. Francor. cap. 14. Adhæc Remigius Antistes Remensis Clodovæi animum ad summovendos Galliâ Arrianos incendit, qvod sicuti de Gothis Arianis disertè apud Turonensem lib. 2. cap. 37. testatus est, ita verosimili ratione de Burgundionibus Arianis colligitur, præsertim qvùm ex Remigii epistola, qvæ apud Sirmondum est,* * *constat, bellum Clodovæi, qvod contra Gothos suscepit, Remigio vel ob odium in Arianos ritus probatum fuisse.* ** *Qvod cur non æqvè de Burgundionibus affirmetur, nihil impedit, maximè ideò, qvòd Chrotildi vindictam agitanti* †† *id haud ingratum esse poterat, ut bellum contra patruum, qvi manus fraterno sangvine imbuerat, festinaretur. Præterea non planè nullum momentum eò attulit Aredius, qvi postqvam exploravit iratum Clodovæi animum, initâ vastitatis Burgun-*

† *V. Epitome gest. Franc. c. 12.*

†† *Fredegarius in ep. c. 34.*

 diæ

* *In corpore histor. Fr. edit. Wechel. est epistola 2. p. 184. Congruitq; hic, qvòd Clodovæus religionis Christianæ mysteriis initiatus Burgundicum Gothicumq; bellum gessit & confecit. Mich. Ritius de reg. Fr. lib. 1. Decessit autem Remigius Anno qvartodecimo post decessum Clodovæi.*

** *Ea de causa ab Ariana religione calamitatum ruinarumq; imperiorum initia arcessit Turonensis, sine dubio ad Westrogothaqvitanici & Burgundici excidium spectans, lib. 3. prolog.*

diæ ratione, jam extrema metuens, tributum ei regno imponendum, consilio parùm honorifico, sed necessitate expresso Burgundioni svasit, apud Turonensem l.2.hist.c.32.conf.Fredegarius c.23.& 24. Gesta Francorum epitomata cap.16. Johan. Bussier. hist Fr.l.1.p.28.29. Qvod Gundebaldus non recusare ausus, ex præsenti qvidem periculo se regnumq; Burgundiæ eripuit, sed non multò pòst rursus irritavit Francos, pacemq; nuper de relinqvenda Godegisilo regni parte, pendendoq; regi Clodovæo tributo præfractè violavit, nec modò eum regni parte, sed etiam vitâ multavit, apud Turonensem lib.2. cap.33. & Marium Aventicensem in Chronico. Qvæ perfidia tandem hunc exitum habuit, ut in Gundebaldi filios Sigismundum & Godomarum vindicaretur, qvando ii Patris mores crudelitate & pertinacia imitati, nondum obductas cicatrices refricuerunt. V. Joan. Busfieres hist.Franc. lib.1.p.29.30.45.46. Ex qvibus intelligitur, Clodovæum totius Galliæ in potestatem redigendæ consilium inivisse, qvod volenti confectum dare, sola Gothorum potentia obstabat, præsertim qvùm adnitebatur Theodericus Ostrogothorum rex, ut Clodovæus rebus ex animi sententia succedentibus modum adhiberet. Nec id pro summa prudentia sua ignorabat Clodovæus, qvòd Westrogothi,** non abnuente Theoderico, Burgundionibus opem ferebant, atq; his rebus impediebant, qvo minùs regnum Françorum accessione Burgundiæ amplius formidabiliusq; redderetur. Qvod certè innuit Turonensis, & congruente rerum gestarum serie*

* *Allobroges, ubi nunc sunt Sabaudi, jam inde antiqvitus Burgundiæ regno innexi, ex qva causa Duces Sabaudiæ jus in regno Germaniæ, & publicis ejus Comitiis habent. Huc pertinet, & nunc commodùm mihi succurrit, qvòd Guil.Brito Philippidos XI.v.55.164.176. eos nominavit Allobroges, qvos aliàs Burgundos vocamus. Conf. Casp. Barth. animadv. p.684.*

** *Cum lites inter Francos Westrogothosq; oriebantur, tùm Gundebaldus Alarico Westrogothorum regi æqvior fuit, atq; ita Clodovæum Francorum regem offendit. Nic. Vignier. Chron. pag.18. Mox aliæ augendo odio causæ accesserunt, & postqvam cum injuria conjunctæ sunt, Clodovæo bellum molienti belli justi causam dederunt. Proinde Turonensis ait, Clodovæum Godegisilli petitionem libenter accepisse, l.2. cap.32.*

ſerie, aptaq; colligendi ratione declarari poteſt. Sed redditâ Burgundionibus pace, Clodovæus nihil ſibi neq; à Gundobaldo, neq; à finitimis Herulis Turingisq; metuebat, armaq; in Weſtrogothos, qvi ſub rege Alarico erant, vertebat. Qvod qvorſum ſpectaret, Theodericus, ut cautus erat, facilè æſtimabat, atq; eò minùs propinqvi regis cauſam deſerendam putabat, vicinosq; admonebat, ut Weſtrogothorum rationem ducerent, minimeq; eos ſubigi paterentur. Verùm illi ſive metus, ſive amicitiæ fœderisq; nuper icti cauſa in partem ejus belli non venerunt, atq; Alaricum, invito etiam Theoderico, deſtituerunt. Qvibus rebus evenit, ut regnum Toloſanum, qvod annis LXXXIIX. Gothì Aqvitanici tenuerunt, everteretur, ut ex Iſidoro & Procopio conſtat. Regna autem Burgundiæ & Turingiæ tributo pacem à Clodovæo paciſcebantur,** atq; ab ejus exceſſu demùm in poteſtatem ditionemq; Francici nominis redigebantur. Et noſtris qvidem rationibus congruit, ut regnum Burgundiæ, qvod anno 442. cæptum eſt, annis ferè 84. ſtetiſſe dicatur. Nam ab eo tempore, qvo in Germania Cisrhenana I. Burgundiones regnum condiderunt, epocha regni Burgundici arcesſi non poteſt, qvandoqvidem Burgundia non apud Rhenum, ſed apud Ararim Rhodanumq; qværi debet. Sine dubio tamen eò reſpexit Busſieres, qvùm annum 110. regni Burgundici numerat, Burgundici, inqvam, qvod de noſtra ſententia cis rhenum anno 413. primordia habuit, atq; juxta has rationes anni 112. effluxerunt, poſteaqvam regnum Burgundicum in ditionem Fr. eſt redactum: eo nempe anno, qvo è vita deceſſit prudentisſimus Oſtrogothorum rex Theodericus, annis autem 15. poſt deceſſum Clodovæi magni Francogallorum monarchæ.*

3. Annus autem ſupra qvingenteſimum ſextus & vigeſimus agebatur, qvùm ex regno Bur-

* *Toloſa præcipua Urbs Galliæ Narbonenſis, Amm. Marcell. lib. XV. Ea regio poſtea Gothia dicta eſt, qvàm Weſtrogothi ejus imperium obtinuerunt, Gothiq; ii etiam Aqvitanici dicti ſunt, qvòd Aqvitaniam qvoq; ſibi obnoxiam habuerunt, v. poſt ſcriptores antiqvos, Alph. Delbene & Nic. Vignierius.*

** *Annus 492. inſignit Toringiam vectigalem argumento rationis num temporum in certo, epit. geſt. Fr. cap. 10. Turon. l. 2. cap. 27. Burgundia A. 502. ad legem tributi ſolvendi redacta eſt.*

Burgundiæ provincia facta eſt, qvod accidit, poſtqvam Gundebaldi filii miſerum fœdumq; exitum habuerunt: inter qvos natu major Sigiſmundus ann. DIIX. patri Gundebaldo * ſucceſſit, & bello deinceps appetitus, nec multò pòſt captus, atqve in puteum cum uxore liberisq; conjectus, periit, ſummoq; cruciatu confectus, memorabilem, regisq; ſtirpe indignam pœnam dedit. Hæc dum fiunt, frater Sigiſmundi Godemarus, ad ſpem vindictæ excitatus, regnum Burgundiæ ſuſcipit, Francisq; obviam profectus, Clodomirum contra belli inſidias non ſatis cautum cædit: qvod ſimulac Franci audiunt, repentino caſu commoti, vires colligunt, Godemariq; exercitum fundunt, totamq; adeò Burgundiam occupant, & regno Francorum adjungunt. [c]

** Gundebaldus Ann. 508. obiit: Sigebertus ad h. A.*

c. *Hoc eſt illud tempus, qvo Burgundia Francorum ditioni ſubjecta eſt, in cujus epocha definienda non una eademq; ſententia eſt. Sunt, qvi in annum 522. rejiciant, qvod probat Gabriel Bucelinus in annalibus Galliæ Nucl. hiſt. part. 2. ad h. An. Nec verò melius illud eſt, qvod Burgundiam à Clodione Francorum regno adjectam putavit, in Chronologia Conſtantienſi ad an. 445. Nam veris Francorum monumentis proditum eſt, Clodionem in Germania cis rhenum regnaſſe, atq; exinde in Galliam penetraſſe, atq; inſignem ejus partem*

tem Romanis eripuisse, sedemq; regni in termino Tongrorum * *habuisse, Burgundiones autem* trans Rhodanum habitasse, *apud Turonensem lib.2. cap.9. Unde seqvitur, jam tum eo tempore regiones ad Rhodanum expansas insedisse, nomenq; Burgundiæ, Francis longo terrarum spatio disjunctis, auspicatos fuisse, ut supra rationes à me confectæ sunt. Alii annum 534. clade Gondemari, & excidio regnatricis Burgundionum stirpis insigniunt, Mezeray abregé Chronologique pag. 50. Ego ita supputo, ut annus 526. qvem temporum & historiæ consensus suppeditat, constituatur. Consentiunt Nicolaus Vignierius in Chron. Burgund. ad h. an. Jacobus Meyerus in annal. Flandr. ad ann. eundem; Pontus Heuterus rer. Burgund. lib.1. &, qvi ante hos nominandus erat, Sigebertus Gemblacensis Chron. ad an. 526.*

4. Qvæ conversio priscorum Burgundiæ regum memoriam rerum ab iis bene gestarum delere non potuit, multa autem turpiter admissa memorabili ad posteros exemplo expiavit. Illud minimè hîc omiserim, qvod Gundebaldus cætera impius, profanosq; Arii ritus amplexus, sanciendarum in Burgundia legum curam cogitationemqve suscepit, qvibus etsi perplura continentur, qvæ à religione & æqvi-

* *Tongri cis rhenum, non Toringi trans rhenum, unde vulgata & mendosa lectio est corrigenda, cum apud Turonensem, tùm apud Aimoinum lib.1. cap.4. epit. gest. Francor. cap.5. Nec officit, qvòd MSpti æqvè ac editi Codices* Toringi *legunt. Id enim describentium, similitudine nominum facilè deceptorum, incuriæ adscribendum est. Et sunt aliqvi, qvi Tongros à Toringis oriundos, velutiq; per coloniam ad inferiorem Rheni ripam emissos putant.*

æqvitate aliena ſunt, tamen rudi iſto inelegan-
tiq; ſeculo laudem haud exiguam auctori con-
ciliarunt.[d] Nec conſilia ad regni adminiſtra-
tionem idonea ipſis defuerunt, qvoad bonis
moribus floruerunt, concordiamq; ſervarunt.
At ubi odium & regnandi cupido animos in-
ceſſebant, Franciſq; affinitate conjunctis ulci-
ſcendi occaſionem dabant, & potentiâ ad ex-
plendam animi libidinem utebantur, de via re-
tinendæ libertatis deflexerunt, Francorumq;
jugum ſubierunt.

d. *Leges Burgundionum à Gundebaldo eorum rege latæ, & à XXXII. ejus gentis Proceribus ſubſcriptæ ſubſignatæq; ſunt, ex qvarum præſcripto viventes cæperunt appellari Gundbadingi, & Gunebodigni, qvi ad inveſtigandam incerti obſcuriq; facti veritatem ad manus pugnamq; venerunt. Præterqvam autem qvòd hanc legem Gundebaldianam vehementer redarguit Agobardus, illiusq; antiqvandæ Hludovico Pio auctor fuit, Fridericus II. etiam publica conſtitutione, qvæ inter Siculas extat, hunc abſurdum morem vel eo argumento abrogavit, qvòd iſte modus explorandi per duellum judicii divini* non tam vera probatio, qvàm qvædam divinatio dici poſſit, qvæ naturæ non conſonans à jure communi deviet, æqvitatis rationibus non conſentiat, *prout verba habent Auguſti legislatoris.** *Sæpe tamen DEUS apud populos legum literarumq; rudes permiſit, ut lætus eventus cauſam innocentis comprobaret, fortè qvod eo rerum ſtatu non tam malitiâ, qvàm ſimplicitate hæc ratio probandi recepta eſſet. Hanc in ſententiam ivit Hugo Grotius, & præclarè graviterq; affirmavit, illis temporibus Deo ſimplicitatem præ argutiis placuiſſe, in prolegom. ad hiſt. Goth. Unde intelligitur, Burgundionibus, poſtqvam in unam cum Francis rempubli-*

* *lib.2. tit. 33.*

cam

eam coaluerunt, jura & leges pristinas fuisse relictas, ut suis qvæq; gens institutis sub summo regum Francorum imperio uti posset. Conf. Jacobus Godofredi in prolegom. Cod. Theodos. cap. VII. Sed rationes temporum, qvas ibi conficit, ut Burgundiones anno 532. *à Francis subactos doceat, mihi non probantur, & vel unius Sigeberti testimonio refelluntur. Alioqvi haud possum diffiteri, nonnunqvam ingens inter Francorum Burgundionumq; leges discrimen fuisse, & nunc inprimis, qvùm caput hujus argumenti de judicio Dei in qvæstione versatur. Burgundiones enim nullo interveniente alio judicio,* protinus in hoc certamen, qvod monomachian vocant, ruebant: Franci *tunc demùm admittebant, cum perqvisitis omnibus rebus, nulla alia eruendæ veritatis ratio afferri posset. Illi insuper nimio & absurdo rigore viam explorandi divini judicii inibant, puerosq; etiam ad sacramentum, & homines virium vitio inhabiles atq; imbecilles ad duellum adigebant: Franci contra utroq; probandi genere interdicebant, nec jurejurando pueros adstringebant, & meliore exemplo sinebant, ut pro infirmis alius qvispiam depugnaret. Ex qvibus deducit Ludovicus Cellotius, apud Burgundiones plus vi & impetu actum fuisse, apud Francos autem magis pietatem valuisse, in append. miscellan. opusc. VI. de populari judicio Dei. Alioqvi scriptores Francici non inficiantur, Burgundiones ratione & consilio polluisse, & inter alios fatetur Aimoinus,* eos omnes plus consiliis, qvàm armis rempublicam tutatos, *lib. 1. cap. 14. Qvod sine dubio intelligendum est in comparatione Francorum, infra qvos erant, sive animorum contentionem, sive armorum usum, sive prosperos belli successus specto. Fuitq; hæc causa, cur Gothi Burgundionesq; pariter sibi ab ipsis metuerent, Romaniq; Imperatores, qvi everso Occidentis imperio, in Oriente sedem & summam rerum tenebant, Francorum reges comiter haberent, atq; adeò Anastasius Dicorus Clodovæum cum eminentiori Consulatus dignitate, tùm novo & memorabili diadematis honore ornaret, apud Turonens. l. 2. c.* 38. *Qvi consulatus profectò insignius aliqvid excelsiusq; denotabat: perinde ut Fredegarius Romanorum consulatum significanter explicat, & per eminentiam Carolo Principi assignat, cap. 110. Illud verò tam sublime decus anno* 508. *regi Clodovæo partum est, qvùm jam totius Galliæ monarcha esset, &* Consul atqve Augustus

appellaretur, Turonensis d. l. Sed Gundobaldus hactenus Romanorum amicus & socius, postqvam de Romanis bene meritus, titulum Patricii, qvamlibet infra Clodovæi eminentiam, obtinuit, fratribus antehac militiæ Romanæ societate conjunctis, vim bellumq; fecit, regnumq; in qvatuor partes divisum solus capessere voluit, & dignitatem, qvam pace concordiaq; tueri poterat, infelici dissidio subvertit. Ea de causa Sidonius, qvi anno 482. è vita excessit, non obscurè innuit, motus tempore tetrarchiæ in Burgundia fuisse suscitatos, lib. 5. ep. 7. 8. Priusqvam autem hæ turbæ exortæ sunt, qvatuor illi fratres multa auctoritate domi forisq; valuerunt, & Olybrium Juliumq; Nepotem Augg. studiosè adjuverunt, militiæq; Romanæ magistri in Italia atq; Gallia fuerunt. Id verò induxit Olybrium, referendæ gratiæ cupidum, ut Patricii honorem conferret in Gundebaldum, qvod testatur Panvinii Innominatus. Dejecto autem pòst Julio Nepote, cujus honori Burgundiones favebant, suspicione deinceps ducti, rerumq; suarum paulisper satagentes, hactenusq; concordes, Oresti & Augustulo nihil tribuendum duxerunt. Verùm qvæ Occidui Romanorum imperii, eadem regni Burgundionum, qvamvis ex diversa causa, vicissitudo fuit: illius initia à barbarorum migrationibus, hujus ab intestinis dissidiis præcipuè sunt petenda. Cæterùm depravata Arii religio non fuit Gundebaldo communis cum omnibus hujus familiæ regibus, propterea qvòd Sigismundus Gundebaldi filius renunciavit Arianis, & rejecto tam detestabili ejus sectæ errore, veræ religionis disciplinam secutus est, concilioq; eam in sententiam convocato, verum incorruptæ fidei caput in Concilio Eponensi asseruit atq; stabilivit. Illuc veteris Burgundiæ Episcopi convenerunt, & moderante rationes Concilii Sigismundo, Burgundiam ab Ariana labe repurgarunt. Vid. tom. 2. Concil. & Chiffletii observatio ad Concil. Eponense. Autor hujus rei Sigismundo fuit Avitus, qvi animum ejus ad literas & religionis disciplinam effinxit, ac deinde Viennæ Archiepiscopus factus, concilium Eponæ habendum svasit. Annum hujus concilii pleriq; signant 490. multi 494: qvod tam absurdum, qvàm certum est, Sigismundum illo tempore regno Burgundiæ nondum præfuisse, neq; tunc jus indicendi Concilii habuisse, qvùm Gundobaldus, ejus pater Arianus, adhuc in vivis erat, qvi erroris ab Avito convictus, noluit hæresi renunciare,

verumq;

*verumq; Deum confiteri, ut est ap. Turonens. l.2. c.34. Is autem A. C. 508. primùm decesſit, atq; adeò hæc Synodus cogi non potuit ante A. 509. qvo Sigiſmundus nondum firmato regno, adhuc de partibus cis Ararim cum Clodovæo M. tractabat, nec multò pòst reverſus in ejus gratiam, regni paterni adminiſtrationem ſuſcipiebat. Vid. Vignierius Chron. p.20. Jo. Bapt. Ricciol. Chronol. reform. tom.3. p.138. Aubertus Miræus annum 520. ſupputat, qvod temporum numeris non reſpondet, ſiqvidem hoc anno Sigiſmundus juſſu Clodomiri fœdo mortis genere est extinctus, Turon. lib.3. cap.6. Vignier. Chron. p.21. Auctor additionum ad ſummam Conciliorum Bartholomæi Caranzæ exiſtimat, tempore Gelaſii I. Pontificis indictum celebratumq; fuiſſe concilium Eponenſe, pag.286. Qvod neq; ullo veritatis indicio colligi poteſt, & refellitur argumento regni multò ſeriùs à Sigiſmundo ſuſcepti, qvoniam initium ejus Symmacho, & exitus Hormiſdæ Pontifici congruit. Qvare ab aliis in annum 517. qvo Hormiſda Pontificatum geſſit, rejicitur, apud L. Bail. tom.7. Summ. Concil. p.181. Etſi index Chorographicus, qvi in aditu ejus tomi conſpicitur, annum Symmachi Pontificatui convenientem, qvi eſt 509. denotat, à qvo diſſentit Veneta Conciliorum editio, qvæ Hormiſdæ Pontif. intervallum deſignat. Mea opinione hoc concilium omninò A. 509. habitum eſt, atq; adeò reſpondet A. undecimo Symmachi Pontificis, qvam ſententiam amplexi ſunt Cæſar Baronius in annal. eccleſiaſt. ad h. A. & Severinus Binius in Concil. Epaunenſi p.552. & not. p.555. At Petrus Crabbe perperam in Gelaſii I. Pontificatum rejicit, tom.1. concil. col.537. Utcunq; ſit, Burgundionibus id certè Franci acceptum ferunt, qvod veræ & ſalutaris religionis diſciplinam ſecuti ſunt, qvoniam Clothildis Chriſti ſacra in Franciam attulit, & Clodovæum ad ea amplectenda identidem cohortata eſt. Turon. lib.2. cap.29. Aimoinus lib.1. cap.14. Qvo factum eſt, ut voti religione ſe obſtringeret, ſi Alemannos vinceret, Chriſto nomen daturum, ibidem cap.30. Cumq; id Dei benignitate eveniſſet, hoſtesq; caſtris exuiſſet, & jam ita domuiſſet, ut ditioni ſuæ ſubjicerentur, votum Deo nuncupatum perſolvit, Remigioq; ſe abluendum obtulit, & ſolenni pietatis formulâ ſacris initiatus *, certum*

 ater-

* *Hoc Franciæ Chriſtianæ initium fuit, multo ante enim Gallia Chriſti ſacra ſuſcepit, v. Franc. Feuardentius in annotat. ad Irenæi lib.1. adv. hæreſ. p.54.*

æternæ salutis vadem, noxarumq; per eum expiatarum pignus accepit, ib. cap.31. Qvamobrem in priscis, qvæ de Remigii ac Bathildis vita supersunt, monumentis lego, Clothildem appellatam fuisse Christianissimam. *Qvam recti diviniq; cultus viam atq; rationem ei tradidit mater, femina integra & à labe Ariana immunis, qvam semel iterumq; Sidonius collaudavit.*

CAPUT V.

De
REGNO BURGUNDIÆ IN FRANCORUM I. STIRPIS PROVINCIAM REDACTO, ATQVE HINC DIVISO.

1.

OPpressis ita veteris Burgundionum familiæ regibus, Franci Clotharius & Childebertus Burgundiam ditioni suæ subjecerunt, & præteritis Clodomiri filiis, eam partitis rationibus regendam susceperunt, Theoderico autem Clodovæi notho, inferiorem Burgundiam, qva fines Austrasiæ contingit, reliqverunt. Inter eos Theodericus regis Burgundici titulum sumsit, eumq; in propagine sua continuatum ad Theodebertum atqve Theodobaldum transmisit.

Noluit

*Noluit eqvidem Theodericus, etsi invitatus rogatusq́, movere in Burgundiam, propterea qvod in Arvernos proficisci statutum habebat, reverentiaq́ stirpis, unde uxorem duxerat, impediebatur, Turon. lib. 3. cap. 11. Posteaqvam verò occupata est, jure suo, qvod certè pari necessitudine, & connubii titulo insuper nitebatur, fraudari non potuti, qvandoqvidem mores illorum temporum nothis etiam succedendi jus dabant, qvod cum exemplis aliis, tum hoc Francorum instituto comprobatur. V. gest. Francor. epitom. cap. 14. Turonens. lib. 3. cap. 1. Unde explicandus est Agathias bell. Goth. lib. 1. Conf. Paulus Diaconus de gest. Langobard. lib. 2. cap. 10. Eadem consvetudo apud alias gentes nationesq́ valuit, qvod testatur de Danis Adamus Bremensis, qvùm filios Canuti ex pellice susceptos, æqvam hæreditatis partem sortitos fuisse refert, ac institutum à more barbarorum arcessit, lib. 2. hist. eccl. cap. 54. Apud Norvagos de nothorum successione lex sancita est, propterea'q́ Haqvinus Adelstanus Haraldi pulchricomi filius naturalis, regnum Norvagiæ Erico filio Haraldi legitimo ereptum retinuit, Andr. Severin. Vellej. not. ad Brem. d. l. Snorre Sturlesonius in Chron. Norvag. in qvo p. 67. artes, qvibus Haqvinus usus est, pulchrè commemoravit. Auctor etiam est Liutprandus, Græco-Romanos non matris dignitatem, sed Patris respexisse, lib 5. cap. 5. Nec Henetorum Principes id à sua dignitate alienum putarunt, & cum filiabus ex non legitima conjuge susceptis jus connubii habuerunt, ut videre est apud Abbatem Stadensem in Chron. ad an. 1164. Similiter nulla lex impedit eligi Pontificem Romanum ex toro non legitimo natum, etsi opinio atq́ consvetudo hic pro lege est, Guicciard. hist. lib. XX. p. 952. ** Hugo Grotius pronunciat, Septentrionalium gentium more nothos & legitimos esse pares, de jure B. & P. lib. 2. c. 7. Qvanqvam hæc consvetudo ad omnes in universum Septentrionales non pertinuit,*

* *Aimoinus de gest. Franc. lib. 2. cap. 7. tradit, eum Sigismundi Burgundionum regis filiam in matrimonio habuisse. Conf. Jo. Stumphii Chr. Helv. l. 3. cap. 63. De cujus fortitudine rerumq́ gestarum fama aliàs constat, qvippe qvi tantam sibi conciliavit auctoritatem, ut si qvod damnum ei inferretur, armis vindicare posset. Conf. Guil. Paradinus annal. Burg. lib. 1. p. 47.*

** *Aimoinus autem ex decreto Syn. Remens. refert,* non debere esse Episcopum natum ex concubina, *lib. 5. cap. 45.* Unde *à minori ratio potest duci ad majus.*

nuit, qvod de Islandis constat inter omnes, & docet Arngrimus Jonas rerum Islandicarum lib. 2. p. 101. Inspicienda ergò hic sunt cujusvis gentis instituta & mores, qvæ vim legis habent. Cultiores enim populi à Principibus legitimè natis potissimùm regi voluerunt, siqvidem id auctoritati imperantium conducit, majoremq; reverenttam parit. Itaq; Clotharius I. Theoderici Aurelianorum & Burgundionum regis filios nothos, tanqvam natalibus & dignitate impares, è medio sustulit, ut à successione excluderentur. Etsi enim aliæ odii offensionumq; causæ erant, qvæ ad comprimendos seditiosorum conatus opprimendosq; eorum auctores spectabant, tamen hæc ab instituto qvoq; non aliena est, & adducitur à Jo. Busserio lib. 1. p. 165. Valuit autem certè ad arripiendum ambitionis & crudelitatis prætextum, qvando Clotharius, qvid Theodericus eorum pater destinasset, non ignarus, hanc potiundi in universum Francogallorum imperii viam inibat. Illud verò rerum temporumq; eventis non congruit, qvod existimavit Johannes Ludovicus Gottfried, regnum Burgundiæ connubio Clothildis pervenisse ad Clodovæum, in Archontologia Cosmica p. 125. Nam I. Clodovæus id vectigale qvidem sibi reddidit, minimè tamen ditioni suæ subjecit. II. Post decessum Clodovæi Burgundia adhuc priscos Vandalici generis reges habuit Sigismundum & Godomarum. III. Burgundia Cis Ararica cessa est Clodovæo, non tam dotis, qvàm satisfactionis injuriæ titulo, propterea qvod Clodovæus se pro læso ferebat, qvùm Gundobaldus promissum tributum non solverat, atq; cum fratre suo Godegisilo crudeliter & injustè egerat, pactaq;, qvorum socius & sponsor erat Clodovæus, non servârat: thesauros autem dotis loco habitos, jam tum Clodovæus per Aurelianum repetiverat atq; acceperat. IV. Omninò autem Clothildis Clodovæum, & post hæc superstites Clodovæi filios ad arma Gundebaldo & soboli ejus inferenda instigavit, præsertim qvùm signa ultionis, cujus magna cupiditas occupavit Clothildis animum, passim in Francorum monumentis expressa occurrant. V. Maternum jus, qvod à Chrotilde derivatum est, eò valere non potuit, ut viventibus Gundebaldi filiis successio præriperetur. Ab eventu enim mortis liberorum virilis sexus liberorum pendebat jus Chrotildis, siqvidem ad successionem reipsa & legitimè conseqvendam efficax esse debebat. Nec accuratè scripsit Bernardus Saccus hist. Ticinens. lib. 7. cap. 18. in digres-

gresſione ad Burgundiæ regnum, Claudii (Clodovæum innuit) filios poſt Gundebaldi tempora dominium Burgundiæ diviſiſſe, qvippe qvod demùm poſt tempora Godomari eveniſſe, manifeſtum eſt.

2. Poſt hæc Theodebaldus vitâ functus eſt, cui ſuccesſit Clotharius I. ex aſſe hæres, qvi cum pro gloria nihil non tentaret, tùm fortuna eum ita adjuvit, ut totius Francogalliæ imperio potiretur. Sed ut humanæ res ſunt, regna, qvæ ſub uno florent, diviſa minus poteſtatis retinent, nec ſine damno minuuntur: præſertim qvùm odia & æmulationes pasſim gliſcunt, malisq; auctoribus foventur. Qvod his temporibus infeliciter accidit, qvando fratres & neceſſarii ſumptis armis graſſati in ſeipſos, omne crudelitatis genus uſurparunt, nec ambitioſæ & ſerendis diſcordiis infauſtæ mulieres, Fredegundis atqve Brunechildis, defuerunt, ſuſcitatisq; disſidiis novum ignem ſubjecerunt. Fuit autem hæc diviſionis ratio, ut inter qvatuor Clotharii filios ſortitò ſua cuiqve pars obveniret: qvo pacto Burgundia Guntramno attributa eſt, qvi poſtqvam nullos liberos genuit, adhibito órbitatis remedio, nepotem ex

fratre Childebertum hæredem inſtituit, poſt cujus deceſſum Theodericus, alter ejus filius, regnum Aurelianorum Burgundionumq; ſuſcepit, atqve ab avia, cui Brunechildis nomen erat, inſtigatus funeſtum bellum excitavit, captumq; fratrem occidit, plura auſurus, ſi vitam immani facinore pollutam produxiſſet. Neqve Theodeberti liberis parcitum eſt, cum Brunechildis incepto non deſiſteret, & ambitione vafrisq; conſiliis Theoderici crudelitatem ſubinde ſtimularet. Igitur odio adverſus Clotharium II. concepto accendebatur ad novum bellum, jamq; ad id magnis viribus gerendum ſe comparabat, qvùm ſubita atqve improviſa mors Theoderici ad obtinendum totius Franciæ imperium aſpirantis ferociam, qvam nulla ratio reprimere poterat, extinxit. Ita Clotharius II. pariter metu liberatus, & magnis fortunæ acceſſionibus auctus, Burgundiam cum omnibus Franciæ regnis de integro conjunxit, & æqvo jure adminiſtravit. Rectum Patris exemplum ſecutus eſt Dagobertus, qvi, qvantâ curâ

potu-

potuit, leges & instituta Burgundionum conservavit, & proceres populumq; honoribus & beneficiis ornavit. Ei in regno Burgundiæ succesſit filius natu minor Clodovæus hujus nominis II. qvi cum à se consilia inire non posset, nihil nomine suo dignum fecit, præsertim qvùm dura difficilisq; esset fortuna temporum, sensimq; cresceret libido præfectorũ, unde novi pôst motus sunt excitati. Hinc Clotharius III. natu maximus Clodovæi filius, ad regnum Burgundiæ pervenit, pacisq; studia & honestas artes, auctore Erchinoaldo,* retinuit, qvo defuncto, regni præfecturam Ebroino dedit, qvi fraude & malevolentiâ usus, nihil regi, præter auctoritatis simulacra, reliqvit. Inter hæc speciosa servitutis commenta qvarto regni anno moritur Clotharius, in qvo omnis prope gloria regum primæ stirpis defecit, & pax unà desiit, & magnæ contra ex illo tempore calamitates cœperunt.

* *v. Fredegarius cap. 84.*

I. Regnum Burgundiæ Franco-Merovingi jam cum Austrasia, jam cum Neustria conjunxerunt, atq; ita in familiæ suæ patrimonium redegerunt, ut, qvatenus Franci, ejus reges dominiq; essent: Franci, inqvam, sive in Orientali, sive in Occidentali Francia rerum potirentur.

tur. Fuit enim apud Francos Austrasios tempore Theoderici, Theodeberti & Theodebaldi. Dehinc ad Clotharium Suessionum regem, hinc ad Guntramnum pervenit, qvi Aurelianis simul & Burgundionibus imperabat. Suessiones autem & Aureliani extra Austrasiam siti sunt, atq; adeò tunc ad jus ditionemq; Francorum Austrasiorum minimè poterat pertinere. Postea ad Childebertum Austrasiæ regem rediit, atq; hinc iterum ad Theodericum Aurelianorum & Burgundionum regem delatum est. Tum ad Clotharium, atq; inde ad Dagobertum Neustriæ Austrasiæq; regem, & ab hoc deinceps ad Clodovæum est devolutum, qvo extincto, Childericus Austrasiæ rex Burgundiam sibi vindicavit. Qvod ostendi potest ex Turonensi, ejusq; Appendice, & Aimoino, Chronico Benigniano, annalibus Burgundicis editis & manuscriptis perspicere licet. II. Ab eo autem tempore, qvo Merovingi Burgundiam acqvisiverunt, divisa qvidem est, & diversos etiam deinceps præfectos habuit, sed regni nihilominus titulum retinuit, eâ tamen lege, ut regnum Franciæ prius potiusq; esset, nec Burgundia aliter, qvàm ejus aliunde facta accessio haberetur, qvod ratio acqvirendi & titulus eventaq; illorum temporum aliunde ostendunt. III. Sive ergò Franci Austrasii, sive Neustrii regnum Burgundiæ tenuerunt, non fuit æqvalis cum Francia acqvirente dignitatis, propterea qvòd ejus ex aliâ causa qvæsita accessio fuit. IV. Eqvidem jura & leges Burgundionibus relicta sunt, ut firmiùs tutiusq; in officio retinerentur, qvæ ratio imperandi utilis est, & sapientibus probata, qvùm iis rebus servetur tranqvillitas, si avita & sua cuiq; propria instituta non mutentur penitusq; abrogentur. Vid. doctoris ab Hetruria Nicol. Machiavelli Princeps cap. 3. V. Nec solùm ætate Merovingorum, sed etiam Carolingorum suis institutis usi sunt, qvod supra ex Agobardo commonstravi. VI. Præterea Burgundiones, perinde ac alii populi, jura sua beneficiaria habuerunt, qvæ Franci adeò non antiqvârunt, ut procerum qvoq; dignitatem, & vetera populi jura conservarent. vid. Hugo Grotius de J. B. & P. lib 7. cap. 7. num. 31. Franci enim pro summo in Nobilitatem studio Optimatium Ordinem gratiâ & honoribus subinde ornabant, & ab hominibus inferioribus ac plebejis, qvos leudes *vocabant, solicitè distingvebant. Vid. Sibrandus Siccama ad Frisionum leges p. 67. Gottefr. Wendelinus in glossar. Salic. in vocab. Leode. Sæpe tamen Francici scriptores* leudes * *nominant,*

qvos

* *Hunc ad modum qvoq; interpretatur Jo. Busieres H. Fr. lib. 3. p. 218.*

qvos fideles & seqviori jure Vasallos *nominamus, in qvam sententiam expono Fredegarium, qvi cum de* proceribus & leudibus Burgundiæ *memorat, tùm sine dubio hanc significationem innuit, in epit. cap.54. conf. Aimoinus lib.4. cap.53. ubi hos* leudes *elogio probatissimorum atq; illustrium ab inferioribus & plebejis distinxit. Conf. Goldast. rer. Alemann. tom.1. cap.8. p.131. VII. Qvare non est, cur putemus, Burgundiones servilem in modum fuisse subjugatos, qvando sub supremo Francorum imperio jura & leges, beneficia itemq; agros suos retinuerunt, & postero etiam tempore insigniter, ac deinceps præter modum sic creverunt, ut ætate Caroli Martelli Merovingos ignaviâ solutos spernerent, defectionemq; agitarent, & deniq; lapsis Carolingorum rebus ipsi novos & proprios peculiaresq; reges habere inciperent, suiq; juris fierent, ac diu eo statu florerent. IIX. Utcunq; ergò armis victi, in ditionem Francorum venerunt, tamen argumento conservatorum jurium atq; privilegiorum intelligi potest, Burgundiones non fuisse habitos eo loco, qvo alioqvi habentur armis devicti, atq; adeò servitute non fuisse oppressos.* * *IX. Non autem una atq; eadem omnium Burgundionum fuit conditio, qvùm Proceres, qvi judiciis præerant, ex Nobilitate lecti, comites dicebantur, ad qvos rescripsit Gundebaldus, tit. de reis corripiendis. Penes eos ut consilium jurisq; dicundi auctoritas in antiqva Burgundionum republica erat, ita subscribere & subsignare publicas leges consveverunt, & assensu approbationeq; sua ad modum pactionis confirmarunt. Vid. præfatio legis Gundebaldicæ. Postea verò, qvàm summa rerum Burgundicarum ad Francos delata est, superiores reges potiùs, qvàm regnandi rationem modumq; amisit, qvandoqvidem etiam sub Francorum præfectis Burgundionum jura privilegiaq; inviolatè servata sunt, ac in eo statu qvoqve sub regibus II. stirpis manserunt. X. Atq; hunc morem Franci deinceps ita tenuerunt, ut cum aliis populis similiter agerent, præsertim cum Saxonibus, iis nempe, qvi Nobiles ingenuiq; erant, qvos servilem in modum non depresserunt, sed unius reipublicæ societate sibi conjunxerunt, ut in Francorum Austrasiorum regno, ad qvod ab anno 785. pertinuerunt, juris legumq; communione fruerentur, qvod in Wittekindo M. & notis ad Albertum animosum ex Monacho Corbejense, &*

* *Jus comitiorum habuisse, vel id docet, qvod jus creandi, id est, declarandi atq; inaugurandi reges, æqvè ac Franci habuerunt, Fredegarius cap.79.*

Magistro Adamo nuper demonstravi. Qvare imprudenter scripsit Sibr. Siccama, Francos universam Germaniam servilem in modum subjugasse, in notis ad LL. Fris. p. 71. Etsi enim Carolus M. Saxones transalbinos patriâ multatos in Franciam transtulit, * *non idtamen ad reliqvos Saxones, qvi libertatem sibi pacti sunt, porrigi debet. Jure autem laudatur Carolus M. qvòd non ùt Romani veteres, per excidia gentium, sed per colonias* ** *tranqvillitati temporum pariter & securitati suæ consulere voluit: plenus enim crudelitatis, atq; à Christianarum gentium mansvetudine alienus est modus, qvi ad penitus evertendum dirigitur. Vid. Machiav. Princeps cap. 5.* XI. *Ceterùm Burgundiæ Præfecti paulatim hâc dignitate viam sibi ad successionem muniverunt, qvando regnabat in Burgundionibus Guntramnus, ùt docet Guil. Paradinus, ex eoq; Nic. Vignierius p. 26.* *** *Ac hi dicebantur præfecti palatii (Burgundici) item Patricii, & majores domus apud Fredegarium cap. 54. 92. apud Turonensem lib. 4. c. 24. 30: & apud Aimoinum lib. 4. c. 39. ubi Willebaldus dicitur patricius transjuranus* ****, *qvi à præfecto palatii Burgundici fuit diversus. Nominantur etiam* Majores domus, *apud eundem lib. 4. c. 6.* XII. *Ceterùm Burgundiæ præfecti paulatim hac dignitate viam sibi ad capessendos hæreditariâ lege magistratus muniverunt, qvando regnabat in Burgundionibus Guntramnus, ùt docet Guil. Paradinus, ex eoq; Nic. Vignierius in Chron. Burgund. p. 26.* XIII. *Eodem fere tempore Marchia apud Austrasios cœpta videtur Goropio Becano, qvùm Chochilaichus Danorum rex classe in maritimam Belgii oram invectus, magnam ibi vastitatem fecit, apud Turonensem lib. 3. cap. 3. Conf.*

Ado

* *Annal. Fr. ad A.* 804. *Adelmius Monachus ad A. eundem.*

** *Coloniarum exempla sunt apud Halicarnasseum l. Tacit. hist. III. Justinum XII. cap. 5. Hinc Plinius urbes genitas vocat, qvæ ab hominibus per colonias distributis conditæ fuerunt, l. 5. cap. 19.*

*** *Nondum vero tunc hæreditariâ lege eas dignitates habuerunt.*

**** *Transjurani, suos peculiares præfectos habuerunt. Regio transjurana complexa est Helvetiam, Vindenissam & Ergoriam. Coccius in Dagob. cap. 7. p. 67. Helvetia vel Orienti obversa est, & Alemannica, vel in Occidentem vergit ad Juram montem, qvæ Burgundica dicitur, ac præcipuè hic intelligitur.*

Ado Viennensis in Chron. & novissimè Joannes Molanus in militia sacra ducum Brabantiæ cap. 2. Ac si maximè hinc Marchionatus Antuerpiensis primordia ducenda non essent, vix tamen dubitare licet, qvin seqviores Normannorum deprædationes instituendæ illic limitum præfecturæ occasionem dederint, * *XIV. Qvanqvam verò Hunni Hungariq; Burgundiam invaserunt, nulli tamen ibi fuere Marchiones, qvi Burgundici dicerentur. Omninò autem in Gallia Narbonensi instituti sunt Marchiones, qvi propterea Marchiones Gothiæ appellati sunt, qvòd Westrogothi suas qvondam sedes illic habuerunt, unde acceptum est Gothiæ nomen, Narbonæq; inditum, diu permansit. Qvia verò ejus regni, qvod Gothi ibidem condiderunt, caput olim Tolosa, postea Marchionibus illis obnoxia fuit, Comites deinceps Tolosatum, atq; hinc commutatâ appellatione Comites S. Aegidii ab hujus nominis provincia dici cœperunt. De qvibus vid. Alphonsus DelBene in libro de gente & familia Marchionum Gothiæ, ejus nempe, qvæ aliàs Septimania vocatur.*

3. Clothario III. proximus jure erat Fr. Childericus, qvi non magno interjecto temporis spatio, Theodericum Burgundiam sibi præripere volentem repressit, regno autem illo potitus, non modò non sustinuit expectationem procerum, sed imprudenter qvoqve eorum animos à se abalienavit, & Badillo qvodam graviùs mulctato, in exitiale periculum incidit, atqve per insidias postea est necatus. Eâ cæde factâ, Theodericus Fr. regnum Burgundiæ suscepit, qvùm jam sensim spes redintegrandæ Francorũ gloriæ amit-

* *De limite Austrasiæ contra Venedos firmato vid. Fredegarius c. 75.*

amittebatur: ei ſuccesſit filius Clodovæus III., qvi Franciæ Burgundiæq; regnum brevi tempore tenuit, qvo rebus humanis exempto, priſca Clodovæi M. indoles planè exolevit, perinde ac ſi vetuſtas, qvæ alioqvi res multas conficit ſæpeq; conſumit, corrumperet qvoqve ingeniorum vim, moresq; mutaret. Nam qvi poſtea regnavit Childebertus II. officium ſuum pariter, & veterem diſciplinam deſeruit, mentemq; à labore ad otium convertit: qvibus rebus evenit, ut Præfecti, qvos ab Ebroino inde nimia ambitio extulit, nunc omnem fere regni poteſtatem uſurparent. Inter hos Gerardus qvidam Ruſcinone oriundus, ſpretâ ſeqventium regum auctoritate, ad ipſum qvoqve regnum Burgundiæ capeſſendum excitatur, occupaturus etiam, niſi Carolus Martellus ambitioſa hæc conſilia antevertiſſet, molientemq; res novas in tempore oppresſiſſet. Ita verò langventibus Merovingorum animis, amplitudo ſplendorq; Caroli * hujus auſpicatò crevit, Burgun-

* *Titulum regis non ſumſit Carolus Martellus, poteſtatem revera habuit. v. Annal. Franc. ad an. 741. Sigeb. ad an. eund.*

gundiaq; armis ipsius vindicata, deinceps ei regenda obvenit, mercedemq; hanc insuper ipsi rependit, ut hoc veluti gradu filius ejus Pipinus ad majorem potentiam eniteretur, atqve in locum Childerici III. qvem stupidum vocant, surrogaretur, atque ad ultimum inglorio ac pudendo fine gens Merovingorum regum terminaretur.

Nostra hic refert, ut series Francorum regum primæ stirpis manifestior fit, qvam in extremo hujus capitis oculis subjiciam planiusq; ostendam. Prius verò, qvàm id faciam, operæ pretium erit, distingvere Franciam, qvæ vel est trans- vel cis-rhenana: transrhenana vel est Sicambrica, prisca nempe & prima, non à Sicambria Trojanorum, ut comminiscitur Turonensis, sed à Sicambria Batavorum nomen hoc adepta, vel ab hac deducta emissaq; est in alienum solum; hoc autem vel est barbaricum, qvod Germaniæ transrhenanæ appellatione continetur, qvale est, qvod Sala & Mœnus rigant, qvorsum migrarunt, qvando Burgundiones inde in Germaniam I. discesserunt, sive ùt alii colligunt, qvando Alemanni in prælio apud Tolpiacum succubuerunt, vel est Romanum, idq; cis rhenum, uti sunt Tongria, Toxandria *, *atque hinc est Francia Cisrhenana, qvæ Germaniæ II. finibus comprehenditur, eiq; Ripuaria, qvam Honorius Francis attribuit, annumeratur. In hac Cisrhenana primus rex fuit Pharamundus, qvod ex Turonense vel hoc documento liqvet,*

 qvod

* *De Toxandria insignis est locus apud Ammianum Marcellinum libr. XVII. qvùm ait*, Francos in Romano solo apud Toxiandriam locum habitacula sibi figere ausos.

qvod affirmat, Francos transiisse Tongriam (*in vulgaribus codicibus mendosè legitur*, Toringiam) *&* juxta pagos, vel civitates, *reges sibi designasse, lib. 2. cap. 9. Tongria autem cis Rhenum jacet, &* pagi ac civitates *Romanæ ditionis limitem certò demonstrant. Ratio enim instituti, totusq; illius historiæ contextus, & cohærens continuatusq; scribendi modus postulant, ut* pagi *in jus Romanum descripti, &* civitates * *in Cisrhenano & Belgico Romanorum solo extructæ intelligantur. Vel deniqve est Romanum solum in ulteriori Gallia, qvæ postea desiit esse Romanorum Gallia, qvàm Franci in ea regnârunt, Galliamq; adeò suam fecerunt, ac jure successionis* ** *fundârunt firmâruntq;. Unde cœpta est dici Francorum Gallia, qvam aliàs* Francogalliam *appellamus, ut à Francia Germanorum Orientali, sive Austrasica & Lotharingica distingvatur, propterea qvòd Franci, qvi ad limitem hunc Germaniæ Orientalem progressi sunt, animumq; manendi retinuerunt, origine pariter & sede domicilioq; jus atq; nomen Germanorum conservârunt. Qvamvis de cætero unus omnium Francorum è Germania ortus sit, recteq; à transrhena-*

* *Tales sunt* Colonia Agrippina, Tongri (*qvæ & urbs Tongrorum Turonensi dicitur lib. 2. cap. 5.*) Cameracum, *qvas Turonensis Antistes hic innuit, & lib. 2. cap. 40. & 42. commemorat. Eò vid. Lemmata antiqvitatum Francicarum §. 4. & 5. Alioqvi haud nescio, Germanos ultimos qvoq; civitates* (societates jure imperandi & parendi constitutas) *habuisse, vid. Tacitus de situ & mor. German. cap. 15. & 16. collatis.*

** *Aimoinus lib. 1. cap. 12. qvi cùm affirmat, Clodovæum jure hæreditario successisse, tùm interpretatur verba Turonensis in eandem sententiam concepta, lib. 2. cap. 27. Ac de Clodovæi & Pharamundi dispari potestate testari potest exemplum severitatis apud Aimoinum lib. 1. cap. 12. cum LL. Sal. tit. 40. & 59. collatum.*

*rhenano *** limite repetatur, qvoniam hinc egressi, regiones cis rhenum infestârunt, ac deinde ulteriùs processerunt, totamq; Galliam occupârunt. Qvam ipsorum profectionem tradunt & abunde confirmant scriptores veteres, atq; originem eorum Germanicam ingenuè confitentur. Trebellius Pollio, & Flavius Vopiscus sedibus trans-*

*** *1. Hic rejicimus originem ex Trojanis. 2. Amovemus fabulosam Sicambriam. 3. Nec eam apud paludes Pannoniæ finitimas, sed trans Rhenum inferiorem collocamus. 4. Nihil nos movent conficta narrationes Hunibaldi, Josephi Gorionidæ, & aliorum, qvæ priscis & probis monumentis destituuntur. 5. Apud inferiorem Rheni limitem habitasse etiam, ex Sulpitio Alexandro, & Renato Profuturo Frigerido, qvorum reliqvias servavit Turonensis, idoneâ ratione potest colligi. Vid. lib. 2. cap. 19. Nam ex Pannonia profectos, nullo auctore idem docet, cum* tradunt, *inqvit*, multi eosdem (*Francos*) de Pannonia fuisse digressos. *Nihilo verior est narratio Aimonii lib. 1. cap. 1. de gest. Franc. 6. Concio Clodovæi, qvam adduxit Aimoinus libr. 1. cap. 16. à me admittitur, qvatenus rebus factisq; illorum temporum congruit. Id enim ex ingenio comminisci mihi videtur, qvòd Clodovæum introducit* Trojugenas *appellantem suos Francos, qvos ævo Clodovæi interdum commutato* Sicambrorum *nomine vocârunt, minimè autem* Trojugenas *dixerunt. Ibidem, qvod cursim moneo, Aimoinus temporum suorum credulitate deceptus*, de chrismate, *cum sacro fonte ablueretur Clodovæus, à columba allato tradit, præter & contra historiæ antiqviorũ fidem, V. & eo nomine Turonensis, ævi scriptor Merovingici, sineq; dubio scriptori temporum Carolingicorum præferendus, qvi de chrismate per columbam allato nihil commemorat, lib. 2. cap. 31. 7. Cum fontes Sicambriæ perqvirimus, tùm apud Tacitum, scriptorem Romanum, fideq; dignum invenimus*, Sicambros excisos, & in Gallias trajectos, *Annal XII. 39. 8. Franci igitur aut descenderunt ex his Teutonicis Sicambris, aut si non origine Sicambri sunt, utiq; tamen successerunt in eorum*

locum, postqvam à Romanis partim eversi, partim in Gallias traducti sunt. Videntur tamen, ut multorum sententia est, Tencteri qvoq; & Bructeri partem Sicambriæ obtinuisse, limitemq; illum accoluisse. 9. Unde seqvitur, Francos, qvum à Sidonio, Remigio, & scriptoribus Francis appellantur Sicambri, *ex Sicambria Germanica trans Rhenum adventasse.*

rhenanis excitos, in Gallias irruisse narrant, atq; adeò ex Germania barbarica & magna sese effudisse, confirmant. **** *Procopius & Agathias disertè Germanos vocant, ille lib. 1. bell. Goth. hic ejusdem continuat. lib. 1. Nec abludit testamentum Remigianum, qvod apud Flodoardum in historia Remensi extat, argumento vocabuli* Biscofesheim, *qvod suâ & vernacula, certeq; origines Germanicas denotante lingva ibidem dicitur usurpasse Clodovæus. Qvanqvam verò id testamentum longè multumq; à simplicitate ævi Merovingici, atq; inprimis à modestia Remigii discedit, prætereaq; cœptum apud Francos seculo IIX. ritum, & IX. insuper fabulam complectitur, tamen ex eo manifestò apparet, temporibus Karolovingorum, qvi per feminas ex Merovinga stirpe oriundi sunt, Francorum ex Germania originem creditam, monumentisq; mandatam fuisse. Sed enim Franci, postqvam Galliam subegerunt, incolas Romano juri asſvetos legibus suis vivere permiserunt, atq; hi sunt illi Romani, qvos LL. Salicæ à Francis, & Burgundionum à Burgundionibus identidem distingvunt. Ad rem hanc spectat, qvod de Gundebaldo scripsit Turonensis.* Burgundionibus leges mitiores instituit, ne Romanos opprimerent, *lib. 2. cap. 33. Ii autem, qvi inter Romanos, qvamlibet impari conditione habitabant, ruriq; agebant vitam, & agros colebant, barbari dicebantur. At verò posteaqvam Franci, depulsis Romanorum Impp. præsidiis, in Gallia regnabant, meliori loco esse cœperunt, Romanisq; exæqvati, qvinimò & prælati fuerunt, LL. Saliqvæ tit. XLIII. 1. & 8. Similiter in LL. Burgund. in qvibus Burgundiones & Romani in pari conditione constituuntur, tit. X. XV. XXVI. aliqvid favori barbarorum datum est, relicto nihilominus inter utrosq; discrimine prærogativæ, t. LV. par autem servorum Romanorum atq; barbarorum æstimatio est, t. X. 2. colligiturq; adeò, barbaros ab his advenis libe-*

liberaliùs, atqve à Romanis, qvi nuper ibi regnaverant, fuisse habitos, melioremq́; sic fortunam pariter & æqviorem conditionem obtinuisse. Qvod autem t. XVII. de pugna Mauriacensi inseritur, id spectat ad prælium in campis Catalaunicis *consertum, qvod verbis Jornandis explicare liceat.* Convenitur, *inqvit*, in campos Catalaunicos, qvi & Mauricii nominantur, *de reb. Get. p. 118. Absurdi ergò sunt, qvi campos Catalaunicos trans Ligerim qværunt, Galliæq́; Narbonensi, aut Aqvitanicæ adscribunt, propterea qvòd certis documentis constat, Attilam cum Aetio, ejusq́; sociis Theoderico & Merovæo in Campania Gallica, atq́; adeò cis Ligerim, dimicasse. In qvo consentiunt rerum Burgundicarum scriptores fere omnes, simulq́; his Paulus Merula doctus Cosmographus applaudit.*

**** *1. Φράγγοι Procopio, & melioris notæ scriptoribus, à Germanis plerisqve Græcissare cupientibus Φραγκοὶ nominantur. 2. Eos Libanius in panegyrico Juliani tanqvam Φρακτὺς, morum potiùs, qvàm nominis ratione, dictos putat. Passim enim multa de Francorum ferocia literis mandata sunt, qvam in sententiam ex Sophistis Eumenium, & Poëtis Lucanum adduco, qvorum ille Francorum* mores inconditos, naturalemq́; ferocitatem animorum *enarravit: hic qvoqve eos ab ultima Batavia egressos per* Batavos truces *designavit. Spectantq́; huc omnes, qvotqvot de feritate* Sicambrorum *tradiderunt, veram priscamq́; Teutonum Sicambriam, sive Franciam Sicambricam, innuentes. Francia enim Tongrica, cujus Prosper Aqvitanus in Pharamundo meminit, recentior est, firmisq́; rationibus ex Turonense probatur. 3. Omni jure autem eos deserimus, qvi nullo veræ lectionis argumento Φραγκὺς apud Strabonem inveniri opinantur. Illud qvidem largior κελτὺς ab eo nominari, nec verò denotari alios, qvàm Gallos, propterea qvòd Strabonis ævo Franci nondum hoc nomine appellati, in Germania barbarica, sive Francia Sicambrica consistiebant. 4. Primum autem meliori successu, & animo manendi seculo V. in Galliam sese effuderunt, & sive ductu auspicioq́; Merovæi, ut vult Jodocus Coccius, sive auctoritate imperioq́; Childerici, Merovei F. ut sentit*

Fr. Hottomannus, Franciæ nomen Galliis addiderunt. 5. *Stephanus Byzantius ex Parthenio Phocæo refert, Francos gentem Italiæ juxta Alpium montes fuisse, ut forte subindicet, Francos, subacta Gallia, usq; ad fines Italiæ regnasse.* 6. *At verò de Gallis interpretantur alii, qvippe qvos Græculi posteriores* Φράγγους *vocâsse videntur. V. Thomas de Pinedo in observat. ad Stephan. Byzantium de urb. in hoc. vocab.* 7. *Qvæ significatio etsi ad hoc institutum non pertinet, atq; insuper haud propria est, minimèq; congruit accuratis historiæ civilis argumentis, tamen in hoc abusivo loqvendi genere sic comparata est, ut* Κελτοῖς ὑπὸ ταῖς Ἄλπεσι * *conveniat, qvos Strabo tanqvam* ἔθνος Ἰταλίας **, *ab* ὑπεραλπείοις *** *distingvit, nihil autem de Francis dicit, qvippe tunc ne nomine qvidem ipsi cognitis, qvùm in ultimo Rheni limite positi, Gallias nondum ditionis suæ fecerant.* 7. *Improprius ergò loqvendi modus, qvo pleriqve posteriores Græci usi sunt, nunc adhiberi non potest ad veteres idoneosq; scriptores explicandos* ****. 8. *Neq; ratio scribendi Dionis sinit, ut ejus* κελτοὶ *paria faciant cum* κελτοῖς *Strabonis, qvandoqvidem ille per Celtas sanè transrhenanos denotavit.* 9. *Similiter Francorum nomen etiam à posterioribus Græcis laxiùs sumptum est, atq; olim, illis præsertim temporibus, qvibus fama de sacro Francorum bello percrebuit, eorumq; nomen tot tantisq; successibus nobilitavit, ut genemtim ad denotandos Occidentis populos adhiberetur.* 10. *Nihil hîc addam de comparatione prisci, & seqvioris Francorum juris. Prius enim, qvod Saliqvum appellatur, rudi stylo, Romano tamen, & simplicitate vel maximè à posteriori distingvitur. Sanè jam suâ ætate Fridericus II. Imp. subtilitates nimias, cavillationes atq; captiones juris Francorum in Sicilia antiqvavit, Const. Sic. libr. 2. t. 17. Infra demùm seqvitur Franco-Merovingorum genealogia.*

* *sub Alpibus, id est, Gallis inalpinis, sive Cisalpinis.*

** *Gentem Italiæ.*

*** *Transalpinis.*

**** *Si propriè autem Franci denotantur, dicendum est,* provincias subalpinas *tempore Merovingorum qvoq; Francis fuisse obnoxias. Postea autem Carolus M. Alpes ipsas imperio suo conjunxit.*

CAPUT

CAPUT VI. & ULTIMUM.

De

REGNI BURGUNDICI AD FRANCO-CAROLINGOS TRANSLATIONE.

I.

CArolus Martellus, rebus ex ſententia confirmatis, Pipinum natu minorem filium Neuſtriæ Burgundiæq; rectorem impoſuit, qvem fortuna procerumq; Francorum favor uſqve eò evexit, ut decreto publicè facto rex Franciæ deſignaretur, conciliataq; Pont. Rom. Zachariæ voluntate, unâ omnium ſententiâ renunciaretur, primusq; inter Francos ſolenni *unctionis* [a] ceremoniâ conſecraretur. Is verò nullis difficultatibus periculisq; exterritus, annisq; pariter maturus, & multis bellis exercitatus, occaſioni non defuit, fratreq; natu maximo nomen apud ſodalitatem religioſam in Soracte monte profeſſo, Griffoneq; ætate minimo jam extincto, obtinendi regni commoditatem, rege ipſo auctoritate major, haud-

haudqvaqvam neglexit, duosq; filios Carolum & Carolomannum procreavit, qvorum prior Burgundiam sorte delatam accepit, & magnitudinem animi singularem omnibus notam fecit. Altero pòst mortuo, Carolus omnes Franciæ regiones in fidem suam adegit, & ad Neustriam Burgundiamq; & Aqvitaniam, superiori divisione partas, regnum Austrasiæ ceterasq; provincias denuò adjunxit: Burgundiam per præfectos administrari solitam Carolo filio attribuit, regnoq; ultra montes Pyrenæos & Alpes prolato, jus nomenq; Augusti Imperatoris genti suæ intulit, ac Hludovicum superstitem habuit, qvi nec animo, neqve consiliis Patrem æqvavit, unde auctoritas & splendor sensim deminui cœperunt. Eo defuncto, bellum civile exarsit, qvod ita compositum est, ut Lothario I. præter augustam imperii dignitatem Austrasia cum titulo regis Burgundiæ, atqve inferiori hujus parte obtingeret: postea Lotharius I. imperio & regnis sese abdicavit,

inter

inter cujus filios hac legè convénit, ut Carolo regnum Burgundiæ assignaretur.

a. *Unctio regalis, qvæ vocatur, non usitata fuit temporibus regum primæ stirpis, qvod ejusmodi est, ut hoc argumento qvoqve testamentum Remigianum, prout vulgò extat, in suspicionem vocetur, propterea qvòd ritum continet seqviorum temporum, & formam simplicitatemq; ævi Merovingici non refert, prorsusq; à modestia Remigii abhorret. Eqvidem Gregorius Turonensis meminit unctionis, qvùm refert, Clodovæum M.* sacro chrismate delibutum, *lib. 2. cap. 31. Sed hæc unctio diversi generis fuit, pertinuitq; ad actum baptismi, ac minimè adeò fuit pars regalis consecrationis, sive ejus unctionis, qvæ posterioribus seculis in regum inauguratione peracta est. Vid. Lemmam antiq. Franc. §. 21.*

b. *Historia successionis & divisionis Carolovingorum sumitur ex Eginharto, ex annalibus antiqvis Francorum à Petro Pithœo, Marqvardo Frehero, & Justo Reubero editis, Aimoino, Adone, Reginone, Chronico Benigniano, annalibus Burgundicis, aliisq; publicis & fide dignis monumentis. Utq; ab initiis rem totam repetam, tradit qvidem Pontus Heuterus, Carolomannum & Pipinum, Caroli Martelli filios, Franciam Burgundiamq; & Austrasiam summa concordia per qvinqvennium rexisse. Qvod tamē non ita intelligendum est, qvasi conjunctim prædicta regna administrârint, qvippe qvæ sub utroqve separatas regiminis rationes habuerunt, sed qvia sine æmulatione, sineq; dissidiis & turbis utriqve regna ex pacto convento administrârunt, Childerico III. ob langvorem & ignaviam contempto, & nihil mutare auso. Grifo tamen in partem dignitatis venire volebat, fratresq; æqvi & justi oblitos qverebatur, vindicaturus armis, si vel suis, vel alienis viribus fultus fuisset. Summa divisi hujus regiminis, & turbidi Grifonis consilii, & præfectorum palatii auctoritatis, planè regiam æqvantis, imò tunc superantis, totiusq; rei eventus perspicitur in annal. Franc. ad an. 741. 748. 750. 751. 752. Igitur Pipinus Neustriam Burgundiamq; partitis rationibus administravit, ingressoq; monasterium Carolomanno, solus obtinuit, & annitente deinceps Bo-*

M nifacio

nifacio Archiep. Moguntino, de assensu procerum populiq; Francorum rex factus, postqvam è vita decessit, regna sua Carolo & Carolomanno filiis dividenda reliqvit: qvo factum est, ut juxta cum Neustria & Aqvitania regnum Burgundiæ devolveretur ad Carolum, posthæc cognomen magni adeptum, qvi fratre Carolomanno rebus humanis exempto, qvod anno 771. contigit, omnia Franciæ regna conjunctim suscepit. V. Annal. Fr. ad an. eundem, Eginhartus de vit. Carol. M. cap. 3. Adelmus Benedictinus ad ann. 771. Illud verò hic de Carolo M. addit auctor chronici Benigniani, eum filium natu maximum, cui nomen erat Carolo, Burgundiæ regendæ imposuisse, Vignier. Chron. Burgund ad an. 781. collat. an. 810. Ex dictis judicari potest, qvo jure Aub. Miræus Carolomannum Caroli M. Fr. Burgundiæ regem appellârit, in annal. Belg. ad ann 768. Neqve ex eo, qvòd Burgundia Cisararica ex pacto divisionis Carolo Calvo obtigit, colligi potest, jure ejus pacti fuisse Burgundiæ regem. Illa enim à tempore inde Clodovæi M. ex veteri Burgundiæ regno decerpta, Neustriæq; innexa videtur, qaod de cetera Burgundia non perinde valet. Omninò autem sentio, mendum esse in Aimoino, *pactum divisionis inter Ludovici Pii filios initum commemorante, qvandoqvidem pro Burgundia, qvæ nunqvam Ludovico Germanico assignata est, Bavaria illo divisionis pacto sine dubitatione Ludovico Germanico cessa reponi debet.*

2. Carolo sine liberis mortuo, Burgundia inter fratres ejus superstites divisa est, qvorum alter, Ludovicus hæres nominis II. imperio Romanorum regnoq; Italiæ potiebatur, alter Lotharius junior dictus, Austrasiam in potestate ac ditione sua tenebat, qvi simulac in vivis esse desiit, non potuit se continere Carolus Neustriæ rex, qvin Burgundiæ pariter Lotharingiæq; inhiaret. Sed qvominus eas tam insi-

gnes luculentasq; regiones Franciæ Neuſtricæ adjiceret, Ludovicus II. Imp. prohibuit, Romanusq; Pontifex etiam ab iniqvo & inſolenti conatu ipſum dehortatus eſt, & miſsâ legatione effecit, ut pax tranqvillitasq; conſervaretur. Dehinc è vita migravit Ludovicus II. majorq; ſtatim Caroli ambitio apparuit, qvùm fraudibus aſtuq; niteretur, ut ſuperius conſilium perficeret, finitimaq; hæc regna propinqviori agnato præriperet, avidumq; habendi animum expleret.

c. *Hic qvædam diſtinctè notanda ſunt, qvorum I. in eo poſitum eſt, ut pactum diviſionis velut regula ac fundamentum habeatur. qvod apud Virodunum Galliæ oppidum anno* 843 *initum jureq; jurando firmatum eſt, annal. Fr. ad h. an. II. Qvo Lotharius I. imp. Burgundiam cis- & transjuranam obtinuit. III. Is poſtqvam ſeſe imperio abdicavit, ejus filii Carolus, & Lotharius junior Burgundiam ſortiti ſunt, qvorum illi Burgundia transjurana cum Provincia, huic cisjurana obvenit, imperium Romanorum regnumq; Italiæ apud Ludovicum II. manſit. IV. Mortuo ſine prole Carolo, Burgundiæ transjuranæ & Provinciæ rege, Carolus Franciæ occidentalis rex, qvi & Calvus dictus eſt, in Burgundiæ poſſeſſionem, invitis autem Ludovico II. & Lothario juniore fratribus, admitti voluit. Nullo ſanè jure, qvia pacto ceſſionis, qvæ Carolo Calvo facta eſt, Burgundia non continebatur, & qvum Lotharii I. propago deficiebat, jure erat propior Ludovicus Germanicus, natu qvippe Carolo Calvo major. V. Jurato ergò diviſionis pacto Francia Orientalis ab Occidentali ſeparata eſt, ut neutra in alteram jus haberet, ex ejusq; præſcripto Carolus Calvus à regnorum Burgundiæ pariter & Auſtraſiæ excluderetur. VI. Igitur Carolo Calvo jure ſe oppoſuerunt Ludovicus II. & Lotharius junior,*

Caroliq; fratris hæreditatem diviserunt. Minimè autem Regino memorat, Carolum Calvum in partem divisæ hæreditatis venisse, sed controversiam duntaxat inter ipsum Lothariumq; cœptam tradit, ad an. 858. *VII. Odorannus locuples testis est, Ludovicum II. inauguratum fuisse Burgundiæ regem, qvo argumento conficitur, Carolo Calvo id haudqvaqvam obtigisse. IIX. Post hæc anno* 870. *super Lotharii junioris hæreditate, inter Ludovicum II. & Carolum Calvum convénit, ut insignem eamq; remotiorem Burgundiæ partem haberet Carolus Calvus. Vid. Regino ad d. an. Nithardus lib.* 4. *Conf. Aimoinus, Sigebertus, qvorum hic an.* 871. *supputat. IX. Ex Burgundiæ regno, cujus pars Rheno propinqvior Ludovico II. Aug. relicta est, Carolus Calvus Viennam Bosoni, uxoris fratri, regendam commisit, ut est apud Aimoinum, lib.*5. *cap.*27. *edit. Freher. X. Eidem altiùs evecto primates Burgundici apud Mantalam, qvæ ditionis Viennensis est, congregati, Burgundiæ regnum, qvod ab eo prensari sciebant, capessensendum obtulerunt. V. acta conventus apud Guil. Paradinum lib.* 1. *pag.* 105. 109.

3. At verò Carolus Calvus futuros casus providere non potuit, pronoq; in Bosonem, uxoris Judithæ fratrem animo, successorum nepotumq; fortunam incautus futuriq; ignarus corrupit, qvùm Boso ingratus, spretaq; ipsius nepotum, Carolomanni & Ludovici ætate elatior, insurgere, & magnam rebus novis materiam dare, instigatusq; à conjuge Hermengarde regnum Burgundiæ occupare instituit, prorsusq; Optimatibus persvasit, ut Comitiis apud Matalam habitis rex Burgundiæ crearetur. Qvibus rebus etsi in multa ac ma-

gna

gna pericula incidit, propeq; ad desperationem redactus videri potuit, tamen contemptis, qvæ instabant, difficultatibus, nullos vel labores, vel molestias vitavit, & urgentibus Viennæ obsidionem hostibus, callidè cessit elapsusq; est, & hinc arrepto ex temporum necessitate consilio, Arelatum se recepit, ibiq; sedem regni fixit, & distractis bello Normannico Francis, factaq; dissensione impeditis, ad ultimum vitæ tempus servavit. Exinde verò posteris temporibus sumta est occasio appellandorum regum, ut qvi antehac Burgundici, deinceps *Arelatenses* recentiori nomine dicerentur.

Per capita res hæc explicanda est, ut planius meliusq; ratio & origo appellationis regni Arelatensis cognoscatur. I. Boso non Arelati, sed apud Mantalam, in finibus Viennæ sitam designatus creatusq; rex est. II. Annus regiæ Bosonis inaugurationis in actorum eventorumq; commentariis adhuc extantibus notatur DCCCLXXIX. Vid. Paradinus paulò ante in hanc sententiam adductus. III. His ita gestis, Vienna, Galliæ Narbonensis urbs, à Ludovico & Carolomanno, cui præter Aqvitaniam Burgundia obtigit, obsessa est, cumq; ibi se non tutum fore provideret, relictis in urbe liberis, clam discessit, Arelatumq; pervenit, & deditâ post Vienna, cum urbis hujus, tùm Burgundiæ Cisararicæ jacturam fecit, ut auctor est Aimoinus, scriptor fide dignus. IV. Qvoniam verò non liqvet, an Boso trans Jurum regnaverit, pro certo nihilominus affirmari debet, provinciam Arelatensem cum metropoli ejusdem nominis in fide ditioneq; Bosonis mansisse. V. Proinde qvum scribit Aimoinus, Francorum, Burgundionumq; & Aqvitanorum Proceres Odonem Caroli simplicis, Ludovici Balbi F.

tutorem consalutasse regem, sine dubio eis Ararim incolentes designavit, lib 4. cap. 41. edit. Freher. *VI. Iidem Cisararici Burgundiones, lite super successione in regno Franciæ agitatâ, cum plerisqve aliis provinciis Carolum Crassum ad suscipiendum Franciæ occiduæ regnum invitârunt.* *Huc indicem digitum intendit Sigebertus Gemblacensis Chronogr. ad an.* 885. *VII. Sed ea Burgundiæ portio, qvæ Provincia Arelatensi continetur, in fide Bosonis permansit, atqve ejus causâ* Provinciæ regulus *dictus est, Sigebertus ad ann.* 880. *IIX. Rex Arelatensis, qvatenus de veris & antiqvis monumentis loqvor, nunqvam dictus est, qvod cum ex stylo ejus seculi, qvo regna non ab urbibus, sed à provinciis appellata sunt, tùm ex usu tractationeq; illius ævi diplomatum constat.* *IX. Itaqve scriptores aliqvi, cum Bosonem Provinciæ, aut Arelatûm regem vocant, de sententiâ Ponti Heuteri eum per contumeliam sic vocâsse videntur.* *X. Inter provincias Galliæ Aqvitania qvidem per se regni titulum accepit, qvod fide monumentorum Carolovingicæ ætatis comprobari potest. Sed de provincia Arelatensi id non perinde valuit, qvæ postqvam fieri cœpit regni Burgundici pars, nunqvam per se regni nomen titulumq; habuit.* *XI. Qvamobrem non accuratè tradidit Nicolaus Vignierius, Bosonem regis Arelatensis nomine, qvàm Burgundiæ celebratiorem fuisse, in Burgundionum Chronico ad ann.* 882. *XII. Certè enim, qvod ego sciam, in monumentis Carolovingicis, ad qvæ Vignierius lectorem delegat, Bosoni non est adscriptus regis Arelatensis titulus.* *XIII. Regino, qvem Vignier citat, affirmat qvidem, Bosonem* in regem, super Burgundiæ regnum inunctum, *Chron. lib 2. ad an.* 879. *Nusqvam tamen vel ille, vel alius seculi Carolingici scriptor eum regem Arelatensem appellavit.* *XIV. Qvod documento est, hunc titulum stylo pragmatico ævi Karolini non fuisse receptum.* *XV. Vulgò tamen, & præsertim scriptores recentiores Arelatense regnum dicere consveverunt, à vera germanaq; ævi Carolingici antiqvitate haud modicè deflectentes.* *XVI. Non ergò usu illorum temporum paria faciunt titulus regis Provinciæ, & titulus regis Arelatensis, qvamvis iste etiam non tam ad rationem juris, usumq; pragmaticum, qvàm ad insectationem contumeliamq; sit fere comparatus.* *XVII. Illud alioqvi non inficiabor, urbem Arelatensem, collocato ibi à Bosone domicilio, majorem amplitudinem splendoremq; fuisse nactam, qvam cum securi-*

curitatis, tùm commoditatis causa delegit Boso, qvòd vix alia aqvè esset oppor-
tuna ad Provinciam Burgundiamq; in obseqvio retinendam. Simul & ipsi per-
commoda fuit ad repetenda, qva Franci superiori tempore occupaverant, praeser-
tim cum bello Normannico dissidiisq; intestinis conflictarentur. XIIX. Maximè au-
tem Provincia Lugdunensis Bosoni in summas angustias adducto, miseroq; jam & pro-
pe extorri operam & fidele auxilium praestitit, causamq; ejus semel susceptam non de-
serendam duxit. Fuitq; hac Gallia, qva Lugdunensis dicitur, ad memoriam nominis
Burgundici tam insignis, ut cumprimis ipsa Burgundia nomen retineret. XIX. Extre-
mò hoc addendum puto, qvòd Romani à Burgundionibus non asciverunt sibi titulum,
qvod tamen jure poterant, maximè qvùm ab Aetio victi fugatiq; erant. Sed qvia Ae-
tius maximam eorum partem concidit, ut agrè qvadam reliqvia servarentur, ac de-
inde Valentiniano III. auctor fuit, ut in ulteriorem Galliam traduceret, iisq; posthac
amicis uteretur, Romani, apud qvos non perinde ac apud Graeco-Romanos vanus im-
modicusq; titulorum usus fuit, sive infra suam gloriam duxerunt à reliqviis illo fortuna
statu contemtis sumere titulum, sive utilitati sua servientes, collectas nonnihil posteaq;
instauratas amicitiâ societateq; suâ potiùs dignari, qvàm insolenti titulo offendere,
prorsusq; à se abalienare voluerunt, cauti & instantium providi, qvando tot hostes
immanitate terribiles ad irruptiones pradasq; se comparabant, grassariq; ferociùs &
irruere denuò in Romanorum fines cupiebant. XX. Id verò plus ostentationis, qvàm
juris habuit, qvòd Impp. Graeco-Romani Francicos se appellârunt, qvamvis Franci
nunqvam ita à Romanis victi fuerint, ut eorum jugum subirent. Fuitq; hoc ejusmo-
di, ut Theodebertus Francorum rex in parte injuria poneret, causamq; belli interpre-
taretur. Agathias lib. 1. de bell. Goth. Christophoro Persona interprete, ait. Non
ferendum esse existimabat (Theodebertus) Justinianum Imperatorem suis & im-
peratoriis praescriptionibus titulisq; Latine, Alemannice, Gepediceq; & Lango-
bardice, & ejusmodi (puta Francice, & id genus aliis) nuncupationibus praedicas-
se se gentes has omnes & nationes subactas habere. XXI. Sed enim Burgundicum
illud vetus regnum, qvod sine dubio ab Imperatore Graeco-Romano luxuria titulorum
indulgente tanqvam regni Francia accessio habitum consultoq; omissum est, posthac
laceratum, & pro inferiori parte, qva ab Alpibus ad Rhodanum porrecta est, Bosoni
obnoxium subjectumq; fuit. XXII. Boso autem anno decimo post conditum in provin-
cia Arelatensi & Massiliensi regnum decessit, cum Dionysiana Epocha 889 signare-
tur. XXIII. Ei successit Ludovicus ex Hermengarde filius, vulgò Bosonides appella-
tus, deinceps Imperator & rex Italia contra Berengarium creatus. Qvi post captus,
indigneq; habitus impuberem filium Carolum Constantinum in regno Burgundia in-
ferioris successorem habuit, cujus tutor Hugo ad capessendum Italia regnum accitus,

insi-

insigniorem ejus partem dolo malo abalienavit, & Rudolfo, antehac ad eam dignitatem conseqvendam à Principibus Italiæ evocato, posteaq; in odium ipsorum adducto cessit. Ea verò jactura Carolum Constantinum permovit, ut factus adultior nomen dignitatemq; regis cum titulo ducis commutaret, & partem provinciæ Lugdunensis Viennamq; retineret, qvippe potentiâ & opibus impar futurus Rudolfo æmulo, qvem Proceres Burgundiæ, qvæ inter Juram Pœninasq; Alpes jacet, anno 888. regem elegerunt. Atqve hæc sunt primordia novi regni Burgundiæ Juranæ, qvæ complectebatur Helvetios Orientales (Occidentales enim Cisjuranæ annumerantur) partem tem Allobrogum, ubi Sabaudi colunt, Brisgoviam, Suntgoviam, Uchtlandiam, Cremerlandiam, & præfecturam Tigurinam, ubi siti sunt Cantonum, qvi vocantur, pagi. XXIV. Dehinc regno Jurano accesserunt partes Burgundiæ inferioris, qvâ continentur Civitates ad Rhodanum, atqve in his præcipuè Arelatensis. XXV. Atqve hi Jurani reges non modò ex inferiori Burgundia Provinciam, sed etiam ex superiori Germania Alemanniam, sive Sueviam acqvisiverunt. Unde reges Provinciæ vocari cœperunt, & ùt vulgò ferunt, etiam reges Arelatenses, qvippe qvæ urbs eorum ditionis, atqve regia etiam sedes fuit. XXVI. De cetero imperatores Romanorum, regesq; Germaniæ huic novo Burgundiæ regno haudqvaqvam renunciârunt, qvùm certis nec fallentibus signis animum domini comprobârunt, partim qvia ad successionem Bosonis Carol. Crassus, ac deinceps ad successionē Ludov. Bosonidæ Arnolphus, supremi juris argumento, consensum judiciumq; interposuerunt partim qvia regnum Juranum, portionesq; Carolo Constantino prereptas, vindicârunt, siqvidem Arnolphus jus supremi in Burgundiam dominii vel eo ipso satis declaravit, qvòd contra Rudolfum I. tanqvam malæ fidei possessorem, instructum misit exercitum, partim qvia Otto M. regnum Burgundicum, pariterq; ejus regem Conradum Rudolfi II. filium, ad leges juris beneficiarii redegit, partim qvia Rudolfus III. Burgundionum rex sine liberis decedens Conradum Saliqvum heredem Burgundiæ instituit, regnumq; antea jure duntaxat fiduciario Germaniæ obnoxium, Galliæq; Lugdunensis nomine Frisingensi dictum, regno demùm Germanico illigavit, ut vera ejus germanaq; pars deinceps esset, ac uno eodemq; supremo dominio regeretur, & firmo perpetuoq; subjectionis *nexu obligaretur. Huc vid. Regino, Flodoardus, Otto Frisingensis, Sigebertus Gemblacensis, Idacii supplementum, Chronicon Benignianum, Paulus Æmilius, Guilelmus Paradinus, Nicolaus Vignier, Andreas Qvercetanus, Pontus Heuterus, & permulti alii scriptores antiqvi & recentiores.*

FINIS.

MEROVÆUS. *

CHILDERICUS.

CLODOVÆUS M. ** AUDEFLEDA. *** LANTHILDIS. ¶ Turon. l. 2. c. 31.
CHROTILDIS Ux.

**** THEODERICUS. rex Austrasiæ ex pellice, Turon. libr. 2. cap. 28.

CLODOMIRUS. rex Aurelianor.

CHILDEBRTUS. rex Parisiorum. ἄπαις.

CLOTHARIUS I. rex Suessionum, mortuis fratribus, ex Theodebaldo & Theoderico Fr. pronepote, totius Galliæ Burgundiæq; rex factus. Hujus qvatuor filii superstites, sorte regnum diviserunt. Vid. Fredegarius c. 54. Aimoinus lib. 3. cap. 1. Turon. lib. 4. cap. 3. septem ejus liberos adducit, qvorum qvatuor ex legitimo connubio superstites subjunxi. Conf. P. Diaconus l. 2. cap. 10. de gest. Langob.

THEODEBERTUS.

THEODOALDUS. GUNTARIUS. CLODOALDUS. Vid. Turon. l. 3. cap. 18. & Aimoinus lib. 2. cap. 4. & 17. Duo horum à patruis Clothario & Childeberto occisi: tertius Clodoaldus fuga elapsus, Ordini sacro se addixit,

THEODEBALDUS ἄπαις, qvi hæredem scripsit Clotharium, qvi utramq; Burgundiam cum regno Francogalliæ conjunxit, extinctaq; Theoderici propagine, IIX. Burgundiæ rex evasit. In progenie Theoderici corrigendus est Gervasius Tiberiensis ex Aimoino, lib. 2. cap. 25.

CHARIBERTUS. rex Paris. pellicum amori deditus, sine filiis decessit, Tur. l. 4. cap. 26. Aimoinus l. 3. cap. 2.

SIGEBERTUS. rex Austrasiorum.

CHILDEBERTUS.

THEODERICUS. V. Aim. l. 3. c. 84.

THEODEBERTUS.

CHILPERICUS. rex Suessionum.

GUNTRAMNUS. rex Aurelianorum, sine liberis decessit, & Childebertum ex fratre nepotem instituit heredem.

SIGEBERTUS. CORBUS. CHILDEBERTUS. MEROVÆUS. ex pellice suscepti, atqve adeò à successione per Clotharium II. exclusi. Aimo. libr. 3. cap. 89. 91. 93. & libr. 4. cap. 1.

. . . . . MEROVÆUS, filii naturales, à patruo Theoderico occisi, Aimoinus lib. 3. cap. 98.

THEODEBERTUS. MEROVÆUS. CLODOVÆUS. Aimon. lib. 3. cap. 6. 54. 59.

CLOTHARIUS II. qvi omnia Franciæ regna rursum conjunxit.

DAGOBERTUS M. ARIBERTUS.

CLODOVÆUS II. vid. epit. Franc. c. 44.

SIGEBERTUS, filius nothus.

CLOTHARIUS III. sine filiis decessit.

CHILDERICUS. nullos reliqvit liberos.

THEODERICUS.

CLODOVÆUS III. CHILDEBERTUS II.

DAGOBERTUS II. CLOTHARIUS IV.

THEODERICUS III. al. II. Cala dictus, à Monasterio, in qvod abreptus fuerat.

CHILDERICUS III. Rex Merovingorum ultimus, V. annal. Franc. ad ann. 752.

* *Hoc rege Galliæ additum Franciæ nomen tradit Jodocus Coccius in Dagoberto cap. 2. Chronica Francorum in Meroveo. Fr. Hottomannus à Filio ejus Childerico nomen Francogalliæ arcessit, ut suprà de ejus sententia diximus.*

** *Jornandi Lodoin, al Ludevicus.*

*** *Soror, nupta postea Theoderico Ostrog. in Italia regi. Vid. Turonensis lib. 3. cap. 31. Aimoinus lib. 2. cap. 1. unde corrigendus est Jornandes de reb. Get. p. 141.*

**** *Ingomer (al. Ignomer) primus ex legitimo connubio filius*, in albis, *ut tunc dicere solebant, mortuus. Turonensis lib. 2. cap. 29. De ritu in albis constituendi vid. post Ambrosium Rabanus Maurus, l. 1. cap. 29. de inst. Cler. ex eoq; Gratianus part. 3. dist. 4. cap. 91.*

I. Reges Franco-Merovingos discordia, crudelitas, libido, ignavia evertit. II. Discordiæ materiam dedit regni divisio. III. Reginæ illi regno utiles, & perniciosæ fuerunt: inter illas Clothildis raro qvodam exemplo eluxit: inter has præcipua discordiarum & seditionis flabella fuerunt Brunechildis * & Fredegundis. IV. Regnum maximè crevit auspicio ductuq; Clodovæi M. à cujus virtute posteri non feliciter deflexerunt: atqve hinc intelligitur causa stomachi & qverelarum Turonensis lib. 5. à principio, collat. epitome Francorum cap. 44. V. Ab eo tempore, qvo Theodericus & Theodebertus ab avia Brunechilde adversus Clotharium [illegible] sunt, fatalia deinceps & inter *fratres cœpta, ac nunqvam* sincerè sopita odia, committente eos inter se Clothario II. cum adolevisset, damnumq; ab iis sibi illatum aliter ulcisci non posset. VI. Hinc æmulationis invidiæq; exemplum ad successores sinistro omine transmissum est. VII. Omissa regni cura, regiæ auctoritatis, regniq; tandem jacturam fecerunt. Cujus conversionis haud lætum initium in Clodovæo II. apparuit, ep. Franc. c. 44. IIX. Hujus filius Theodericus Monacho, qvàm regi similior, Theoderici III. & Childerici III. fortunæ prolusit, ut regni infulas cum cucullo commutarent, & more illorum temporum in monasterium, velut in custodiam, mitterentur. IX. Dum ita hi reges monachos magis, qvàm reges præferunt, luxuq; effœminantur, crescere interim præfecti Palatii, qvos majores domus vocant, Proceresq; indignari, & acerbè consulere in reges, publiciq; contemtus exemplum in eos statuere cœperunt, designato qvodam Chilperico Daniele, qvi continuam Merovingorum successionem interrupit, fuitq; hinc spreta regum auctoritas, nec priùs instaurata est, qvàm regnum Childerico sede moto, & in monasterium rapto, ad Carolingos deferretur. Fundamentum jecit Carolus Martellus, Pipini Heristallii ex Plectrude filius, qvem Gregorius II. & Gregorius III. Pontifices per legatos de auxilio contra Langobardos ferendo appellarunt, propterea qvod omnem regni potestatem, præter nomen regis, tenebat. Hinc in literis à Gregorio III. scriptis *Dominus excellentissimus filius Carolus subregulus* nominatur. X. Childericus III. Theoderici (qvem III. alii II. vocant) frater, non filius fuit. Unde corrigendæ sunt genealogiæ vulgares, & scriptores pleriqve recentiores, atqve inter hos Johannes Bussierius, & perplures. Nam Monachus Egolismensis, omni exceptione major, & Chronicon Bertinianum monumentaq; alia me confirmant, Theoderico III. al. II. successisse fratrem Childericum III.

* *Qvanqvam ejus hortatu decem parricidia patrata sunt, tamen ab aliis laudatur, qvasi invidia hæc crimina feminæ per se innocenti affinxisset. Sed laudes illæ à pietate sumtæ, non aliter intelligendæ sunt, qvàm qvòd plurima templa extruxit, opereq; externo sanctitatem præ se tulit, more illorum temporum, credulitate deceptorum, tanqvam ita omnia crimina statim expiarentur, si labe vitiorum polluti, multa & opulenta monasteria ædificarent. V. Cocc. Dagob. cap. 7. & Lemmata Ani q. Fr. § 20.*

INDEX
RERUM NOMINUMQVE INSIGNIORUM,
Qvæ Historiâ Veteris Burgundiæ regni continentur.

*Major numerus denotat Caput, minor Paragraphum, s. L. sub Literâ, asterisc. *.*

A.

O Aimo-

Aqui-

B.

Bur-

Codex

Francia

G.

I.

L.

M.

Mau-

Ne-

O.

P.

R.

Ro-

T.

Tacitus

U.

ph 10030

Z